

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรม
การกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

ชื่อและนามสกุล นางพานทอง ทองทวี

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

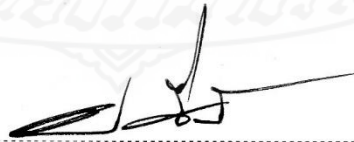
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรมจ้อย)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรม
การกล้าแสดงออกและเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

ผู้ศึกษา นางพานทอง ทองทวี รหัสนักศึกษา 2542103508

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณี หรดาล ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม และ (2) เปรียบเทียบเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยดังกล่าวก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชายหญิงที่อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 24 คน เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และแบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ (1) เด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเจตคติต่อโรงเรียนหลังการจัดกิจกรรมดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พฤติกรรมกล้าแสดงออก เจตคติต่อโรงเรียน เด็กปฐมวัย

Independent Study title: The Effects of Parent Involvement Activities on Assertive Behaviors and Attitude toward School of Preschool Children at Ban Kae “Kaesueksa Wittaya” School in Surin Province

Author: Mrs. Panthong Thongtawee; **ID:** 2542103508;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Arunee Horadal, Associate Professor;

Academic year: 2014

Abstract

The objectives of this research were (1) to compare assertive behaviors of preschool children at Ban Kae “Kaesueksa Wittaya” School before and after undertaking the parent involvement activities; and (2) to compare attitudes toward school of the preschool children before and after undertaking the parent involvement activities.

The sample comprised 24 preschool children, 4-5 years old, who were studying at the second kindergarten level in the first semester of the 2015 academic year at Ban Kae “Kaesueksa Wittaya” School in Surin province, obtained by cluster sampling. The research instruments used were a handbook for parent involvement activities, an assertive behavior observation form, and an attitude test. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings showed that (1) the post-experiment assertive behaviors of preschool children at Ban Kae “Kaesueksa Wittaya” School who undertook parent involvement activities were significantly higher, at the .01 level, than their pre-experiment counterpart behaviors; and (2) the post-experiment attitude toward school of the preschool children who undertook parent involvement activities was significantly higher, at the .01 level, than their pre-experiment counterpart attitude.

Keywords: Parent involvement activities, Assertive behavior, Attitude toward school, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ อบรมสั่งสอนวิทยาการต่าง ๆ ด้วยความเมตตาศิษย์ตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว ดร.ปรีชมน กาลพัฒน์ และ ดร.ศิริมงคล ทนทอง ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจและประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” คุณทักษ์เกียรติ ทองทวี สามี ญาติพี่น้อง และเพื่อนนักศึกษา ที่ให้ความรัก ความห่วงใยและเป็นกำลังใจตลอดทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้ ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

พานทอง ทองทวี

สิงหาคม 2558

ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรม
การกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

นางพานทอง ทองทวี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Effects of Parent Involvement Activities on Assertive Behaviors
and Attitude toward School of Preschool Children at Ban Kae
“Kaesueksa Wittaya” School in Surin Province**

Mrs. Panthong Thongtawee

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

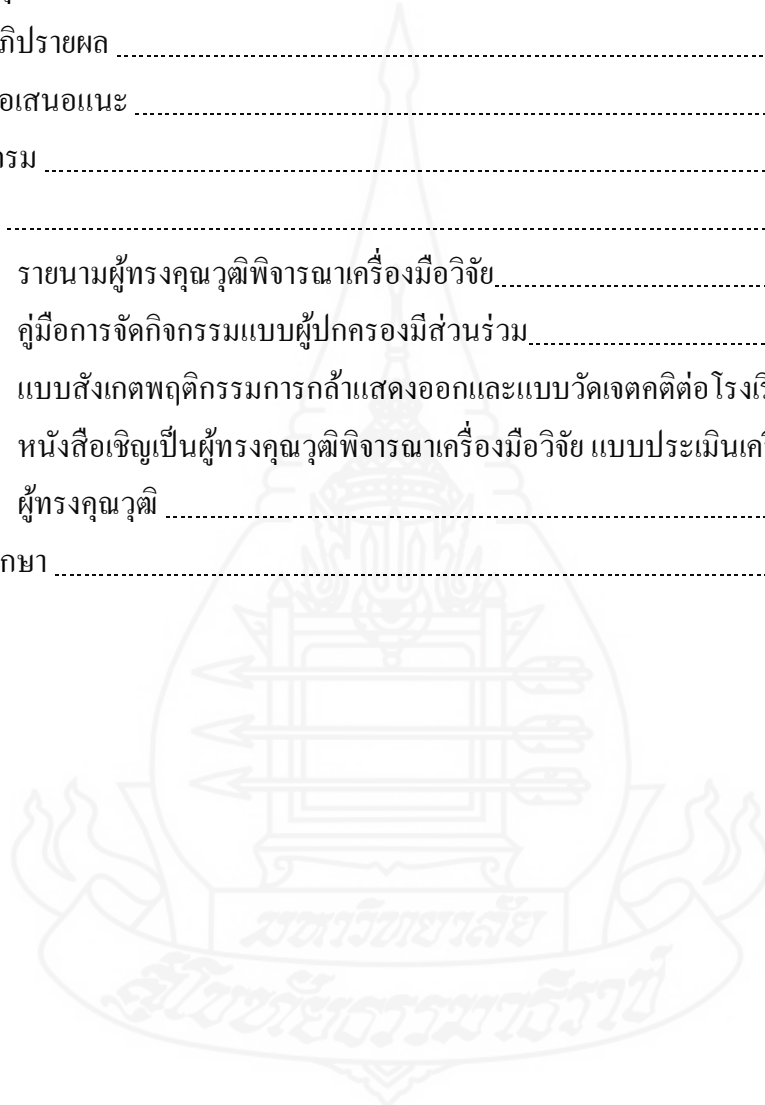
2014

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลัง การใช้กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม	75
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อโรงเรียนก่อนและหลังการใช้ กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย	86
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	105
ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	106
ข. คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม	108
ค. แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและแบบวัดเจตคติต่อโรงเรียน	113
ง. หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย แบบประเมินเครื่องมือวิจัยของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	116
ประวัติผู้ศึกษา	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ปฏิทินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม	70
ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล	76
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยรวม	79
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายพฤติกรรม	79
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เป็นรายบุคคล	81
ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยรวม	83
ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายพฤติกรรม	83

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1	
เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรม	
แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล	78
ภาพที่ 4.2	
เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม	
แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล.....	82

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น สถานศึกษาไม่อาจดำเนินการได้โดยลำพัง จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครอง หรือครอบครัวที่ดูแลเด็ก ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะเด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย จะมีความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และมีความสุข ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับบุคลากรและเด็กในสถานศึกษาปฐมวัย จึงทำให้เด็กรู้สึกเหมือนอยู่กับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย (Gestwicki, 2010) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, น. 4-9) ที่ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังปรากฏในมาตรา 9 (6) ระบุว่า การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น และในมาตรา 24 (6) ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ นอกจากนี้คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, น. 7) ได้กำหนดบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ตามศักยภาพ

จากความสำคัญของผู้ปกครองดังกล่าว นักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์และความสนใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก (อรุณี ทรดาล และอรชา ตูลานันท์, 2555, น. 12-8) ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการ การมีอัตลักษณ์ที่เป็นบวก และความสามารถทางภาษา (Weiss, Caspe & Lopez, 2006) เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองมากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม (Ofsted, 2000) เด็กมีพัฒนาการสมวัยและมีความสำเร็จด้านการศึกษา อีกทั้งยังช่วย

ผลักดันให้สถานศึกษาดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้น (วิวรรณสารกิจปริษา, 2553, น. 1)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษานั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบ หลายลักษณะทั้งที่บ้านและสถานศึกษาปฐมวัย ในส่วนของสถานศึกษาปฐมวัยนั้น ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ใน 3 ฐานะ ได้แก่ 1) ฐานะผู้ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาปฐมวัย ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การให้ความรู้ผู้ปกครอง การจัดนิทรรศการผลงานเด็ก กิจกรรมคืนสู่เหย้า และกิจกรรมตามเทศกาลสำคัญต่างๆ 2) ฐานะผู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัย โดยแบ่งบทบาทของผู้ปกครองออกได้เป็น 2 บทบาท คือ การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน โดยผู้ปกครองช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการสังเกต และการอ่าน และการเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่สถานศึกษาปฐมวัย โดยผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในสถานศึกษาปฐมวัย โดยการเป็นผู้ช่วยครูในสถานศึกษาปฐมวัยตามวัน เวลาที่ตนเองสะดวก และการเป็นวิทยากรพิเศษ ในเรื่องที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน หรือประกอบอาชีพที่เด็กสนใจ สถานศึกษาปฐมวัยอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษเพื่อพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับงานอดิเรก หรือรายละเอียดของอาชีพ และ 3) ฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษาปฐมวัย โดยผู้ปกครองจะช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินการต่างๆ ในรูปของวัสดุ สิ่งของ กำลังทรัพย์ แรงงาน หรือผู้ปกครองอาจเข้าเป็นสมาชิกในคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่งที่มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับสถานศึกษาปฐมวัยในเรื่องต่างๆ (อรุณี ทรดาล และอรชา ตูลานันท์, 2555, น. 12-22) พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากครอบครัวคือผู้ที่รู้เกี่ยวกับเด็ก และต้องเกี่ยวข้องกับเด็กมากที่สุด การมีส่วนร่วมของครอบครัวจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก ครูต้องสนับสนุนให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การช่วยเหลือเด็ก และการให้ความร่วมมือกับครูในการเรียนรู้ต่างๆ จะเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และการสร้างพลังที่ดีต่อชุมชนได้ ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และมีความรู้สึที่ดีต่อโรงเรียน (ทิพย์ทิวา วุฒิวัย, 2551, น. 2) และที่สำคัญเด็กมีความสุขในการเรียนรู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (ชัยณรงค์ ใจแปง และพยอม วงศ์สารศรี, 2550, น. 1)

จากประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยมาเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี พบว่าในช่วงเปิดภาคเรียนแรกของแต่ละปีการศึกษา เด็กมักจะร้องไห้หลังจากที่ผู้ปกครองกลับบ้านไปแล้ว เนื่องจากเด็กยังไม่ไว้วางใจกับการอยู่กับครูคนใหม่ เป็นเหตุให้เด็กไม่ยอมห่างจากผู้ปกครอง สอดคล้องกับ พัฒนา ชัชพงศ์ (2555, น. 1) ที่กล่าวว่า การที่เด็กต้องไปโรงเรียนวันแรก ซึ่งถือเป็น

สถานที่แปลกใหม่ เจอคนใหม่ๆ เพื่อนใหม่ ของเล่นใหม่ๆ ทุกอย่างใหม่หมด เด็กจึงต้องการเวลาปรับตัว ดังนั้น ในวันแรกๆ เด็กจะมีความกังวลใจ กลัวสารพัด กลัวพ่อแม่ทิ้ง การที่เด็กร้องไห้เพราะการไปโรงเรียนวันแรกนั้นถือเป็นเรื่องปกติ การร้องไห้ถือเป็นการระบายความรู้สึกที่อัดอั้นออกมา เด็กจะร้องไห้ไม่เกิน 6 สัปดาห์ แต่ถ้าร้องไห้มากกว่า 6 สัปดาห์ คุณครูและผู้ปกครองต้องมาคุยกันว่าเป็นเพราะอะไร พ่อแม่ชอบขู่เรื่องโรงเรียนหรือไม่ หรือพ่อแม่เอาใจมากเกินไปหรือเปล่า อย่างไรก็ตาม แต่ละโรงเรียนก็พยายามหาวิธีการเพื่อรับมือกับเด็กๆ ที่ต้องมาโรงเรียนเป็นครั้งแรก หรือต้องเปลี่ยนชั้นเรียน เปลี่ยนโรงเรียนใหม่ เช่น จัดปฐมนิเทศให้พ่อแม่เดินทางมาร่วมกิจกรรมครึ่งวัน ใช้ชีวิตร่วมกับเด็กๆ จากนั้นให้รับเด็กกลับบ้านไปได้ เป็นการค่อยๆ ให้เด็กเริ่มปรับตัวกับสถานที่ใหม่ ให้รู้จักพื้นที่ใหม่ๆ ของโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว เพราะช่วยให้เด็กมีความสุขกับการมาโรงเรียน เด็กอยากแสดงความสามารถให้ผู้ปกครองเห็น เด็กจะมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งต้องการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองมากขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นปัญหาของเด็กโรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" ที่พบว่า เด็กมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอยู่ในระดับต่ำ (โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา”, 2556)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้กับบุคลากรและสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

3.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเจตคติต่อโรงเรียนดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชายหญิงที่มี อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

4.2 กิจกรรมการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน 7 กิจกรรม ดังนี้

- 4.2.1 เป็นวิทยากรในกิจกรรมการประกอบอาหาร
- 4.2.2 เป็นวิทยากรในกิจกรรมการเล่านิทาน
- 4.2.3 เป็นวิทยากรในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์(วาดภาพและการสาน)
- 4.2.4 เป็นผู้ช่วยครูช่วยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
- 4.2.5 เป็นผู้ช่วยครูช่วยปลูกและดูแลรดน้ำต้นไม้
- 4.2.6 เป็นผู้ช่วยครูช่วยดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการแปรงฟัน
- 4.2.7 เป็นผู้ช่วยครูช่วยดูแลขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง

4.3 ระยะเวลาการทดลอง

ทำการทดลองในช่วงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม
- 4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ที่ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

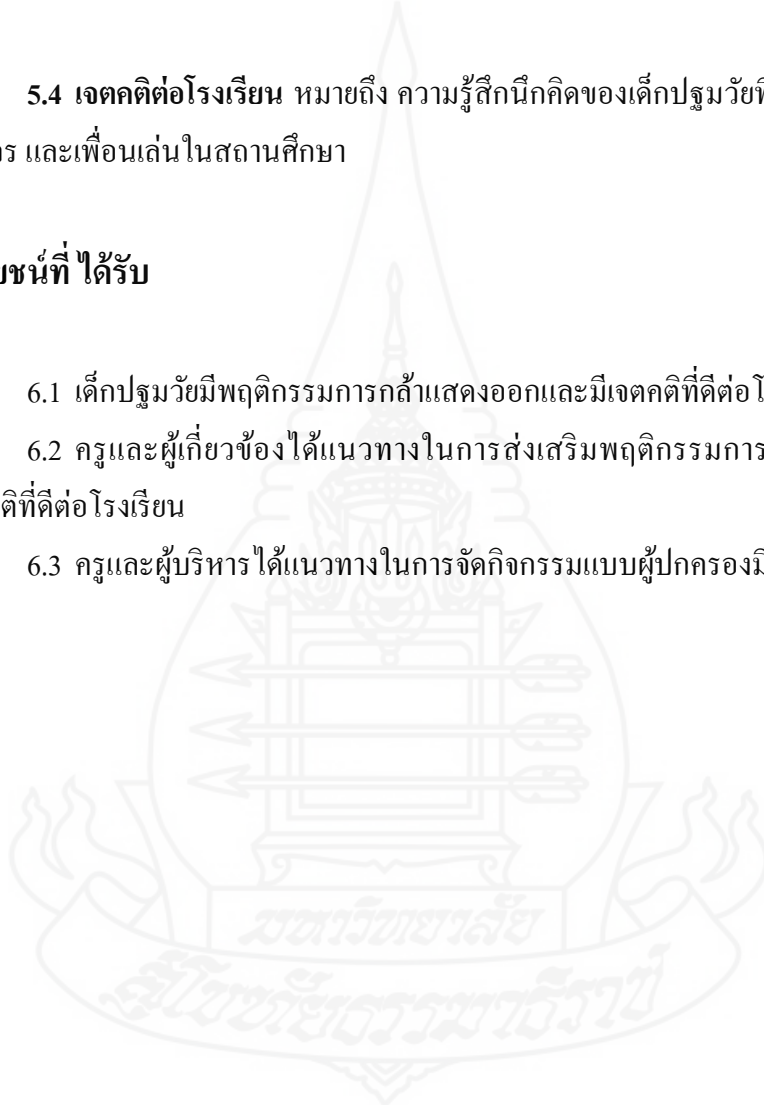
5.2 การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลอุปการะเด็กปฐมวัยเข้ามามีส่วนร่วมใน 2 บทบาท คือ บทบาทในฐานะการเป็นวิทยากร และ บทบาทในฐานะอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู

5.3 พฤติกรรมการกล้าแสดงออก หมายถึง การกล้าทำ กล้าตัดสินใจในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ เข้าใจในบทบาทของตนเองว่าเมื่อใดควรทำอะไร และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

5.4 เจตคติต่อโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเด็กปฐมวัยที่มีต่ออาคารสถานที่ ครู บุคลากร และเพื่อนเล่นในสถานศึกษา

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 6.1 เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
- 6.2 ครูและผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและการมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
- 6.3 ครูและผู้บริหารได้แนวทางในการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา
 - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา
 - 1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา
 - 1.4 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ชนิดของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
 - 2.4 ลักษณะของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 วิธีการและเทคนิคการเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 3.1 ความหมาย ประเภท และความสำคัญของเจตคติ
 - 3.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 3.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเจตคติ
 - 3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ
 - 3.5 การพัฒนาเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย
 - 3.6 การวัดเจตคติ
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนั้นจึงขอนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

1.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทิพย์ธารา ประทุมมณี (2551, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาร่วมคิด ศึกษา วางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติ รวมทั้งเสียสละ ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อันอาจเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา รวมทั้งบำรุงรักษา ปรับปรุงตามที่ได้ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมสามารถทำได้ทั้งทางตรง ทางอ้อมหรือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมโดยผ่านทางสถาบันหน่วยงานที่เชิญชวนและเข้ามามีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา

ฐานิยา ชมมาก (2552, น. 27) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่นในการจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และท้องถิ่น ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่พ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมกันพิจารณากำหนดปัญหา ความต้องการของประชาชน ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหา หาแนวทางพัฒนาโรงเรียน

กำพล สิ้นันตา (2547, น. 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาและการพัฒนาทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมกำหนดปัญหาในชุมชน ตัดสินใจร่วมกันในการวางแผนแก้ไขปัญหา ลงมือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบความเชื่อทัศนคติ และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนเป็นสำคัญ

เกสท์วิกกี (Gestwicki, 2010) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษาเป็นคำศัพท์อเนกประสงค์ที่ใช้อธิบายพฤติกรรม กิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนของผู้ปกครองที่หลากหลาย ซึ่งอาจหมายถึงการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน

การสร้างนโยบายทางการศึกษา การให้ความรู้ผู้ปกครอง การเป็นผู้ปกครองอาสา จนถึงการพูดคุยสื่อสารกับโรงเรียน

ธีรนุช เชยกลิ่นเทศ (2549, น. 35) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ โดยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน

อรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์ (2555, น. 12-4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองและสถานศึกษาปฐมวัยให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาของเด็ก

สรูป การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองและสถานศึกษาปฐมวัยให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาโรงเรียน โดยมุ่งประโยชน์ด้านการศึกษาของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการมีส่วนร่วมสามารถกระทำได้ที่บ้าน สถานศึกษาปฐมวัย หรือในชุมชน และสามารถทำได้ทั้งทางตรง ทางอ้อม หรือ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมโดยผ่านทางสถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ

สำหรับงานวิจัยนี้ การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลอุปการะเด็กปฐมวัยเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

1.1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีผู้ได้กล่าวถึงความสำคัญไว้ ดังนี้

ธีรนุช เชยกลิ่นเทศ (2549, น. 37) กล่าวว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกับครูและทางโรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่บ้านให้ต่อเนื่องจากทางโรงเรียน ทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อครู โรงเรียน และผู้ปกครองเองด้วย ซึ่งทางโรงเรียนต้องพยายามชี้ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

อรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์ (2555, น. 12-8) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษาที่มีต่อเด็ก ผู้ปกครอง และสถานศึกษา ดังนี้

1. ความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยดังนี้ คือ

1.1 เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในสภาพแวดล้อมใหม่ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกเหมือนอยู่กับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย

1.2 เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาปฐมวัยจัดขึ้นมากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม

1.3 เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีทักษะทางวิชาการ มีอัตลักษณ์ที่เป็นบวกและความฉลาดทางภาษา

1.4 เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองมากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม

1.5 เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสามารถผ่านรอยต่อเมื่อเข้าสู่ช่วงชั้นประถมศึกษาได้ดี

1.6 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จากการที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองที่มีภูมิหลังต่างกัน

1.7 เจตคติของเด็กปฐมวัยที่มีต่อผู้ปกครอง บุคลากร และสถานศึกษาปฐมวัยเป็นไปในเชิงบวก เมื่อเห็นผู้ปกครองและบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยทำงานร่วมกัน

2. ความสำคัญต่อผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีความสำคัญต่อผู้ปกครอง ดังนี้คือ

2.1 ผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาปฐมวัยในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานของตน ขณะอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัย

2.2 ผู้ปกครองจะมีความกระตือรือร้นในการที่จะให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น

2.3 ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน

2.4 ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อบุตรหลานมากขึ้น

2.5 ผู้ปกครองจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาเด็ก หลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และหลักการปฐมวัยศึกษา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดู และเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กที่บ้านได้

2.6 ผู้ปกครองได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ เช่น ทักษะทางภาษา อันจะช่วยเสริมประสบการณ์ชีวิตให้กับตนเอง

2.7 ผู้บริหารหรือบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยมีแนวโน้มที่จะให้การยอมรับและแสดงการยกย่องผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาปฐมวัย รวมทั้งให้ความสนใจบุคลากรของสถานศึกษาปฐมวัยที่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาปฐมวัยเป็นพิเศษกว่าเด็กอื่นๆ

3. ความสำคัญต่อสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีความสำคัญต่อสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้คือ

3.1 สถานศึกษาปฐมวัยสามารถรู้ถึงความต้องการและความสนใจของผู้ปกครอง ทำให้สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้ปกครอง

3.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้สถานศึกษาปฐมวัยสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของนักการศึกษาปฐมวัยที่เน้นเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครอง

3.3 การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาช่วยในสถานศึกษาปฐมวัย ทำให้สถานศึกษาปฐมวัยสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรเพิ่ม รวมทั้งทำให้อัตราส่วนระหว่างจำนวนผู้ใหญ่ต่อเด็กมีสัดส่วนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น

3.4 สถานศึกษาปฐมวัยอาจใช้ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยและบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยได้

3.5 ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีเจตคติที่ดีต่อบุคลากรและสถานศึกษาปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วม

3.6 ผู้ปกครองสามารถช่วยประชาสัมพันธ์สถานศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครองคนอื่นๆ และชุมชนได้รู้จักและเข้าใจสถานศึกษาปฐมวัยยิ่งขึ้น

3.7 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทำให้ครูมีแนวโน้มที่จะจัดกิจกรรมในลักษณะของการคำนึงถึงตัวเด็ก (Child-oriented) มากกว่าการคำนึงถึงความรู้ด้านวิชาที่จะให้กับเด็ก (Text-oriented)

3.8 การให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ปกครอง ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองมากยิ่งขึ้น

พัฒนา ชัชพงศ์ (2555, น. 1) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาไว้ว่า การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กนั้น เรียกได้ว่าผู้ปกครองเป็น "หุ้นส่วน" ของโรงเรียนในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กสู่คุณภาพสูงสุด มีงานวิจัยจำนวนมากที่บ่งบอกถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างจริงจัง อย่างเช่นงานวิจัย

จากมหาวิทยาลัยโรเชสเตอร์ (Rochester) ในนิวยอร์ก และมหาวิทยาลัยนอร์ทเทอร์แคม (Notre Dame) ในเมืองนอร์ทเทอร์แคม (Notre Dame) พบว่าความสัมพันธ์และความอบอุ่นในครอบครัวมีผลกับพฤติกรรมของเด็ก ตอนอยู่ที่โรงเรียน โดยทีมวิจัยได้สำรวจความสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีลูกอยู่ในวัยเรียนทั้งหมด 234 ครอบครัว สามารถแบ่งครอบครัวได้ 3 ประเภท คือครอบครัวที่อบอุ่น ครอบครัวที่ไม่อบอุ่น และครอบครัวอบอุ่นปานกลาง พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวไม่อบอุ่นจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว และมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ยาก ที่สุดก็จะพัฒนาไปเป็นอาการกังวลและซึมเศร้า และยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและผลดีต่อตัวเด็ก ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ปรากฏว่ามีผลต่อพัฒนาการและความสำเร็จด้านการศึกษาของนักเรียนอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังช่วยผลักดันให้โรงเรียนดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลดีขึ้นอีกด้วย รัฐบาลหลายประเทศ รวมถึง สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างจริงจังจนเรียกได้ว่า ผู้ปกครอง "เป็นหุ้นส่วน" ของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน สัมพันธภาพที่กระหว่างผู้ปกครองและครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะนำไปสู่ความไว้วางใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เต็มใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน อบรมเลี้ยงดูเด็กในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาเด็ก รู้ว่า "เด็กน่ารัก" เป็นอย่างไรเมื่ออยู่ที่บ้าน "ลูกรัก" เป็นอย่างไรเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ทำให้เด็กมีความสุข มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่สับสน ผลพลอยได้จากการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์แก่เด็ก คือ การพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ แก่ผู้ปกครองโดยทางอ้อม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษานั้น มีความสำคัญต่อทั้งตัวเด็กปฐมวัย ต่อผู้ปกครอง และต่อสถานศึกษา ในอันที่จะร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในทุกด้าน ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะการมีพฤติกรรม การกล้าแสดงออก หรือ Assertive Behavior ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกล้าแสดงสิทธิ ความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึก หรือความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ และกล้าที่จะปฏิเสธ ด้วยวิธีการที่ตรงไปตรงมา และเหมาะสม โดยไม่รบกวนสิทธิของผู้อื่น การที่เรามีพฤติกรรม การกล้าแสดงออกนั้น แสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือและความต้องการที่เราไม่ให้แก่ตนเองและผู้อื่น ด้วย และการมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กอยากมาโรงเรียน อยากมาพบกับเพื่อน ๆ อยากมาเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ที่คุณครูจัดให้ อันจะส่งผลดีต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และสร้างคุณภาพร่วมกันที่มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา พอประมวลได้ดังนี้

1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

แม็กเกรเกอร์ (McGregor, 2555) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยสถานะเงื่อนไขที่เหมาะสมที่บุคคลใช้สำหรับการเข้าไปมีอิทธิพลในการตัดสินใจ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตัวเอง โดยที่ระดับของการเข้าไปมีอิทธิพลนั้นจะมีมากหรือน้อยก็แตกต่างกันไปตามปัจจัยประกอบหลากหลายประการ

เออร์วิน (Irwin, 2555) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมพิจารณาได้ใน 3 มิติ กล่าวคือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำอย่างไร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา และลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541, น. 4-6, อ้างถึงใน ทิพย์ธารา ประทุมมณี, 2551, น. 15) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือในกระบวนการบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกันดังต่อไปนี้

1. การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) ได้แก่ การวางแผนกำหนดเป้าหมาย ปรึกษาหารือ วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ การให้ข้อเสนอแนะ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ

2. การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ลงมือแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน

3. การรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ การตรวจสอบ การปฏิบัติตามแผนกำหนดมาตรฐาน

ส่วนอภิญญา เวชยชัย (2551) ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนหรือเป็นแบบ “เพื่อน” ผู้ปกครอง และชุมชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคมากกว่าความร่วมมือที่เป็นพิธีการหรือความร่วมมือที่ฝ่ายปกครอง ชุมชนเป็นฝ่ายให้และ โรงเรียนเป็นฝ่ายรับฝ่ายเดียว เป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน

2. การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นตัวของ ตัวเองยอมรับความแตกต่างของบุคคล เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติมากกว่าเป็นแบบ ทางการ และควรเป็นความสัมพันธ์แบบสองทาง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่ง จำเป็นต้องมีการฝึกทักษะในการสื่อสาร การยอมรับความเห็นต่าง การเรียนรู้ร่วมกัน การสร้าง สัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3. การสื่อสารข้อมูลข่าวสารสองทางทำให้เกิดความร่วมมือที่มี ประสิทธิภาพ ข้อมูล ข่าวสาร ต้องเป็นข้อมูลจริง โปร่งใส มีการใช้การสื่อสารหลายๆ รูปแบบ มี ความจริงใจ ใช้ภาษาที่ง่าย ไม่เป็นทางการและมีการสื่อสารที่สม่ำเสมอ

สรุป นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย กล่าวคือ การมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความเกี่ยวข้องผูกพันทั้งด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลอย่าง แท้จริงในทุกกระบวนการ โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค เรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับความ แตกต่างของบุคคล สร้างสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพใน การแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ กำหนดความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ เลือกลงนโยบาย ยอมรับ ในเป้าหมาย เกิดความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ ดำเนินงาน บริหารงาน ประสานงาน ขอความช่วยเหลือ รับและกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มทั้งทางบวกและทางลบ รวมทั้งประเมินผลการมี ส่วนร่วมด้วยการสังเกตจากความเห็น ความชอบและความคาดหวัง ด้วยข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง โปร่งใส และมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ

1.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

อรรถา ตุลาพันธ์ (2554) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิดให้กับ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษาแบ่งออกกว้างๆ ไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ใช้ในการอธิบายถึงความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วน ร่วมกับการศึกษาของเด็ก เช่น ทฤษฎีชีวนิเวศ และทฤษฎีระบบครอบครัว ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

ทฤษฎีชีวนิเวศ เดิมเรียกว่าทฤษฎีนิเวศ (Ecological theory) เป็นทฤษฎีที่ ยูรี บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Urie Bronfenbrenner) นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวอเมริกันเชื้อสายรัสเซีย เป็นผู้สร้างขึ้น โดยมีฐานคิดจากทฤษฎีจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลต์ (Gestalt psychology)

บรอนเฟนเบรนเนอร์ ศึกษาพัฒนาการมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบริบทที่มีลักษณะในเชิงซ้อนภายใต้เงื่อนไขของเวลา พัฒนาการตามความเห็นของบรอนเฟนเบรนเนอร์นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. กระบวนการ (Process) คือ ลำดับขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. บุคคล (Person) คือ ผู้ที่เข้าไปดำเนินการต่างๆ เพื่อให้งานที่กำหนดบรรลุผลตามเป้าหมาย

3. บริบท (Context) คือ สภาพแวดล้อมทุกอย่างทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตที่อยู่ในระบบหรือพื้นที่ของการดำเนินงาน

4. เวลา (Time) คือ ตัวกำหนดว่าเมื่อไรจะทำอะไร และต้องเสร็จเมื่อไร

โดยให้ชื่อว่า โมเดลพีพีซีที (PPCT model) องค์ประกอบทั้งสี่ดังกล่าวเชื่อมโยงสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันและกัน กล่าวคือ องค์ประกอบหนึ่งส่งผลต่อและได้รับผลจากอีกองค์ประกอบหนึ่ง เช่น การเลือกเวลาในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนกับลักษณะหน้าที่การงานของผู้ปกครองส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ของผู้ปกครอง เป็นต้น

ทฤษฎีระบบครอบครัว (Family systems theory) เป็นทฤษฎีของ มินูชิน (Minuchin) และ โบเวน (Bowen) มีฐานมาจากทฤษฎีระบบทั่วไป (General system theory) ทฤษฎีนี้มีกรอบความคิดหลักว่าครอบครัวประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความเชื่อมโยงกับสมาชิกแต่ละคน และมีอิทธิพลกับสมาชิกคนอื่นๆ ในลักษณะที่สามารถคาดเดาได้ มนุษย์เรียนรู้ทักษะต่างๆ จากครอบครัวที่ทำให้เราสามารถที่จะทำหน้าที่ในบริบทที่กว้างขวางขึ้น ประสบการณ์จากครอบครัวจะส่งผลต่อความคาดหวังของบุคคลในการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก ทฤษฎีระบบครอบครัวมุ่งความสนใจสู่พฤติกรรมของครอบครัวมากกว่าพฤติกรรมของบุคคล โดยมองแบบรูปของการสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว การแบ่งแยกและการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ จงรักภักดี และความเป็นตัวของตัวเองรวมถึงการปรับตัวต่อความเครียดต่างๆ โดยรวม แทนที่จะมองเฉพาะปัจเจกบุคคล (Christian, 2006) ดังนั้น การที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรม ช่วยเหลือหรือพัฒนาบุคคลคนหนึ่งนั้นจึงไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพหรือยั่งยืนได้ หากไม่ทำความเข้าใจพฤติกรรมดังกล่าวและตัวบุคคลภายใต้กรอบที่กำหนดขึ้นในครอบครัว และปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบทั้งระบบของสมมติฐานดังกล่าวช่วยยืนยันถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

กลุ่มที่สอง ใช้อธิบายถึงระดับของการมีส่วนร่วมดังกล่าว เช่น ทฤษฎีต้นทุนวัฒนธรรม (Cultural capital theory) หรือทฤษฎีที่อธิบายทั้งสองประเด็น เช่น ทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เดมป์เซย์ และแซนเดอร์ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

ทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เดมป์เซย์ และแซนเดอร์ (Hoover-Dempsey and Sandler's model of the parental involvement process) ทฤษฎีนี้มีฐานความคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยตรง โดยมุ่งตอบคำถาม 3 ข้อ คือ 1) เหตุใดผู้ปกครองจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตร 2) ผู้ปกครองเลือกที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบใด 3) การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไร (Walker, Wilkins, Dallaire, Sandler & Hoover-Dempsey, 2005, p. 86) ทฤษฎีนี้มองพฤติกรรมมนุษย์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่มีองค์ประกอบทางบุคคล เช่น ความเชื่อและองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม เช่น การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กนั้นยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้และคุณสมบัติอื่นๆ ของเด็กด้วย แสดงให้เห็นถึงการมองเด็กว่ามีใช่เป็นเพียงผู้รับแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะเรียนรู้และรับรู้เชิงรุก และมีส่วนสำคัญในการปรับแต่งการเรียนรู้ของตนเอง

จากทฤษฎีของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองข้างต้น พอสรุปได้ว่า กลุ่มแรกทฤษฎีชีวิตนิเวศ มุ่งศึกษาพัฒนาการมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบริบทภายใต้เงื่อนไขของเวลา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการ 2) บุคคล 3) บริบท 4) เวลา องค์ประกอบหนึ่งส่งผลต่อและได้รับผลจากอีกองค์ประกอบ ส่วนทฤษฎีระบบครอบครัว มีกรอบความคิดหลักว่าครอบครัวประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความเชื่อมโยงกับสมาชิกแต่ละคน และมีอิทธิพลกับสมาชิกคนอื่นๆ ในลักษณะที่สามารถคาดเดาได้ และมุ่งความสนใจผู้พฤติกรรมของครอบครัวมากกว่าพฤติกรรมของบุคคล โดยมองแบบรูปของการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว หากไม่ทำความเข้าใจพฤติกรรมดังกล่าวและตัวบุคคลภายใต้กรอบที่กำหนดขึ้นในครอบครัว และปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบทั้งระบบของสมมติฐานดังกล่าวช่วยยืนยันถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา สำหรับกลุ่มที่สอง ทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เดมป์เซย์ และแซนเดอร์ ใช้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยตรง โดยมุ่งตอบคำถาม 3 ข้อ คือ 1) เหตุใดผู้ปกครองจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตร 2) ผู้ปกครองเลือกที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบใด 3) การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างไร มองพฤติกรรมมนุษย์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่มีองค์ประกอบทางบุคคล ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กนั้นยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้และคุณสมบัติอื่นๆ ของเด็กด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เด็มพ์เซย์ และแซนเดอร์มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เด็มพ์เซย์และแซนเดอร์ (Hoover-Dempsey and Sandler's model of the parental involvement process) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมมนุษย์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่มีองค์ประกอบทางบุคคล เช่น ความเชื่อและองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม เช่น การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กนั้นยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้และคุณสมบัติอื่น ๆ ของเด็กด้วย แสดงให้เห็นถึงการมองเด็กว่ามีใช้เป็นเพียงผู้รับแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะเรียนรู้และรับรู้เชิงรุก และมีส่วนสำคัญในการปรับแต่งการเรียนรู้ของตนเอง (Walker, Wilkins, Dallaire, Sandler & Hoover-Dempsey, 2005, p. 86) และในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้นผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้เข้าร่วมตามความสมัครใจ ผ่านกระบวนการวางแผนกำหนดเป้าหมาย ปรีกษาหรือวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ การให้ข้อเสนอแนะ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ ผู้ปกครองเต็มใจให้การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ทุกคนมีความตระหนักและเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541, น. 4-6) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือในกระบวนการบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับ 1) การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) ได้แก่ การวางแผน กำหนดเป้าหมาย ปรีกษาหรือ วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ การให้ข้อเสนอแนะ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ 2) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ลงมือแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน และ 3) การรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ การตรวจสอบ การปฏิบัติตามแผน กำหนดมาตรฐาน

1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

อรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์ (2555, น. 12-22) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา โดยแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. ผู้ปกครองในฐานะผู้ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง กิจกรรมที่สถานศึกษาปฐมวัยจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อให้ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นแก่ผู้ปกครอง และเพื่อให้

ผู้ปกครองได้ชื่นชมกับผลงานและความสามารถด้านต่างๆ ของบุตรหลาน ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การให้ความรู้ผู้ปกครอง การจัดนิทรรศการผลงานเด็ก กิจกรรมกินคู่เหี่ยว และกิจกรรมตามเทศกาลสำคัญต่างๆ เป็นต้น

2. ผู้ปกครองในฐานะผู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัย ผู้ปกครองนอกจากจะมีหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตแข็งแรง มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจแล้วยังมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาให้กับเด็ก ทั้งนี้เพราะการศึกษาของเด็กมิได้สิ้นสุดอยู่เฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เด็กยังต้องศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝนทักษะ และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อที่บ้าน บทบาทของผู้ปกครองในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการศึกษาของเด็กปฐมวัยนี้ ได้มีผู้เสนอแนะไว้หลายประการ เช่น การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็ก การดูแลให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย การช่วยสอนเด็กขณะอยู่บ้าน การกระตุ้นเตือนให้เด็กศึกษาค้นคว้า การช่วยครูสอนในสถานศึกษา เป็นต้น ถ้าพิจารณาตามสถานที่ที่ผู้ปกครองจะช่วยเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยอาจแบ่งบทบาทของผู้ปกครองออกได้เป็น 2 บทบาท คือ การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน และการเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่สถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.1 การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่บ้าน หมายถึง การที่ผู้ปกครองช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัวด้วยการสังเกต และการอ่าน รวมทั้งการให้ความสนใจ และสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำในสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมความรู้เด็กให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน ในการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้เด็กที่บ้านผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญ 3 ประการคือ ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เสริมความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสถานศึกษา และส่งเสริมพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก

2.2 การเสริมประสบการณ์ให้เด็กที่สถานศึกษาปฐมวัย หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งโดยทั่วไปผู้ปกครองสามารถเสริมประสบการณ์ให้เด็กในสถานศึกษาปฐมวัยได้ 2 วิธี ดังนี้

2.2.1 การเป็นผู้ช่วยครู ผู้ปกครองที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านอาจอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูในสถานศึกษาปฐมวัยตามวัน เวลาที่ตนเองสะดวก ซึ่งการอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูนี้มี 2 ประเภทคือ ประเภทที่ได้รับค่าตอบแทน และประเภทที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ช่วยครูประเภทไหน ผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยครูจะมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบที่คล้ายคลึงกัน เช่น ช่วยครูดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ช่วยครูวางแผนการสอน ช่วยครูจัดเตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน ช่วยสอนเด็กในบางกิจกรรม ช่วยตรวจงานเด็ก เป็นต้น

2.2.2 การเป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านหรือประกอบอาชีพที่เด็กสนใจ สถานศึกษาปทุมวันอาจเชิญมาเป็นวิทยากรพิเศษเพื่อพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับงานอดิเรก หรือรายละเอียดของอาชีพ รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้ซักถามข้อข้องใจหรือสิ่งที่เด็กอยากรู้เพิ่มเติม การเชิญผู้ปกครองมาพูดคุยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ นั้นนอกจากจะช่วยสนองความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็กแล้ว ยังถือเป็นส่วนหนึ่งในการแนะแนวด้านอาชีพให้กับเด็กได้อีกด้วย

2.3 ผู้ปกครองในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษาปทุมวัน แบ่งได้ 2 ประการคือ

2.3.1 ผู้ปกครองในฐานะผู้ช่วยเหลือสนับสนุน ผู้ปกครองสามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนสถานศึกษาในการดำเนินการต่างๆ ได้ 2 รูปแบบได้แก่ 1) การให้การช่วยเหลือสนับสนุนในรูปของวัสดุ สิ่งของ และกำลังทรัพย์ 2) การให้การช่วยเหลือสนับสนุนในรูปของแรงงาน

2.3.2 ผู้ปกครองในฐานะที่ปรึกษา ผู้ปกครองอาจเข้าเป็นสมาชิกในคณะกรรมการชุดใดชุดหนึ่งที่มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับสถานศึกษาปทุมวันในเรื่องต่างๆ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งคณะที่ปรึกษาของสถานศึกษาปทุมวันโดยทั่วไปมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะกับผู้บริหารสถานศึกษาปทุมวันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจใน 4 เรื่องหลักๆ ได้แก่ แนวการจัดประสบการณ์ การจัดสรรงบประมาณ การจัดหาบุคลากร และการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาของสถานศึกษาปทุมวันจะประสบผลสำเร็จได้ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาให้โอกาสคณะกรรมการชุดนี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษารวมทั้งการรับฟังคำแนะนำและข้อคิดเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษาและนำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้หลายรูปแบบ ทั้งในฐานะผู้ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาปทุมวัน ผู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กปทุมวัน และผู้สนับสนุนสถานศึกษาปทุมวัน ขึ้นอยู่กับเหตุผล ความจำเป็น สถานการณ์หรือโอกาส และความต้องการของสถานศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลอุปการะเด็กปทุมวัน เข้ามามีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ในฐานะการเป็นวิทยากร มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการประกอบอาหาร กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (วาดภาพ) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การสาน)

2) ในฐานะอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน 4 กิจกรรม คือ ช่วยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ช่วยปลูกและดูแลรดน้ำต้นไม้ ช่วยดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการแปรงฟัน ช่วยดูแลขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง เพื่อให้เกิดผลโดยเด็กมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

1.4 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษา

การพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 5 ปีแรกของชีวิตนั้น เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ครูหรือผู้ดูแลเด็กมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และกระตุ้นให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการสนับสนุนและพัฒนาเด็กของชุมชน ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาในวัยนี้ ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ว่า “เป็นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน ซึ่งจะเป็นการทำงานในลักษณะของการร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน” ซึ่งธีรนุช เขยกลิ่นเทศ (2549, น. 42) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองจะต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของตน ทั้งในฐานะผู้อบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้การศึกษา และส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของตน เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ปกครองควรมีบทบาทดังนี้

1. ผู้ปกครองต้องศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการ และความแตกต่างรายบุคคลของลูก เด็กในวัยนี้มีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองจะรู้และเข้าใจสามารถส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม เพราะการเจริญเติบโตในช่วงใดช่วงหนึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโตในช่วงต่อไป ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการชะงักงัน อีกทั้งเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน มีสไตล์ (style) ที่อาจแตกต่างกัน ผู้ปกครองต้องเข้าใจ บางครั้งอาจต้องมีความอดทนกับสไตล์ของลูก ต้องไม่นำลูกของตนไปเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน แต่ต้องเข้าใจรู้ใจลูกและส่งเสริมพัฒนาการของลูกในวิถีทางที่ลูกชอบ

2. ผู้ปกครองต้องให้ความรัก/ความอบอุ่น เด็กทุกคนต้องการความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ตั้งแต่แรกเกิด เนื่องจากเด็กมีกลไกด้านประสาทวิทยาและชีววิทยา มีโปรแกรมในสมองสามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ และสื่อสารความรู้สึกความต้องการภายในของตนได้ ความอบอุ่นที่เด็กได้รับจากครอบครัวจะเป็นกำลังใจ สนับสนุนให้ลูกกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ที่ต้องเรียนรู้ อีกทั้งความอบอุ่นนี้เป็นการสร้างสายใยของความผูกพันระหว่างพ่อแม่และลูกให้เกิดความไว้วางใจ

กล้าเล่าสิ่งต่างๆ ที่กังวล ที่เป็นปัญหา ทำให้ผู้ปกครองได้รับรู้ความจริง สามารถให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า

3. ผู้ปกครองต้องอบรมสั่งสอนลูก การอบรมเลี้ยงดูกับบุคลิกภาพของลูก พฤติกรรมการเลียนแบบทางกาย วาจา นั้นปรากฏชัดเจนมาก ทั้งการแต่งกาย ท่าทาง กิริยามารยาท ของพ่อแม่ย่อมถ่ายทอดไปสู่ลูก การใช้ภาษาพูดและภาษาท่าทางนั้น เด็กสามารถเลียนแบบพ่อแม่ ได้อย่างไม่มีผิดเพี้ยน หล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของลูก ผู้ปกครองสามารถทำกิจกรรมการสั่งสอนนี้ ได้อย่างเป็นธรรมชาติที่บ้าน การเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของเด็กและครอบครัวทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อการเรียนรู้ที่สถานศึกษาและบ้านสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกัน และกัน อีกทั้งผู้ปกครองยังสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ โดยอาจจะเริ่มจากการหาสถานที่ประจำซึ่งเจียบสงบให้เด็กทำการบ้าน จัดสถานที่ในการจัดแสดงผลงานต่างๆ ของเด็ก จัดสื่อ เกม หนังสือที่เหมาะสมกับการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวัยนี้ ให้โอกาสเด็กได้ฝึกช่วยเหลือตนเอง ฝึกทักษะ และมีส่วนร่วมช่วยรับผิดชอบงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ตามวัยอย่างสม่ำเสมอ เป็นการฝึกความมีวินัยให้กับเด็กอีกด้วย เรียกได้ว่าวินัยเริ่มที่บ้านและเป็นวินัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ช่วยเก็บของเล่นเมื่อเลิกเล่น เก็บของเล่นเป็นที่ รับประทานอาหารเป็นที่ เป็นต้น

4. ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูพร้อมกับปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็ก การอบรมเด็ก เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นต้องใช้เหตุผลที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการทางการรู้ของเด็ก การใช้เหตุผลที่ไม่สูงเกินระดับพัฒนาการทางการรู้ของเด็กมากนักจะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริม การพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก การเลี้ยงดูโดยการใช้เหตุผลจะทำให้เด็กเป็นเด็กดี ไม่ก้าวร้าว รู้จัก รับผิดชอบชั่วดีมีพัฒนาการทางความรู้สึกละอายผิด รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา กรุณาแก่สัตว์เลี้ยง และผู้อื่น

5. ผู้ปกครองต้องให้การเสริมแรง ชูใจ และให้รางวัล สร้างความมั่นใจให้ลูก เรา พูดยกันอยู่เสมอว่า คำชมนั้นไม่ต้องซื้อหา หากแต่คำชมต้องเป็นรูปธรรม บอกกล่าวว่าคุณทำอะไรดี จึงได้รับคำชม การชมนี้เป็นการแนะแนวทางให้แก่ลูกว่า สิ่งที่ทำนั้นถูกต้องและต้องทำอีกถ้าหากว่า ลูกต้องการคำชม และเมื่อทำบ่อยๆ พฤติกรรมนั้นก็กลายเป็นนิสัย เป็นบุคลิกของเด็ก สำหรับ รางวัลนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของเสมอไป ในระยะแรกอาจใช้สิ่งของเพื่อช่วยให้เด็กเห็นชัดเจน แต่ต่อมาผู้ปกครองต้องค่อยๆ ลดสิ่งของลง คงเหลือไว้เพียงคำพูด ยิ้ม พยักหน้า ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ลูก ยึดติดกับสิ่งของหรือกลายเป็นว่าจะทำดีต่อเมื่อมีสิ่งของ หากแต่การทำดีนั้นเพราะเป็นสิ่งที่ดี

6. ผู้ปกครองต้องใช้เวลาอยู่กับลูกอย่างมีคุณภาพ เวลาที่มีคุณภาพนั้น อาจจะหลอม รวมอยู่ในกิจวัตรประจำวัน ไม่จำเป็นต้องจัดขึ้นใหม่ หากแต่ผู้ปกครองให้ลูกมีส่วนร่วม อย่ารำคาญ หรือคิดว่าเมื่อลูกร่วมกิจกรรมด้วยแล้วทำให้เกิดความล่าช้า เสียเวลา ขอให้ใช้การเสียเวลานั้นอย่ามี

คุณค่า เพราะการทำงาน"ร่วมกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับลูก การสนทนา การพูดคุยกับลูกนั้น ยังช่วยให้รับรู้ถึงความคิดความอ่านของลูก สิ่งที่ถูกกลัวที่เป็นปัญหาของลูก หลายๆครั้งเรามีความรู้สึกลูกพูดอะไรก็ไม่รู้ เพื่อเชื่อ แต่นั่นคือความคิดสร้างสรรค์ที่ลูกจินตนาการขึ้น ซึ่งก็เป็นพัฒนาการตามวัย ความสัมพันธ์หรือสายใยนี้ จะยังคงอยู่ต่อไปและกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเมื่อลูกเห็นว่าพ่อแม่คือคนที่พูดคุยด้วยได้ เมื่อมีปัญหาก็ร่วมกันแก้ได้ เมื่อเด็กโตขึ้น ปัญหาที่ยังสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ในยามที่ลูกต้องการความช่วยเหลือ พ่อแม่ก็จะเป็นคนแรกที่ลูกนึกถึง

7. ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ความร่วมมือที่ดีของผู้ปกครองกับครูหรือผู้ดูแลเด็กนั้น จะช่วยให้การปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กให้หายไปได้อย่างง่ายดาย ครูมีประสบการณ์เพราะสอนเด็กมาหลายรุ่น อีกทั้งการปรับพฤติกรรมนั้นต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ถ้าร่วมมือกัน ทำทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน พฤติกรรมนั้นก็หายไปอย่างรวดเร็ว

8. ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ ความร่วมมือของผู้ปกครองเป็นการสนับสนุนให้ลูกเห็นว่าพ่อแม่และครูมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเรียนรู้ที่โรงเรียนและที่บ้านสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้ปกครองยังสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่นการเป็นวิทยากร อาสาสมัคร การให้ข้อมูลของลูก การร่วมประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการของลูก การสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียนทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง ซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้ไม่ควรเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่ควรได้สื่อสารให้ครูได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้าน พัฒนาการของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความรู้สึกของเด็กเกี่ยวกับครู โรงเรียน กิจกรรม และการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ สื่อที่น่าสนใจ เป็นต้น

เอปสไตน์ (Epstein, 2004) กล่าวถึง บทบาทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ 6 ด้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การสื่อสาร การเป็นอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการปฐมวัยศึกษา นั้น เป็นบทบาทที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวเด็กเองและต่อสถานศึกษาโดยตรง ในอันที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้บรรลุจุดสูงสุดตามศักยภาพของเด็ก และเป็นการสร้างคุณภาพร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การที่ผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่นการเป็นวิทยากร อาสาสมัคร ผู้ช่วยครู การให้ข้อมูลของลูก การร่วมประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการของลูก การสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองจะมีความรู้สึกแห่งความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียน และให้ความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่และต่อเนื่องยิ่งยต่อไป

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1.5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้มีผู้ศึกษาไว้พอประมวลได้ ดังนี้

น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ฐานะ คือ 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้ร่วมกิจกรรมโดยเป็นผู้ปกครองอาสาในกิจกรรมพิเศษ 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้เสริมประสบการณ์แก่นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยจัดหาหนังสือ ภาพ ดูแลแนะนำให้เด็กทำการบ้าน แนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนในเรื่องการทำความเข้าใจ และให้ความร่วมมือตามข้อกำหนดของโรงเรียน ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ 1) ผู้ปกครอง ไม่มีเวลา 2) ไม่ได้รับแจ้งข่าวสารข้อมูล และ 3) ผู้ปกครองไม่ทราบความต้องการของโรงเรียน

ยุวรัตน์ จงใจรักษ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านโรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร ในการวางแผนโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติสิ่งที่ทำเป็นประจำคือ การจัดทำป้ายประกาศข่าวสาร การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำสมุดรายงานประจำตัวเด็ก และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครู 2) ด้านการเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรในการวางแผนโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ และ

มีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติสิ่งที่ทำเป็นประจำ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ภายในชุมชน 3) ด้านการอาสาสมัครเพื่อพัฒนาการศึกษา ในการวางแผนโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ และการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง 4) ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ในการวางแผนโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำนโยบาย การจัดตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบ และมีการจัดสรรงบประมาณ ในวิธีการปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง ส่วนการประเมินผลของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัยจาก การสัมภาษณ์ตัวอย่าง ประชากรโรงเรียน 4 โรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน มีความคล้ายคลึงกันในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แต่โรงเรียน ที่มีขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง จะมีความสัมพันธ์กับชุมชนในลักษณะเน้นตามแผนที่วางไว้ล่วงหน้า ส่วน โรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ชานเมืองจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนแบบวิถี ธรรมชาติ แต่ขาดการวางแผนและการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอก

อารี มั่นศิลป์ (2547) ได้ทำการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนในเครือข่ายพระธาตุยาคอบึงของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียนในเครือข่ายพระธาตุยาคอบึงของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียนจากโรงเรียนในเครือข่ายพระธาตุยาคอบึงของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 365 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนใน โรงเรียนที่มีวุฒิ การศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวม รายด้านและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ฉวีวรรณ วิชัย (2548) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียนจาก โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มี อาชีพต่างกัน มีการรับรู้ต่อการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน

สุดาวัลย์ ติลากุล (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกราช สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียน จากโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน รวม 225 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อศึกษารายประเด็นพบว่า มีประเด็นที่โรงเรียนมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนชี้แจงข่าวสารความเคลื่อนไหวให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ซึ่งกิจกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบถึงศักยภาพของโรงเรียนและรับรู้ข่าวสารของโรงเรียนด้วยตนเอง ก็ยิ่งทำให้ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียนยิ่งขึ้น

เทิดศักดิ์ จันเสวี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ใน โรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรในการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ใน โรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งหมด 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำถามปลายเปิด จัดกลุ่มวิเคราะห์โดยพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน อยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการเรียนรู้ ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อม และความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และสำหรับปัญหาในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ปัญหาที่ผู้ปกครองพบ คือ ไม่มีเวลา และโอกาสในการเข้าร่วม

กิจกรรม หรือไม่มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร ติดต่อบุคลากรโดยตรงได้ยาก และผู้ปกครองมีประสบการณ์ ความรู้ น้อย รวมทั้งฐานะทางบ้านยากจน

พชร ศิละวรรณ โณ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการป้องกันปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนปกาเกอะญอ โรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการป้องกันปัญหาภาวะทุพโภชนาการโดยผู้ปกครองของนักเรียนปกาเกอะญอ โรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม ตำบลป่าโปง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างจากจำนวน 107 ครอบครัว คัดเลือกเอาเฉพาะครอบครัวที่ยากจน และเป็นผู้ปกครองของนักเรียนในระดับปฐมวัย ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 มาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การบันทึกข้อมูลภาคสนาม การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึกปรากฏการณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม เมื่อนำมาตรวจสอบข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดหมวดหมู่ ตีความหมาย และนำเสนอ โดยการบรรยายเชื่อมโยงตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม จำนวน 30 คน เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยได้มีส่วนร่วมในการเลือกทำโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งผลจากการร่วมจัดทำโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพปัญหาภาวะทุพโภชนาการ รวมทั้งเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูบุตร และเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาภาวะทุพโภชนาการ

วชิราภรณ์ บ่อน้อย (2551) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อความกลัวของเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการฉีดวัคซีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อความกลัวของเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการฉีดวัคซีน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยก่อนเรียนจำนวน 30 ราย ที่เข้ารับการฉีดวัคซีนในคลินิกเด็กดี โรงพยาบาลกำแพงเพชร ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรมความกลัว และแบบประเมินความกลัวด้วยรูปหน้าของปิศาจ ตั้งน้อย (2547) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสถิติแมนน์-วิทนีย์ ยู ผลการศึกษา พบว่า เด็กวัยก่อนเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนความกลัวจากการประเมินด้วยตนเองหลังการฉีดวัคซีนน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 และเด็กวัยก่อนเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมความกลัวต่อการได้รับการฉีดวัคซีนไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐ ปาณะจางค์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรเป็นผู้ปกครองนักเรียน ในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2553 จำนวน 11 ศูนย์ รวมทั้งหมด 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (One Sample T-test) และใช้สถิติ Chi-square (สำหรับปัจจัยส่วนพื้นฐาน ได้แก่ เพศ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่ รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้านเท่านั้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนพื้นฐานของผู้ปกครอง ได้แก่ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3 ด้านเท่านั้น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีผู้สนใจศึกษา พอประมวลได้ ดังนี้

คูมัส (Dumas, 1991, อ้างถึงใน ชีรภัทร์ เจริญดี, 2542, น. 35) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติกับการทำงานร่วมกัน การติดต่อสื่อสาร และ

ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง สรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าระดับการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและระดับการปฏิบัติของผู้ปกครอง จะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการอ่านมากขึ้น แต่การให้ความรู้ผู้ปกครองก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้หลักสูตรการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้

บาร์นส์ (Barnes, 1995, p. 315-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการเรียนสอนของผู้ปกครองนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการเรียนสอนของผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม พบว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แต่ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเท่าที่ควรจะเป็น

สรุป ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านมา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ ทั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองทั่วไป เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น การระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การร่วมกิจกรรม การส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสำหรับศูนย์ปฐมวัยต้นแบบในด้านการวางแผน การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากรและการประเมินผลเพื่อเด็กปฐมวัยนั้นยังมีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีความรู้และได้รับโอกาสในการบริหารจัดการศึกษา รวมถึงสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งด้วย การที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน ของการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้นนั่นเอง และงานวิจัยที่ยังชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นจะมีอยู่ด้วยกัน 3 บทบาท บทบาทแรกผู้ปกครองเข้าไปร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน บทบาทที่สองผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสริมเพิ่มเติมในส่วนที่โรงเรียนต้องการ และบทบาทที่สามผู้ปกครองมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุน ซึ่งการที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในบทบาทใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ผู้ปกครองที่มีเวลา มีความยินดี เต็มใจที่จะเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษาจะเป็นผู้ปกครองที่ดำรงตนเองอยู่ในบทบาทแรก แต่ถึงอย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทั้ง 3 บทบาทของผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาและส่งผลโดยตรงต่อตัวบุตรหลานของผู้ปกครองเอง ซึ่งผู้ปกครองสามารถเข้าไปร่วมในการจัดการศึกษา และแสดงบทบาทดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้นในด้านต่างๆ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาพฤติกรรมและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

โวลเป้ (Wolpe, 1982) ให้ความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ต่อผู้อื่น โดยไม่เกิดความวิตกกังวล

กาแลสซี่ (Galassi, 1977) กล่าวว่า พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงความสนใจของตนเอง ต่อผู้อื่นเพื่อสิทธิของตนเองโดยไม่มีความวิตกกังวลที่เกินควร และไม่เป็นการก้าวก่ายสิทธิของบุคคลอื่น พฤติกรรมนั้น เรียกว่า เป็นพฤติกรรมกรกล้าแสดงออก

ละเอียด ชูประยูร และคณะ (2521, น. 9) ให้ความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออก ว่าหมายถึงการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคลอื่น เป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับในสังคม

ศรีนวล วิวัฒน์คุณูปการ (2535) สรุปความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออก ว่าเป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึก ความคิด อารมณ์ และความเข้าใจของตนเอง ให้ผู้อื่นรับรู้ในวิถีทางที่เหมาะสม จริงใจและรักษาสีทธิอันชอบธรรมของตนเองไว้โดยไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่น

สมสุดา มาแก้ว (2552, น. 9) พฤติกรรมกรกล้าแสดงออกเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ทางบวกและทางลบต่อบุคคลหรือสถานการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีการที่มีเหตุผล และปราศจากความวิตกกังวลหรือความรู้สึกผิด ตามสิทธิส่วนบุคคลไม่ก้าวก่ายหรือล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมกรกล้าแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกทั้งด้านการคิด การพูด และการกระทำ ที่ถูกต้อง เหมาะสม ดึงตาม บนสิทธิอันชอบธรรมของตนเองและไม่ล่วงเกินสิทธิของบุคคลอื่น

ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกไว้ว่าพฤติกรรมกรกล้าแสดงออก หมายถึง การกล้าทำ กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ เข้าใจในบทบาทของตนเองว่าเมื่อใดควรทำอะไร และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสังคมได้

2.1.2 ความสำคัญของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีผู้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

มาสเตอร์, บูริช, ฮอลลอน และริม (Master, Burish, Hollon, & Rimm, 1987)

บุคคลที่มีพฤติกรรมเหมาะสมในการแสดงออก จะมีการพัฒนาความมั่นใจตนเอง มีความพึงพอใจ และความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

กรมสุขภาพจิต (2544, น. 11) ได้สรุปไว้ว่า พฤติกรรมการกล้าแสดงออก ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติในการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจหรือการเมืองในอนาคต จึงควรมีการอบรมสั่งสอนให้เด็กได้มีความเจริญงอกงามและพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสมในทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และบุคลิกภาพ

ศิริพรรณ วิวัฒน์สร (2523) กล่าวว่า ความกล้าแสดงออก นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การมีความกล้าแสดงออกที่เหมาะสมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลรู้จักแสดงออกอย่างเปิดเผย ซื่อสัตย์ และเรียนรู้ที่จะสนทนากับผู้อื่น

นิตยา วิเศษพานิช (2546) กล่าวว่า บุคคลที่ไม่กล้าแสดงออก ย่อมขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล จึงทำให้อยู่ในสังคมอย่างปราศจากความสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 มีเป้าหมายให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีการทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการสังเกต การจดบันทึก การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอ ข้อมูลทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ซึ่งในกิจกรรมลักษณะดังกล่าวนี้ ถ้าผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก ย่อมเกิดปัญหาอุปสรรคตามมา อาจจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน มีความคับข้องใจ เครียด วิตกกังวล และกลายเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

พฤติกรรมการกล้าแสดงออก จึงเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่สำคัญ ในอันที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และยิ่งช่วยให้บุคคลลดความวิตกกังวล และเกิดความเชื่อมั่นในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และที่สำคัญหากพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ได้มีการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการอยากรู้อยากเห็น อยากรแสดงความสามารถ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง เสริมสร้างศักยภาพให้คนมีคุณภาพเริ่มตั้งแต่เด็ก และเป็นบันไดสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่า นำพาชุมชน สังคม ประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

2.2 ชนิดของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

ชนิดของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีผู้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

สมาบีและแทมมีเนน (Smaby and Tammine, 1994; อ้างถึงใน จอมขวัญ ทุ่มโมง, 2540, น. 15) ได้แบ่งพฤติกรรมการแสดงออกเป็น 3 ระดับคือ

1. พฤติกรรมการแสดงออกเพียงเล็กน้อย (Minimally Assertive) ซึ่งสามารถสังเกตได้จากคำพูดและการแสดงออกว่ามีลักษณะ ไม่ยอมตามผู้ที่เคยเอาใจเอาเปรียบ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นแบบก้าวร้าว รู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร ในระดับนี้มักจะใช้คำพูดว่าอ้อ..ดี... แต่...เพื่อโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม

2. พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้วยความมั่นใจ (Confidently Assertive) ซึ่งสามารถสังเกตได้จากน้ำเสียงที่หนักแน่น เชื่อมั่น โต้ตอบได้รวดเร็ว รู้จักที่จะใช้คำพูดที่ตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น โดยปราศจากการเหน็บแนม แก่แก้นฝ่ายตรงข้าม และพูดด้วยเหตุผล

3. พฤติกรรมที่มีลักษณะที่สามารถฟังและตอบฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเข้าใจ รวมทั้งรู้ว่าฝ่ายตรงข้ามมีความรู้สึกอย่างไร (Mutably Assertive) นอกจากนั้นสามารถเผชิญหน้า (Confront) กับฝ่ายตรงข้ามที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น โกรธโดยไม่มีเหตุผล หรือขาดความรับผิดชอบ

หลุย จำปาเทศ (2533, น.134-136) ได้แยกพฤติกรรมการแสดงออก เป็น 5 ชนิด ดังนี้คือ

1. การแสดงออกในเหตุการณ์ทั่วไป (Basic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยตรงถึงความเชื่อ ความรู้สึก ความคิดเห็นตามสิทธิ โดยไม่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมอื่นๆ การแสดงออกเช่นนี้ ได้แก่ การเชื่อเชิญ การชักชวน การโฆษณา การตอบปฏิเสธ การแสดงการปลอบใจ เห็นใจ การขอความช่วยเหลือ การนอบน้อม เป็นต้น

2. การแสดงออกถึงความเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นการแสดงแบบเอาใจเขามาใส่ใจเราเพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการที่มีอยู่ให้คู่สนทนาทราบถึงการแสดงออกแบบนี้จะสัมพันธ์กับการแสดงออกของคู่สนทนามากกว่าแสดงออกแบบธรรมดาซึ่งจะประกอบไปด้วยการยอมรับสถานการณ์หรือความรู้สึกของคู่สนทนาตามที่เขายกหรือเล่าให้ฟัง การยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่น จำเป็นต้องคำนึงถึงเสมอ

3. การแสดงออกที่ค่อนข้างรุนแรงขึ้นๆ (Escalating Assertion) เป็นการแสดงออกถึงความเข้มแข็งหรือค่อนข้างรุนแรงขึ้นๆ กว่าปกติไปเรื่อยๆ อาจมีอารมณ์และเนื้อหาไปทางลบบ้าง เป็นเป้าหมายก็เพื่อตอบสนองบุคคลที่บุกรุกสิทธิมากเกินไป ระดับของการแสดงออกค่อยเพิ่มความรุนแรงขึ้นกว่าธรรมดา แข็งกร้าวขึ้นแต่มิใช่เป็นการก้าวร้าว การแสดงออกแบบนี้มีเป้าหมายที่เรียกร้องสิทธิหรือต้องการปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา

4. การแสดงออกแบบเผชิญหน้ากับความเป็นจริง (Confront Assertion) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหยุดการกระทำของผู้อื่น โดยปรึกษากันหรืออธิบายการกระทำของผู้อื่นว่าเขาทำอะไรแสดงออกอย่างไรซึ่งเป็นไปตามความเป็นจริงโดยไม่ได้เป็นการประเมินผลของผู้พูดอื่น จะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้ความต้องการ รู้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างกันดีขึ้น แต่ถ้าแสดงออกแบบก้าวร้าวก็จะเป็นการบีบบังคับควบคุมหรือการให้ผู้อื่นเกิดอารมณ์ต่อต้านได้

5. การแสดงจะต้องเปลี่ยนสรรพนามเป็น “ฉัน” (Language assertion) I Language ในที่นี้ตรงข้ามกับ You Language เป็นการพูดถึงความรู้สึกส่วนตัวของเราแทนที่จะใช้คำว่า “คุณ” (You) เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ กลับใช้คำว่า “ฉัน” (I) เพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หรือคุณลักษณะและความรู้สึกส่วนตัวของเขา เช่น

I Language : ฉันรู้สึกอึดอัดใจ ถ้าจะขอเรื่องให้คุณเข้าประชุมด้วยกันทุกๆ ครั้ง ฉันรู้ว่าคุณก็คงมีงานอื่นๆ ทำอยู่แต่ที่ประชุมต้องการความคิดเห็นของคุณ

You Language : คุณทำไมไม่เข้าประชุมเพราะหลาย ๆ คนต้องการความคิดเห็นจากคุณ คุณมัวแต่ไปทำงานอย่างอื่นจนไม่ยอมเข้าประชุม

ซึ่งความนุ่มนวลในการสื่อสารจะดีกว่าถ้าใช้ I Language เพราะ You Language เป็นการบ่งชี้ไปที่คู่สนทนา ทำให้คู่สนทนาหรือผู้ฟังเกิดการป้องกันตนเอง หรือต่อต้าน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ชนิดของพฤติกรรมการแสดงออกมีทั้งการแสดงออกแบบมั่นใจ ระดับของการแสดงออกจะค่อยๆ เพิ่มความรุนแรงขึ้นกว่าธรรมดาและการแสดงออกแบบเผชิญหน้ากับความจริง สามารถฟังและตอบฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเข้าใจรวมทั้งการแสดงออกโดยเปลี่ยนสรรพนาม “ฉัน” แทนที่จะใช้คำว่า “คุณ”

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรกล้าแสดงออก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกไว้ มีผู้รู้ได้กล่าวไว้ดังนี้

บาวเออร์ และบาวเออร์ (Bower and Bower, 1976, อ้างถึงใน นิติยา วิเศษพานิช, 2546, น. 17) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกไว้ 2 ทฤษฎี ดังนี้

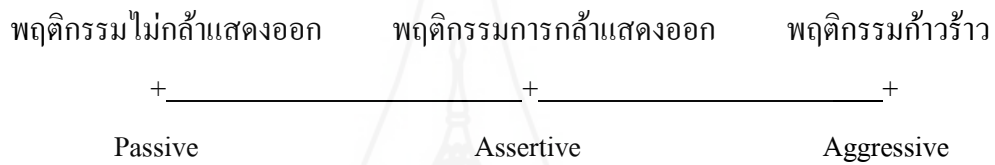
1 ทฤษฎีพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกแบบดั้งเดิม แบ่งพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 ลักษณะที่ไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่เรียกว่า พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก (Non Assertive Behavior)

1.2 ลักษณะที่มีความกล้าแสดงพฤติกรรม แต่มีการแสดงออกที่รุนแรงเสียหาย เรียกว่า พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive Assertive Behavior)

1.3 ลักษณะที่มีความกล้าแสดงพฤติกรรม โดยมีการแสดงออกอย่างเหมาะสม เรียกว่า พฤติกรรมการกล้าแสดงออก (Assertive Behavior)

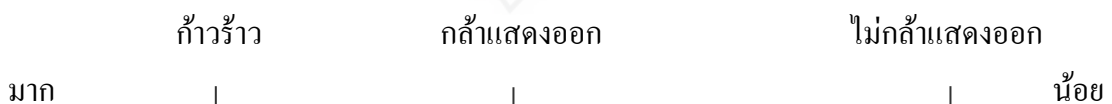
แคนเฟอร์ และ โกลด์สไตน์ (Kanfer and Goldstein, 1975) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว เขียนออกมาเป็นรูปความสัมพันธ์ จะมีลักษณะของการแสดงพฤติกรรม ดังนี้

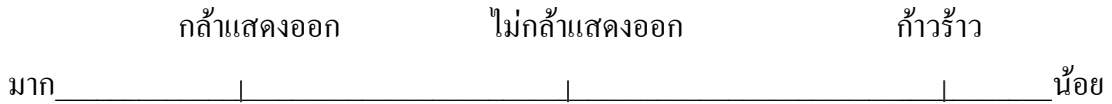
2. ทฤษฎี 2 มิติของพฤติกรรมแสดงออก

ดี จิโอแวนนิ (De Giovanni, 1979) ได้กล่าวถึงข้อเสียของการแบ่งพฤติกรรมการแสดงออกแบบมิติเดียว โดยเรียง 3 ลักษณะว่าเป็นการแบ่งตามระดับการบรรลุจุดหมายที่ผู้แสดงพฤติกรรมตั้งไว้มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกจะบรรลุจุดหมายน้อยที่สุด โดยชี้ให้เห็นว่าถ้าการพิจารณาพฤติกรรมการแสดงออกเน้นที่ระดับความถูกต้องของพฤติกรรม การเรียงลำดับจะเปลี่ยนไปจากเดิม พฤติกรรมการกล้าแสดงออกมีระดับความถูกต้องมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีระดับความถูกต้องน้อยที่สุด ซึ่งแสดงไว้ดังนี้

การเรียงลำดับพฤติกรรมการแสดงออกตามระดับการบรรลุจุดหมายของผู้แสดงพฤติกรรม

ส่วนการเรียงลำดับพฤติกรรมการแสดงออกตามระดับความถูกต้องของสังคม
จะเปลี่ยนไป

จากความสับสนในการแบ่งพฤติกรรมดังกล่าว ดี จิโอแวนนิ จึงเสนอ
โครงสร้างพฤติกรรมการแสดงออกเป็น 2 มิติ คือ

เดล เกรโก (Del Greco, 1983) กล่าวถึงข้อดีของทฤษฎี 2 มิติว่า สามารถใช้อธิบายลักษณะของพฤติกรรมได้ทั้งในแง่การบรรลุจุดมุ่งหมายของผู้กระทำและความถูกต้องของสังคม นอกจากนี้ยังกล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมว่าเป็นวิธีการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและบุบงคับผู้อื่นทางอ้อม หรือควบคุมผู้อื่นทางอ้อมโดยการใช้เล่ห์เหลี่ยมพยายามให้ผู้อื่นทำอะไรให้หรือยอมทำตามตนเอง

สรุปว่า ทฤษฎีพฤติกรรมการแสดงออกแบบดั้งเดิมเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก และพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนทฤษฎี 2 มิติ ใช้อธิบายลักษณะของพฤติกรรมได้ทั้งในแง่การบรรลุจุดมุ่งหมายของผู้กระทำและความถูกต้องของสังคม

2.4 ลักษณะของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

ลักษณะของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

เชลตัน (Shelton, 1977) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีลักษณะ ดังนี้

1. บุคคลสามารถแสดงอารมณ์ต่างๆ ทั้งพอใจและไม่พอใจได้อย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจ
2. บุคคลสามารถที่จะแสดงการรักษาสิทธิของตน โดยปราศจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่น
3. บุคคลมีความรู้สึกมั่นใจที่จะยืนขึ้นต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง โดยปราศจากความ

4. วิดกกังวล
5. บุคคลมีอิสระเลือกแสดงพฤติกรรม

ซอลเตอร์ (Salter, 1987) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่างๆ ได้ ดังต่อไปนี้คือ

1. การพูดแสดงความรู้สึกที่แท้จริง (Use - Feeling - Talk) เป็นการแสดงที่จะใช้วาจา เช่น “ฉันรู้สึกว้า...” หรือ “ฉันคิดว่า...” ได้ในเวลาอันเหมาะสม

2. การพูดเกี่ยวกับตนเอง (Talk about Yourself) เมื่อบุคคลทำสิ่งใดที่มีคุณค่าและน่าสนใจบุคคลนั้นสามารถที่จะพูดหรือเล่าให้บุคคลอื่นทราบได้โดยไม่พูดโอ้อวดหรือผูกขาดการสนทนาเพียงผู้เดียว แต่สามารถที่จะเล่าความสำเร็จของตนได้เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสม

3. การพูดทักทายปราศรัย (Make Greeting Talk) บุคคลสามารถแสดงความเป็นมิตรกับบุคคลที่ต้องการรู้จัก และแสดงความยินดีที่ได้พบเขาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถกล่าวว้า “สวัสดีค่ะ ดีใจที่ได้พบคุณอีก” มากกว่าที่จะกล่าวคำว่า “สวัสดี” หรือพยักหน้าอย่างเดียว

4. การยอมรับคำชมเชย (Accept Compliment) บุคคลสามารถยอมรับคำชมเชยได้อย่างจริงใจแทนการแสดงความไม่เห็นด้วย เช่น เมื่อมีคนชมว้า “เสื้อของคุณวันนี้สวยจัง” สามารถตอบได้ว้า “ขอบคุณค่ะ ดิฉันก็ชอบเหมือนกันค่ะ” โดยถือว้าการยอมรับคำชมเชย เป็นการให้รางวัลแก่ผู้กล่าวคำชมเชยแทนที่จะเป็นการพูดในลักษณะเป็นการลงโทษ

5. การแสดงออกทางสีหน้าได้อย่างเหมาะสม (Use Appropriate Facial Talk) เป็นการแสดงออกทางใบหน้าและน้ำเสียงที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และสามารถสบสายตากับคู่สนทนา ได้อย่างตรงไปตรงมา

6. การแสดงความเห็นด้วยอย่างสุภาพ (Disagree Mildly) เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกันหรือไม่เห็นด้วยกับบุคคลอื่น โดยที่ตนเองมีความแน่ใจในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยนั้น สามารถแสดงความเห็นด้วยอย่างนุ่มนวลด้วยการแสดงกิริยาบางอย่าง เช่น มองไปทางอื่น เลิกคิ้ว สิ้นสีริชะหรือเปลี่ยนเรื่องสนทนา

7. การขอให้แสดงความกระจ่าง (Ask Clarification) เมื่อมีคนให้คำแนะนำคำสั่งสอนหรือคำอธิบายไม่ชัดเจน ก็สามารถขอร้องให้อธิบายให้ฟังได้อีกครั้งอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยสามารถพูดว่า “ดิฉันยังไม่เข้าใจคำอธิบายของคุณดีนัก คุณกรุณาพูดใหม่อีกครั้งได้ไหมคะ”

8. การถามเหตุผลว่า ทำไม (Ask Why) เมื่อผู้ใดมาขอร้องให้ทำในสิ่งที่ไม่ดีก็ไม่สามารถถามได้ว่า “ทำไมคุณจึงต้องการให้ดิฉันทำสิ่งนั้นเล่าคะ” ด้วยน้ำเสียงสุภาพและไม่ทำหน้าบึ้งตึง แต่ไม่ต้องยืม

9. การแสดงความไม่เห็นด้วยในขณะนั้น (Express Active Disagreement) เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงหรือไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น โดยที่ตนเองไม่มีความแน่ใจในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยนั้นสามารถแสดงความไม่เห็นด้วยได้ โดยพูดว่า “ดิฉันมีความเห็นที่แตกต่างออกไปดิฉันมีความเห็นว่า”

10. การพูดเพื่อรักษาสิทธิของตนเอง (Speak up For Your Rights) การไม่ยอมให้ใครมาเอาไรต์เอาเปรียบโดยไม่ยุติธรรม สามารถปฏิเสธได้โดยไม่รู้สึกละอาย สามารถแสดงสิทธิและขอร้องให้ผู้อื่นแสดงต่อตนเองด้วยความยุติธรรม เช่น สามารถพูดได้ว่า “ดิฉันมาเข้าคิวก่อน” หรือ “กรุณาหรีเสียงวิทยุหน่อยได้ไหมคะ” โดยไม่ต้องทำลายสถานการณ์คือไม่ต้องทะเลาะวิวาทหรือโกรธผู้อื่นนั่นเอง

11. การแสดงความมั่นคง (Be Persistent) เมื่อมีเรื่องข้องใจในเรื่องที่มีเหตุผลสมควร สามารถดำเนินการร้องทุกข์จนกว่าจะได้รับความพอใจแม้จะมีผู้ใดขัดขวางก็จะไม่เลิกถึงความตั้งใจ

12. หลีกเลี่ยงในการแสดงเหตุผลในทุกๆ ความเห็น (Avoid Justifying Every Opinion) ในการอภิปราย ถ้ามีใครโต้แย้งตลอดเวลาและคอยถามว่า “ทำไม ทำไม ทำไม” ก็สามารถปฏิเสธการตอบคำถามเพื่อยุติปัญหาเหล่านั้น โดยพูดว่า “ดิฉันมีความรู้สึกเช่นนี้ค่ะ ดิฉันไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลในทุกๆ สิ่งที่ดีฉันพูดออกไป ถ้าการแสดงเหตุผลมีความสำคัญต่อคุณมากคุณน่าจะหาเหตุผลว่าทำไมคุณจึงไม่เห็นด้วยกับดิฉันไปเสียทั้งหมด”

13. การใช้การประสานสายตา (Eye Contact) ขณะที่สนทนากันสามารถมองตาผู้ฟังได้ ซึ่งการประสานสายตานั้นมีความสำคัญมาก เพราะช่วยสะท้อนความรู้สึกจริงใจของผู้พูดได้ ในขณะเดียวกันทำให้ผู้พูดรู้ว่าผู้ฟังมีความสนใจในเรื่องที่กำลังสนทนากันมากน้อยเพียงไร หรือผู้ฟังมีความรู้สึกอย่างไร

สำหรับอัลเบอร์ตติ และเอมมอนส์ (Alberti and Emmons, 1983, อ้างถึงใน เขียวลักษณ์ ญาณสุภาพ, 2550, น. 21-22) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของพฤติกรรมแสดงออกไว้ดังนี้

1. ลักษณะการแสดงออกมาให้ปรากฏ
2. ลักษณะการแสดงออกมาอย่างจริงจัง
3. ลักษณะการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา
4. ลักษณะเป็นการส่งเสริมตนเอง
5. ไม่มีลักษณะเป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนอื่น
6. ลักษณะการพูดแสดงความรู้ แสดงความคิดเห็นและขอเรื่อง เป็นต้น
7. ลักษณะการใช้สายตา น้ำเสียง ท่าทาง การวางตัว เป็นต้น
8. มีลักษณะเหมาะสมแก่บุคคลมากกว่าที่จะเป็นลักษณะสากล
9. มีลักษณะรับผิดชอบต่อสังคม
10. ลักษณะผสมผสานกันของทักษะที่ได้เรียนรู้มา ไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวมาแต่

กำเนิด

คลาร์ก (Clark, 1978) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมเหมาะสมในการแสดงออก
สรุปได้ ดังนี้คือ

1. การแสดงตนต่อผู้อื่นทั้งด้วยคำพูดและไม่ใช้คำพูด โดยแสดงออกดังต่อไปนี้
 - 1.1 พูดแสดงความรู้สึกด้วยเสียงดังพอสมควร ชัดเจน มีการสบตากับคู่สนทนา
 - 1.2 พูดเกี่ยวกับตนเอง สามารถกล่าวถึงสิ่งที่มีคุณค่าและน่าสนใจของตน ไม่
ผูกขาดการสนทนา ไม่คุยโอ้อวด หรือนิ่งเงียบคอยฟังแต่ผู้อื่นพูดอย่างเดียว
 - 1.3 สบตากับผู้ที่พูดด้วย ไม่หลบสายตา
 - 1.4 ยืนในระยะห่างจากคู่สนทนาพอสมควร
 - 1.5 พูดจาทักทายปราศรัย สามารถเริ่มกล่าวสนทนากับผู้อื่นก่อนได้
 - 1.6 ใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวเอง เช่น ดิฉัน ผม ฉัน
 - 1.7 การพูดแสดงความรู้สึกชัดเจน ตรงไปตรงมา
2. แสดงสีหน้าเหมาะสม ลักษณะสีหน้าและน้ำเสียงสอดคล้องกับความรู้สึกที่

แท้จริง

- 2.1 ยอมรับคำชมเชยอย่างจริงใจ
- 2.2 สามารถใช้คำพูด "ทำไม" ได้โดยใช้น้ำเสียงสุภาพ และไม่ทำหน้าที่ตั้ง
- 2.3 สามารถเปิดเผยได้เมื่อมีความคิดเห็นที่ตรงข้ามกับผู้อื่น
- 2.4 สามารถแสดงสิทธิอันชอบธรรมและขอให้บุคคลอื่นแสดงตอบด้วยความ
ยุติธรรมโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพ
- 2.5 สามารถขอร้อง อธิบาย หรือแนะนำซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้มีความชัดเจน

3. การมุ่งมั่น ไม่ย่อถอย หรือรอคอยโชคชะตา

3.1 สามารถทำงานเต็มความสามารถของตน มีการวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน และทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

3.2 มีการสร้างนิสัยในการทำงาน กำหนดการทำงานแต่ละชิ้นที่จะทำให้ตนเองพอใจอย่างมีเหตุผล ให้ความสนใจอยู่กับงานที่กำลังทำอยู่ ถึงแม้จะไม่ชอบงานบางอย่าง แต่ก็สามารถวางแผนทำได้จนสำเร็จ อีกทั้งในขณะที่ทำงานสามารถกล่าวปฏิเสธในเรื่องที่ตนเองรู้สึกว่าจะไม่สามารถทำตามคำขอร้องของคนอื่นได้ เมื่อทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายก็มีการให้รางวัลกับตัวเองบ้าง

4. การให้/การยอมรับข้อวิจารณ์และการขอความร่วมมือ

4.1 สามารถรับฟังคำติชมด้วยความรู้สึกสบายใจ

4.2 สามารถชมผู้อื่นเมื่อเขาทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ

4.3 รับผิดชอบต่อข้อบกพร่องของตนเอง

4.4 สามารถขอความร่วมมือจากบุคคลอื่นได้

4.5 สามารถให้ข้อคิดเห็นหรือข้อวิจารณ์แก่ผู้อื่นด้วยท่าทีที่สุภาพ ไม่ก้าวร้าว พูดด้วยความจริงใจและด้วยความปรารถนาดี

5. การควบคุมความวิตกกังวล ความกลัวและความโกรธ

5.1 สามารถยืนยันสิทธิที่พึงมีพึงได้ของตนเอง

5.2 แสดงความไม่เห็นด้วย โดยไม่รู้สึกผิด (Guilty) หรือรู้สึกไม่สบายใจใน

ภายหลัง

5.3 สามารถแสดงความโกรธออกมาได้โดยไม่กดเก็บหรือแสดงความก้าวร้าว

5.4 สามารถจัดการกับปัญหา (Coping) กับคำพูดเยาะเย้ย เสียดสีของบุคคลอื่น

5.5 สามารถจัดความกลัวที่เกิดจากความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล (Irrational

Believe)

กาญจนา พงศ์พฤกษ์ (2523, น. 13) สรุปว่า ลักษณะของการกระทำที่เป็นพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มี 6 ประการ ดังนี้

1. การพูดที่ออกจากความรู้สึก คือ พูดออกมาจากความรู้สึกที่แท้จริง

2. การแสดงสีหน้าให้ตรงกับความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้น

3. การแสดงความไม่เห็นด้วย

4. การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เช่น "ผมชอบแกงจืด" แทนที่จะพูดว่า "แกงจืดชามนี้อร่อย"

5. การแสดงความไม่เห็นด้วยเมื่อได้รับการยกย่องชมเชย เช่น การพูดว่า "ครับผมก็ชอบเสื้อตัวนี้เหมือนกัน" แทนที่จะพูดว่า "อะไรกัน เสื้อตัวนี้นะหรือสวย"

6. การพูดได้อย่างทันทีโดยไม่ต้องเตรียมตัวมาก่อนเจอกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทันใด ดังบทบาทสมมติ การซ้อมพฤติกรรม การให้เสริมแรง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ไปฝึกที่บ้าน และการให้ฝึกจินตนาการ ซึ่งเทคนิคต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการละคร เป็นกิจกรรมที่มีเทคนิควิธีการที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านความรู้สึกนึกคิด ความเป็นตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม

กล่าวสรุปได้ว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. รู้สึกอิสระที่จะเปิดเผยตนเองออกมาให้ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็คำพูด การกระทำ เช่น เขาพูดว่า "นี่คือตัวฉัน นี่คือนี่ที่ฉันรู้สึก คิด และต้องการ"

2. เป็นความสามารถติดต่อกับคนทั่วไปได้ทุกระดับ ทั้งคนแปลกหน้า เพื่อนฝูง และคนในครอบครัว ซึ่งการติดต่อเป็นไปโดยเปิดเผยตรงไปตรงมา สื่อสัต์ย์เหมาะกับกาลเทศะ

3. เป็นผู้มีควมกระตือรือร้น กระทำสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการ และหาโอกาสให้ตนเองโดยไม่เฉื่อยชา

4. เป็นผู้ทีกระทำในสิ่งทีตนเองภาคภูมิใจ รู้ความสามารถของตนเอง ไม่คือร์ันเอาชนะสิ่งทีไม่อาจเอาชนะได้ รู้สิ่งทีคิดว่าถูกต้อง

สำหรับงานวิจัยนี้ ใช้พฤติกรรมการกล้าแสดงออกในลักษณะทีเหมาะสม ตามแนวคิดของคล้าค (Clark, 1978) เพราะมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยทีสามารถพัฒนาได้ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในทุกด้าน

2.5 วิธีการและเทคนิคการเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กรปฐมวัย

การเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกให้กับผู้เรียน มีนักการศึกษาได้ให้แนวทางสำหรับใช้ในการเสริมสร้างด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

มอริส (Morris, 1985, p. 44) กล่าวถึงวิธีการ และเทคนิคในการเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกทีสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) คือการกำหนดสถานการณ์ขึ้นตามสถานการณ์ทีเป็นปัญหา แล้วให้ผู้ทีมีปัญหาได้ฝึกซ้อมการแสดงออกทีเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

2. การแสดงแบบ (Modeling) หรือการแสดงตัวอย่างให้คั้นนั้นจะใช้เมื่อเป็นแบบอย่างในการตอบสนองทีเห็นว่าเหมาะสมและผู้ทีเข้ารับการฝึกสามารถปฏิบัติตามได้ใน

สถานการณ์ฝึกโดยผู้ฝึกจะเป็นผู้แสดงแบบ หรือหาแบบอย่างมาให้ดู ได้แก่ ผู้ช่วยหรืออุปกรณ์อื่นๆ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

3. การให้รางวัลและให้คำแนะนำ (Reward and Coaching) เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้ที่เข้ารับการฝึกให้มีแรงจูงใจเพื่อให้มีความถี่ และความเข้มข้นของพฤติกรรมที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติม แต่การชมเชยว่าเขาแสดงได้ดีหรือก้าวหน้าเพียงใดนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ ต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงจูงใจต่อพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมาเพื่อให้เขาเป็นตัวอย่างของตัวเองมากที่สุด

ส่วน แลงริช (Langrish, 1986, p. 92) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการสร้างเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกพอสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ (Coaching) ผู้นำหรือผู้ฝึกจะให้การแนะนำแก่ผู้รับการฝึกเพื่อส่งเสริมหรือทำให้เกิดความเข้าใจในการฝึกทักษะการแสดงออกมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก

2. การฝึกให้เกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม

3. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกซึ่งมีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม นึกถึงสภาพนั้นๆ แล้วแสดงเป็นตัวเอง

4. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavioral Rehearsal) การให้ผู้เข้ารับการฝึก ซ้อมบทบาทพฤติกรรมที่ตนเองมีความต้องการที่จะแสดงออกต่อบุคคลอื่น ก่อนที่จะไปแสดงพฤติกรรมนั้นจริงๆ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น

5. การให้แรงเสริม (Reinforcement) การที่ผู้นำหรือผู้เข้ารับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มให้คำชมเชย ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้ที่ฝึกปฏิบัติ

6. การทำการบ้าน (Assigning Homework) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้น จึงให้ผู้เข้ารับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

7. การเขียนบทพูด (Assertive Script) คือการให้ผู้เข้ารับการฝึกเขียนบทพูดเพื่อสื่อสารตามความต้องการอันแท้จริงของตนเอง เป็นการเตรียมบทพูดมาก่อนช่วยให้ผู้พูดเกิดความมั่นใจในตนเองไม่ต้องกลัวผิด

สำหรับวิลค์และคอปแลนด์ (Wilk and Copland, 1997, pp. 84-85) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกดังนี้

1. การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavior Rehearsal) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการฝึก ผู้เข้ารับการฝึกจะได้รับคำบอกว่า

ให้ฝึกซ้อมจะทำอะไรลักษณะท่าทางที่แสดงออก และคำพูดในสภาพการซักซ้อมจะจำลองสภาพการณ์จริงจนเกิดความเหมาะสมในการแสดงออกและไม่มีควมวิตกกังวล ส่วนการแสดงบทบาทสมมตินั้นคล้ายๆ กับการซ้อมพฤติกรรมจะต่างกันตรงผู้ที่เข้ารับการฝึกจะแสดงบทบาทของผู้อื่น

2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การให้ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมได้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีวิธีทำดังนี้

2.1 การให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวกก่อน โดยบอกว่าผู้ที่แสดงบทนั้นทำได้ดี เช่น “คุณประสานสายตาได้ดีมาก”

2.2 การให้คำแนะนำในสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้แทนการวิจารณ์ เช่น “คุณสามารถทำเสียงให้ดังขึ้นอีกหน่อยได้ไหมครับ”

2.3 การให้ข้อมูลย้อนกลับควรที่จะเจาะจงพฤติกรรมให้ชัดเจน เช่น การเคลื่อนไหวเมื่อลักษณะนี้ (แสดงให้ดู) อาจทำให้รบกวนผู้ฟังได้

3. การให้ตัวแบบ (Modeling) โดยการสร้างตัวแบบที่เป็นแบบชีวิตจริงให้ผู้เข้ารับการฝึกหรืออาจเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ แถบบันทึกภาพ ทำให้ผู้รับการฝึกเลียนแบบได้

4. การฝึกให้จินตนาการถึงสภาพการณ์ โดยการให้ผู้เข้ารับการฝึกได้นึกถึงลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องแสดง เป็นการซ้อมการแสดงพฤติกรรมของตนเองในความคิด จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกเกิดความมั่นใจในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น

5. การให้แรงเสริม โดยเฉพาะการเสริมแรงทางสังคม เมื่อผู้เข้ารับการฝึกได้รับการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น

นอกจากเทคนิควิธีการดังกล่าวแล้ว วิธีการเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่ได้ผลและเป็นธรรมชาติให้มีความสุขสนุกสนานน่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ การใช้กิจกรรมการละคร เกม การแสดงทำใบ้ บทบาทสมมติ และการแสดงสดสถานการณ์จำลอง การเล่าเรื่อง และการอ่านบทสนทนา

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า เทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกฝนหรือเสริมสร้างพฤติกรรมการแสดงออก ประกอบด้วยการให้คำแนะนำ การให้ตัวแบบ การให้แสดงบทบาทสมมติ การซ้อมพฤติกรรม การให้เสริมแรง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ไปฝึกที่บ้าน และการให้ฝึกจินตนาการ ซึ่งเทคนิคต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการละคร เป็นกิจกรรมที่มีเทคนิควิธีการที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านความรู้สึกนึกคิด ความเป็นตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม สำหรับงานวิจัยนี้ ได้นำวิธีการและเทคนิคในการเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ดังนี้

1. การทำกรบ้าน โดยมอบหมายให้ผู้ปกครองดำเนินการสนทนา ซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อเป็นการทบทวนสิ่งที่เด็กได้มาเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจให้ความช่วยเหลือหรือเติมเต็มให้เด็กได้
2. การให้แรงเสริมและให้คำแนะนำ โดยการยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกที่เหมาะสม และให้คำแนะนำเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมในทุกโอกาสที่พบเห็น
3. การแสดงแบบ เป็นการทำตัวอย่างให้เด็กดู หรือหาแบบอย่างให้เด็กดูและทำตามแบบอย่างนั้น เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอนหรือคำแนะนำใดๆ ดังนั้น ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก จะเป็นแม่พิมพ์ของเด็ก
4. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ฝึกแสดงออกตามบทบาทต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้นในโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ เด็กจะได้เรียนรู้และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ผ่านกิจกรรมนี้ ที่จะอยู่ในความทรงจำของเด็กอันยาวนาน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ที่ศึกษาในระดับปฐมวัย เท่าที่พบค่อนข้างมีน้อย และเป็นงานวิจัยเก่า ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งพอประมวลได้ดังนี้

รศ.มี เชื้อเจ็ดตน (2539) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย จำนวนทั้งหมด 46 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 23 คนและกลุ่มควบคุม 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้กิจกรรมทั้งหมด 8 กิจกรรม แบบประเมินพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ผลการทดลองพบว่า เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ดีขึ้น

กัญญารัตน์ วงษ์เชษฐ (2543) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้กระบวนการกลุ่มในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 10 คน โดยเลือกจากการรายงานหน้าชั้น การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายและการตอบคำถาม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 10 กิจกรรม และแบบประเมิน

พฤติกรรมกล้าแสดงออก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังจากการใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก ด้านการพูด การกระทำและการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้กระบวนการกลุ่ม และมีความพึงพอใจในการใช้กระบวนการกลุ่ม กล้าแสดงความรู้สึก และมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง

ศตายุ สองจันทร์ (2546) ได้ศึกษาการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนา การพูดหน้าชั้นเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนา การพูดหน้าชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุคหว้า จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2546 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียน จำนวน 12 กิจกรรม ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกมีพฤติกรรมพูดหน้าชั้นเรียนดีขึ้น และมีความเชื่อมั่นในการพูดหน้าชั้นเรียนมากขึ้นอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อมรรัตน์ มณีจักร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ จำนวน 20 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์จากคะแนนแบบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ต่ำกว่า 125 คะแนน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก และโปรแกรมกิจกรรมการพัฒนาตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และใช้ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 2) เยาวชนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วม โปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นริพร ขุ่ยอาภัย (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการเสริมสร้างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 30 คน ในรายวิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก แบบบันทึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก คู่มือการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม หลังจากทำการทดลองแล้ว พบว่าบุคลิกภาพของนักเรียนเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพกล้าแสดงออกมากขึ้น

ฤทัย บุญมาเมือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออกในวิชานาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวในวิชานาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม จำนวนประชากร 30 คน โดยใช้กิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 กิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ทั้งสามด้าน คือ ด้านการพูด การกระทำ และการแสดงความคิดเห็น ประเมินก่อนและหลังการทำกิจกรรม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว นักเรียนมีความกล้าแสดงออกด้านการพูด การกระทำ และการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว กล้าแสดงความรู้สึกและมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง

2.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดีแลนเนย์ (Delaney, 2000, p. 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระดับการแสดงออกของนักจิตบำบัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกของนักจิตบำบัด กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักจิตบำบัด จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกล้าแสดงออก และแบบประเมินพฤติกรรมกล้าแสดงออก จากการวิจัย พบว่า หลังจากการได้รับฝึกกิจกรรมกล้าแสดงออกตามโปรแกรมที่ออกแบบไว้ ฝึกจิตบำบัดมีพฤติกรรมที่กล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น

ปาเรสชีวี (Parashiv, 2000, p. 17) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะแก้ปัญหาสำหรับผู้ใหญ่ด้านความสุภาพไม่รุนแรง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกทักษะแก้ปัญหาสำหรับผู้ใหญ่ด้านความสุภาพไม่รุนแรง กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มคนทำงานชายหญิง จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดโปรแกรมการฝึกทักษะ

แก้ปัญหาสำหรับผู้ใหญ่ด้านความสุภาพไม่รุนแรง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อใช้โปรแกรมฝึกทักษะการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลเพื่อพัฒนาในทางที่ดีขึ้น โดยการฝึกซ้ำๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก สามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว มีพฤติกรรมลดลงและสามารถนำไปโปรแกรมและหลักการที่ฝึก มาแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นธรรมชาติและเหมาะสม

จากงานวิจัยข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกมีวิธีการหลากหลายรูปแบบ หลากหลายเทคนิค ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทและสิ่งแวดล้อม สภาพปัญหา ซึ่งผลที่ได้คือ นักเรียนมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

3.1 ความหมาย ประเภท และความสำคัญของเจตคติ

3.1.1 ความหมายและประเภทของเจตคติ

คำว่า เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มาจากคำว่า Aptus ในภาษาละตินบางครั้งแปลคำนี้ว่า ทักษะ หรือท่าที ปัจจุบันคำนี้ก็ยังแพร่หลายอยู่ แต่มีนักวิชาการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ คือ เจตคติ โดยมีความต้องการใช้ศัพท์ให้ทันสมัยมากขึ้น (พิภพ วังเงิน, 2547, น. 403) โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติศัพท์ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 321) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัย ใช้คำว่า เจตคติ

อัลพอร์ต (Allport, 1998, p. 56) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นสภาวะของความพร้อมทางจิตใจซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงที่กำหนดทิศทางของปฏิกริยาระหว่างบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของและ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เจตคติจึงก่อรูปได้ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมในสังคม
2. การสร้างความรู้สึกรจากประสบการณ์ของตนเอง
3. ประสบการณ์ที่ได้รับจากเดิม มีทั้งทางบวกและลบ จะส่งผลถึงเจตคติต่อสิ่งใหม่ที่คล้ายคลึงกัน
4. การเลียนแบบบุคคลที่ตนเองให้ความสำคัญ และรับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตน

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม (2544, น.14, อ้างถึงใน พิภพ วังเงิน, 2547, น. 407) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปใน

ทิศทางใดทิศทางหนึ่งเราสามารถรู้ได้โดยดูจากพฤติกรรมของบุคคลว่าจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548, น. 68) กล่าวว่า ทักษะคิด หมายถึง การประเมินหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนคนหนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง หรือเป็นท่าทีหรือแนวโน้มของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน ความคิด หรือสิ่งของก็ได้ โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน ทักษะคิดไม่ใช่สิ่งเดียวกับค่านิยม เพราะค่านิยมเป็นสิ่งที่เราเห็นคุณค่า แต่ทักษะคิดเป็นความรู้สึกด้านอารมณ์ (พอใจหรือไม่พอใจ) แต่ทั้ง 2 อย่างมีความสัมพันธ์กัน ทักษะคิดเป็นพลังอย่างหนึ่งที่มองไม่เห็นเช่นเดียวกับสัญชาตญาณหรือแรงจูงใจ แต่เป็นพลังซึ่งสามารถผลักดันการกระทำบางอย่างที่สอดคล้องกับความรู้สึกของทักษะคิด

วิเชียร วิทยอดม (2547, น. 45) กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นแบบแผนของความรู้สึก ความเชื่อและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคล กลุ่มคน แนวคิด สิ่งที่แสดงออกหรือวัตถุประสงค์โดยตรง ทักษะคิด คือ อารมณ์ การรับรู้และพฤติกรรมโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะคิดและพฤติกรรม ไม่ได้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนเสมอไป ถึงแม้ว่าจะมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตก็ตาม ความสัมพันธ์ของทักษะคิดและพฤติกรรมอาจจะเห็นได้ชัดเจน เมื่อเป็นความตั้งใจของแต่ละบุคคลได้ถูกแสดงออกมาโดยการกระทำตามแนวทางที่แน่นอน เจตคติเป็นเรื่องส่วนบุคคล ที่ไม่มีผิดหรือถูก เป็นส่วนของความรู้สึกนึกคิด ท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ต่างๆ โดยอาจจะมีทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้แก่ การชอบ หรือไม่ชอบ ปรากฏเป็น

พฤติกรรมเข้าหาสิ่งนั้นๆ หรือมีพฤติกรรมถอยหนีออกไป

สรุปได้ว่า เจตคติ มีความหมาย ดังนี้

1. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ความรู้สึกนี้จึงแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 ความรู้สึกในทางบวก เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบและสนับสนุน

1.2 ความรู้สึกในทางลบ เป็นการแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบและไม่สนับสนุน

1.3 ความรู้สึกที่เป็นกลางคือไม่มีความรู้สึกใดๆ

2. บุคคลแสดงความรู้สึกทางด้านพฤติกรรม ซึ่งแบ่งพฤติกรรมเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 พฤติกรรมภายนอก เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ มีการกล่าวถึง สนับสนุน ท่าทางหน้าตาบ่งบอก ความพึงพอใจ

2.2 พฤติกรรมภายใน เป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ ชอบหรือไม่ชอบก็ ไม่แสดงออก

สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ได้ให้ความหมายของเจตคติต่อโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเด็กปฐมวัยที่มีต่ออาคารสถานที่ ครูบุคลากร และเพื่อนเล่นในสถานศึกษา โดย กำหนดเจตคติ รวม 15 ข้อ ได้แก่ 1) ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีของเล่นให้เล่นหลายชนิด 2) ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาดไม่มีกลิ่นเหม็น 3) สวนหย่อมหน้าอาคารเรียนสวยงาม ร่มรื่น 4) สนามเด็กเล่นมี เครื่องเล่นที่สะอาดและปลอดภัย 5) ห้องรับประทานอาหารสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ 6) คุณครู ใจดี พุดเพราะ 7) แม่ครัวทำอาหารอร่อย ให้รับประทานทุกวัน 8) พี่เลี้ยงเด็กใจดี คอยดูแล ช่วยเหลือ และแนะนำเป็นอย่างดี 9) มีเพื่อนเล่นหลายคนที่โรงเรียน 10) อยากมาโรงเรียนทุกวัน 11) ได้เล่น สนุกทุกวันที่มาโรงเรียน 12) เมื่อทำผิดคุณครูไม่ดุ หรือทำโทษด้วยการเขี่ยดิน 13) อยากให้พ่อแม่ มาช่วยครูที่โรงเรียนบ่อยๆ 14) ชอบทำกิจกรรมที่มีพ่อแม่มาร่วมด้วย และ 15) ได้เลือกทำกิจกรรม ตามที่ต้องการและอยากทำ

3.1.2 ประเภทของเจตคติ

นักการศึกษา ได้กล่าวถึงประเภทของเจตคติ ไว้ดังนี้

ลักษณะ สตะเวทิน (2549: 12) กล่าวว่า เจตคติ หรือทัศนคติ มี 3 ประเภท ดังนี้

1. ทัศนคติทางบวก (Positive attitude) เป็นการแสดงออกหรือมีปฏิริยา ทางด้านดี ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. ทัศนคติทางลบ (Negative attitude) เป็นการแสดงออกหรือมีความรู้สึกที่ ไม่ดีหรือเป็น ไปในทางลบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
3. ทัศนคตินิ่งเฉย (Passive attitude) เป็นทัศนคติในลักษณะที่บุคคลผู้นั้นไม่ มีความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ หรือต่อบุคคลนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเจตคติ มี 3 ประเภท ได้แก่ ทัศนคติ ทางบวก เป็นการแสดงออกหรือปฏิริยาของบุคคลที่มีความสนใจ ชอบ และมีแนวโน้มเข้าหาสิ่ง ไร้/ทัศนคติทางลบเป็นการแสดงออกหรือปฏิริยาของบุคคลที่ไม่สนใจ หรือไม่ชอบ/ มีแนวโน้ม ถอยหนีจากสิ่งไร้และทัศนคตินิ่งเฉย เป็นความรู้สึกของบุคคลไม่แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งไร้ไม่เข้า หาและไม่ถอยหนี

เบลกินและสกายเดล (Belkin and Skydell, 2000, p. 19) กล่าวว่า เจตคติแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. เจตคติในด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Attitude) ประสบการณ์ที่คนได้สร้างความพึงพอใจและความสุขใจ จนกระทั่งให้มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน

2. เจตคติทางปัญญา (Intellectual Attitude) เป็นเจตคติที่ประกอบด้วยความคิดและความรู้เป็นแกน บุคคลอาจมีเจตคติต่อบางสิ่งบางอย่างโดยอาศัยการศึกษา ความรู้ จนเกิดความเข้าใจและมีความสัมพันธ์กับจิตใจ คืออารมณ์และความรู้สึกร่วม หมายถึง มีความรู้สึกจนเกิดความซาบซึ้งเห็นดีเห็นงามด้วย เช่น เจตคติที่มีต่อศาสนา เจตคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด

3. เจตคติทางการกระทำ (Action-oriented Attitude) เป็นเจตคติที่พร้อมจะนำไปปฏิบัติ เพื่อสนอง ความต้องการของบุคคล เช่น เจตคติที่ดีต่อการพูดจาไพเราะอ่อนหวาน เพื่อให้คนอื่นเกิดความนิยม เจตคติที่มีต่องานในสำนักงาน

4. เจตคติทางด้านความสมดุล (Balanced Attitude) ประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางด้านความรู้สึกและอารมณ์เจตคติทางปัญญาและเจตคติทางการกระทำ เป็นเจตคติที่สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้บุคคลสามารถทำงานตามเป้าหมายของตนเองและองค์กรได้

5. เจตคติในการป้องกันตัวเอง (Ego-defensive Attitude) เป็นเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองให้พ้นจากความขัดแย้งภายในใจ ประกอบด้วยความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ด้านความรู้สึก อารมณ์ ด้านปัญญาและด้านการกระทำ

สรุปได้ว่า เจตคติ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) เจตคติในด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Attitude) อาจเป็นเชิงบวก หรือเชิงลบ หรือนิ่งเฉย ไม่มีความคิดความเห็น 2) เจตคติทางปัญญา (Intellectual Attitude) เป็นเจตคติที่ประกอบด้วยความคิดและความรู้เป็นแกน บุคคลอาจมีเจตคติต่อบางสิ่งบางอย่างโดยอาศัยการศึกษา ความรู้ จนเกิดความเข้าใจและมีความสัมพันธ์กับจิตใจ 3) เจตคติทางการกระทำ (Action-oriented Attitude) เป็นเจตคติที่พร้อมจะนำไปปฏิบัติ เพื่อสนอง ความต้องการของบุคคล ซึ่งเจตคติทั้ง 3 ด้านหากเกิดขึ้นอย่างมีความสมดุล (Balanced Attitude) จะเป็นเจตคติที่สามารถตอบสนองต่อความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้บุคคลสามารถทำงานตามเป้าหมายของตนเองและองค์กรได้ และเป็นเจตคติในการป้องกันตัวเอง (Ego-defensive Attitude) ให้พ้นจากความขัดแย้งภายในใจ

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ใช้เจตคติในด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Attitude) เพราะเป็นเพียงการแสดงทัศนคติทางบวก ที่เป็นการแสดงออกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่มี

ความสนใจ ชอบ และมีแนวโน้มเข้าหาสิ่งเร้า หรือทัศนคติทางลบ อันเป็นการแสดงออกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่ไม่สนใจ หรือไม่ชอบ มีแนวโน้มถอยหนีจากสิ่งเร้า และทัศนคตินิ่งเฉย อันเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ไม่แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าไม่เข้าหาและไม่ถอยหนี

3.1.3 ความสำคัญของเจตคติ

จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของเจตคติไว้ ดังนี้

เจตคติเป็นความรู้สึก ทำที่ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังที่ วิโรจน์ ธรรมจินดา (2536, น. 10) ได้กล่าวถึงเจตคติว่าความคงเส้นคงวาในพฤติกรรมของบุคคลจะช่วยอธิบายถึงสถานภาพของสังคมได้ ส่วนในทางสังคมวิทยา กล่าวว่ เจตคติเป็นศูนย์กลางของความเข้าใจและพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมจะเห็นได้ว่า เจตคติจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงสถานภาพทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อเรื่องราวสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ ที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การเรียนรู้และประสบการณ์เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคลนั้น

เนื่องนิตย์ ปิยะวงศ์ (2541, น. 8) กล่าวไว้ว่า เจตคติ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิด เจตคติเป็นสภาพการณ์ทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำ เพราะเป็นส่วนประกอบที่กำหนดแนวทางให้ทราบล่วงหน้าว่า ถ้าบุคคลประสงค์สิ่งใดแล้ว บุคคลนั้นๆ จะมีทำที่ต่อสิ่งนั้นในลักษณะใด

อวยชัย ชบา และคณะ (2547, น. 12) ได้แบ่งความสำคัญของเจตคติไว้ 2 ประการ คือ

1. เจตคติ เป็นปฏิสัมพันธ์ คือ เจตคติใช้เป็นฐานสำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและระหว่างบุคคลต่อสังคม เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์ติดต่อกับบุคคลอื่น เขาจะเรียนรู้ไปด้วยว่า เจตคติของผู้ที่ติดต่อดังนั้น เหมือน หรือแตกต่างไปจากเจตคติของเขาเอง การประเมินเจตคติระหว่างกัน ในลักษณะนี้ ช่วยกำหนดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในอนาคต นอกจากนี้เจตคดียังเป็นฐานของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมด้วย เช่น เจตคติที่บุคคลมีต่อประเด็นต่าง ๆ ในสังคม อาทิ การทำแท้ง จะทำให้เขามีแนวโน้มที่จะเลือก หรือไม่เลือกผู้สมัคร รับเลือกตั้งที่มีนโยบายสนับสนุนการออกกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในรัฐสภา

2. เจตคติ เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ คือ เจตคติใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ของสังคม เช่น ในช่วงการเลือกตั้ง มักจะมีการสำรวจเจตคติของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง คะแนนเสียงที่มีต่อผู้สมัครเลือกตั้ง การสำรวจนี้สามารถพยากรณ์ผลการเลือกตั้งได้ค่อนข้างแม่นยำ

ในองค์การการสำรวจเจตคติต้องงานว่า คนทำงาน มีความพึงพอใจในงานหรือไม่ เพียงใด อย่างไรก็ตาม สามารถที่จะใช้เป็นข้อมูลทำนายอัตราการเข้า-ออกของพนักงาน และการขาดงานได้นอกจากนี้ เจตคติยังมีความสำคัญอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลดังนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520, น. 5-6)

2.1 ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยการจัดรูปสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา

2.2 ช่วยให้มีการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่เขา

2.3 ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อน ซึ่งมีการตอบโต้หรือการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

2.4 ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียน คือ ครู ตลอดจนเพื่อนนักเรียนและสิ่งแวดล้อมอื่นในโรงเรียน ครูจำเป็นต้องสร้างเจตคติในทางบวกให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เห็นความสำคัญของบทเรียน เห็นประโยชน์ที่จะได้โดยอาศัยทฤษฎีการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติมาใช้ในการเรียนการสอน ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, น. 259-261) กล่าวไว้ ดังนี้

2.4.1 การให้การเสริมแรงกับนักเรียน เมื่อนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแล้ว ครูต้องให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ให้คำชม จะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเพิ่มมากขึ้นและเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติความประพฤติในโรงเรียนด้วย

2.4.2 การให้การเลียนแบบเจตคติที่ดี โดยดูจากบุคคลสำคัญที่นักเรียนรัก และชื่นชอบเป็นตัวอย่างเพื่อจะได้รับเอาเจตคตินั้นมาเป็นของตน

2.4.3 การพิจารณาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนเจตคติ เช่น การได้ข่าวสารการรับข่าวสาร การสื่อความหมาย ครูจะต้องระมัดระวังและควบคุมองค์ประกอบเหล่านี้ให้ดี จึงจะบังเกิดผลในการสร้างหรือปรับเปลี่ยนเจตคติของนักเรียน

2.4.4 ครูอาจต้องให้ข่าวสารและสร้างสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดความสอดคล้องและขัดแย้งเมื่อต้องการเสริมเจตคติให้เข้มข้น หรือเปลี่ยนเจตคติที่ไม่ต้องการจนกว่านักเรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจและมีความรู้สึกพร้อมด้วย มีเจตคติที่ถูกต้องตามความต้องการของครู

2.4.5 การเปลี่ยนเจตคติของกลุ่มจะง่ายกว่าการเปลี่ยนทีละคน เพราะบุคคลชอบการเลียนแบบเอาอย่าง และต้องการการเข้ากลุ่ม ด้วยเหตุนี้สิ่งแวดล้อมที่ดีก็จะมีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติ

2.4.6 หลักการและวิธีการในการเปลี่ยนต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพราะอาจใช้ได้กับสถานการณ์หนึ่ง แต่อาจใช้ไม่ได้กับอีกสถานการณ์หนึ่งก็ได้

2.4.7 หาวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเปลี่ยนเจตคติ โดยให้เขามีส่วนในการตัดสินใจเปลี่ยนเจตคติ หรือเต็มใจที่จะเปลี่ยนเจตคติด้วยตัวของเขาเอง

2.4.8 เจตคติที่มีต่อตนเอง โดยการที่มีความรู้ ความเข้าใจในความสามารถของตน มีความพึงพอใจในรูปลักษณะของตนเองและการรู้ การแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นเรื่องที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพราะคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทางที่สอดคล้องกับเจตคติต่อตนเอง เช่น ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีว่าตนเองเป็นคนมีความรู้ความสามารถ ก็จะมีความมั่นใจ เอาใจใส่ที่จะเรียนให้สำเร็จ แต่ถ้าขาดเจตคติที่ดีต่อตนเองแล้ว ก็จะขาดความมั่นใจ ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนลดลง สรุปได้ว่า เจตคติมีประโยชน์ต่อคนเรา ที่ช่วยให้มีการเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ อีกทั้งครู เพื่อนนักเรียนและสิ่งแวดล้อมอื่น ในโรงเรียนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้เรียนไปในทางที่ดีได้

สรุปว่า การมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งนอกจากจะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบกิจใดๆ ยังสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนและสังคม นั่นหมายถึงว่าการปลูกฝังเจตคติที่ดีมีคุณค่าและความสำคัญต่อบุคคล ซึ่งเป็นตัวที่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จะแสดงออกมาให้เห็นและเป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่สำคัญเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความอ่อนไหวง่ายและช่างจดจำและฝังใจ การปลูกฝังเจตคติที่ดีงามให้แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความพร้อมในทุกด้านของเด็กปฐมวัย

3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

จากการศึกษาองค์ประกอบของเจตคติ พอประมวลได้ ดังนี้

จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติ พบว่า มีผู้เสนอความคิดไว้ 3 แบบ คือ ทัศนคติแบบ 3 องค์ประกอบ ทัศนคติแบบ 2 องค์ประกอบ และ ทัศนคติแบบ 1 องค์ประกอบ (ซีระพร อุวรรณโณ, 2533, น. 162-163) ดังนี้

1. ทัศนคติมี 3 องค์ประกอบ แนวคิดนี้จะระบุว่า ทัศนคติมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่
 - 1) องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) ประกอบด้วยความเชื่อ ความรู้ ความคิดและ

ความคิดเห็น 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ หรือท่าทางที่ดี-ไม่ดี 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติ มีนักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ Kretch, Crutchfield , Pallachey (1962) และ Triandis (1971)

2. ทัศนคติมี 2 องค์ประกอบ แนวคิดนี้จะระบุว่า ทัศนคติมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive Component) 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) มีนักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ Katz (1950) และ Rosenberg (1960)

3. ทัศนคติมีองค์ประกอบเดียว แนวคิดนี้จะระบุว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ Bem (1970) Fishbein และ Ajzen (1975)

เชฟเวอร์ (Shaver, 1977) ได้กล่าวว่า เจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive component) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1960, p. 12) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง กลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติจะเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมต่างๆ ของบุคคล 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึก ที่บุคคลมีเมื่อถูกกระตุ้น โดยเป้าหมายของทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เจตคติ มี 3 องค์ประกอบ คือ การรู้ (cognition), ความรู้สึก (feeling) และแนวโน้มพฤติกรรม (action tendency) ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพราะการแสดงออกทางด้านท่าทางหรืออารมณ์ ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกัน ในทางกลับกัน ความรู้สึกนึกคิดจะส่งผลถึงองค์ประกอบด้านท่าทาง และอารมณ์ ดังนั้น ในการเรียนการสอนครูจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสามด้าน เพื่อช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำ

เจตคติประเภทความรู้สึกและแนวโน้มพฤติกรรมมาใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง เพราะเห็นว่าการที่เด็กมีความรู้สึกอย่างไรต่อตนเอง ต่อเพื่อน ต่อครู และต่อผู้ปกครอง และต่อสถานศึกษา ก็จะมีแนวโน้มพฤติกรรมตามความรู้สึกของเขา

3.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ

แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

เทอร์สโตน (Thurstone, 1967, อ้างถึงใน สุวณี บุญยฤทธิ์, 2550, น. 5) อธิบายว่า เจตคติเป็นผลรวมของความรู้สึกนึกคิด อคติและความกลัวของบุคคลที่แสดงออก โดยการพูดแสดงความคิดเห็นออกมา

ศักดิ์ สุทรเสณี (2531) กล่าวถึงทัศนคติที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลไว้ดังนี้ 1) ความสลับซับซ้อนของความรู้สึกหรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ที่ได้รับมา 2) ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด และ 3) ด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนองเพื่อความเข้าใจมากขึ้น

สุชา จันทน์เอม (2533) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นนามธรรม ที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในชีวิต ของบุคคล และทัศนคติมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคลเป็นอย่างมาก นั่นคือบุคคลมีพฤติกรรมอย่างไร หรือทำอะไรลงไป ทัศนคติจะเป็นเครื่องกำหนด ทัศนคติจึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ และบุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) กล่าวว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกของคนเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกว่าชอบ ไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งต่างๆ ที่เราเกี่ยวข้องกับอยู่ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ชี้นำทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง

โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์ (2518) กล่าวว่า เจตคติ เป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งรวมถึงส่วนของการรับรู้ความรู้สึกและของแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ พฤติกรรม ส่วนของการรับรู้นี้ประกอบไปด้วยความเชื่อ ความคิดเห็นต่างๆ และความรู้สึกอาจเกี่ยวกับอารมณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อและแนวโน้มด้วย

สรุปได้ว่า เจตคติหรือทัศนคติ เป็นผลรวมของความรู้สึกนึกคิด อคติ และความกลัว ที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลให้พร้อมที่จะกระทำหรือมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนพัฒนาไปเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพส่วนบุคคล

3.3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

ชาติทยา กรรณสูต (2516, น. 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ มีนักการศึกษาและผู้รู้หลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

1) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนอง ทฤษฎีนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อ ทั้ง ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีชื่อเรียกต่างๆ เช่น Associative Theory, Associationism, Behaviorism เป็นต้น นักจิตวิทยาที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ พาฟลอฟ (Pavlov)

วัตสัน (Watson) ธอร์นไดค์ (Thorndike) กัทธรี (Guthrie) ฮัล (Hull) และสกินเนอร์ (Skinner) ทฤษฎีนี้ได้อธิบายว่า พื้นฐานการกระทำของบุคคลขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (Passive) หน้าที่ของผู้สอนคือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

หลักการของทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนอง คือ

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยมีลักษณะทางการสอน และการเรียนที่สัมพันธ์กับมากขึ้น เช่น การให้รางวัล หรือการทำโทษ หรือ การชมเชย เป็นต้น ผู้สอนจึงควรจะต้องหาวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความใคร่รู้ ใคร่เรียนมากที่สุด

2. การฝึกฝน (Practice) ได้แก่ การให้ทำแบบฝึกหัด หรือการฝึกซ้ำ เพื่อให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหา ที่สัมพันธ์ โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ

3. การรู้ผลการกระทำ (Feedback) ได้แก่ การสามารถให้ผู้เรียนได้รู้ผลการปฏิบัติได้ทันที เพื่อจะทำให้ผู้เรียนได้ ปรับพฤติกรรมได้ถูกต้อง อันจะเป็นหนทางการเรียนรู้ที่ดี หน้าที่ของผู้สอน จึงควรจะต้องพยายามทำวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ

4. การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) ได้แก่ การได้รับประสบการณ์ต่างๆ ที่สามารถ สร้างมโนทัศน์ (Concept) จนกระทั่งสรุปเป็นกฎเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ได้

5. การแยกแยะ (Discrimination) ได้แก่ การจัดประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถแยกแยะความแตกต่าง ของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดความสะดวกต่อการเลือกตอบ

6. ความใกล้ชิด (Contiguity) ได้แก่ การสอนที่คำนึงถึงความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งเหมาะสำหรับการสอนคำ เป็นต้น

2) ทฤษฎีการจูงใจ (Motivation Theory) นักจิตวิทยาที่สำคัญ คือ มาสโลว์ (Maslow) เขาเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจภายในตัว เอง มนุษย์แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเองเพราะพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลจากการ รับรู้ที่บุคคลนั้นมีต่อโลก การแสดงเอกลักษณ์ จึงเป็นการรับรู้ปรากฏการณ์ในโลกแห่งตน ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลจึงสะท้อนถึงการมองโลกของแต่ละบุคคล และมนุษย์มีแนวโน้มว่าจะเจริญงอกงามไปสู่ความมีวุฒิภาวะ โดยสมบูรณ์ เสมือนกับเมล็ดผลที่พร้อมจะเจริญงอกงามเป็นดอกผล และแรงจูงใจที่แตกต่าง

กันทำให้มีบุคลิกภาพที่ต่างกัน มาสโลว์ (Maslow) สร้างทฤษฎี ลำดับขั้นของแรงจูงใจโดยกล่าวว่าแรงจูงใจของบุคคลมีลำดับขั้นตอน 5 ขั้นด้วยกัน ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานคือ แรงจูงใจปรารถนาด้านสรีระวิทยา ขั้นความปลอดภัย ขั้นการต้องการกลุ่ม สมาคม ขั้นความต้องการชื่อเสียง ไปจนถึงขั้นสุดท้ายหรือขั้นสูงสุด คือแรงจูงใจที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง โดย Maslow กล่าวว่าแรงจูงใจลำดับ ต่ำต้องได้รับการตอบสนองก่อน แรงจูงใจลำดับสูงจึงจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น และ เขาเชื่อว่าบุคคลทุกคนมีพื้นฐานจิตใจที่ตีมาตั้งแต่แรกเกิด ต้องการทำสิ่ง ที่ดีจนถึงขั้นสูงสุดของความเป็นมนุษย์ คือขั้นสูงสุด อย่างไรก็ตามก็ตีบุคคลอาจไม่สามารถทำได้ เพราะอิทธิพลของสังคม หรือปัจจัยต่างๆรุมเร้า แต่การที่บุคคลได้พัฒนาความสามารถของตน ก็เท่ากับเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพด้วย

มาสโลว์ (Maslow, 1970, p. 286) เน้นว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะบรรลุถึงขีดสูงสุดของ ศักยภาพ (Potential) ความต้องการสูงสุดนั้น มาสโลว์ เรียกว่าความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self Actualization)

ทฤษฎีการจูงใจ (Motivation Theory) ได้อธิบายเกี่ยวกับสภาวะของบุคคลพร้อมที่จะสนองความต้องการ หากสิ่งนั้น มีอิทธิพลสำหรับความต้องการของเขา ทฤษฎีการจูงใจที่สำคัญคือ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of growth motivation) ทฤษฎีนี้ได้อธิบายความต้องการของบุคคลที่พยายามแสวงหาวิธีการสนองความต้องการ ใ้กับตนเอง และคนเรามีความต้องการหลายด้าน มาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการไว้เป็นลำดับ 5 ขั้น มีดังนี้คือ

1. ความต้องการทางสรีระวิทยา (Physiological Needs) เช่น อาหาร การพักผ่อน การรักษาภาวะสมดุลภายในร่างกาย (Homeostasis)
2. ความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัย ความมั่นคง สวัสดิการ การคุ้มครอง การช่วยเหลือจากผู้อื่น (Safety Needs)
3. ความต้องการเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของ การเข้าหมู่ การเข้าพวก ครอบครัวเพื่อน ผู้ร่วมงาน (Belongingness Needs)
4. ความต้องการเกี่ยวกับเกียรติยศ ชื่อเสียง การยกย่องนับถือและการยอมรับจากสังคม (Esteem Needs)
5. ความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self Actualization) ซึ่งสัจต่อดตนเองประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่เหมาะสม กระทำสิ่งต่างๆ ตามความสามารถของตน

มาสโลว์ ได้อธิบายให้เห็นเพิ่มเติมว่า ความต้องการของคนเราตั้งแต่ลำดับที่ 1-4 นั้นเป็นความต้องการที่จำเป็น ซึ่งคนเราจะขาดไม่ได้และทุกคนจะพยายามแสวงหาเพื่อสนองความต้องการนั้นๆ ส่วนลำดับความต้องการที่ 5-7 นั้น เป็นแรงจูงใจที่มากกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาต่อไป เมื่อสามารถสนองความต้องการพื้นฐานได้สำเร็จเป็นลำดับแล้ว

หลักการและแนวคิดที่สำคัญ

1. การจูงใจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลปฏิบัติ กระตือรือร้น และความปรารถนา ที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ เพราะการตอบสนองใดๆ จะเป็นผลเพื่อลดความตึงเครียดของบุคคลที่มีต่อความต้องการนั้นๆ ดังนั้นคน เราจึงดิ้นรน เพื่อให้สมกับความต้องการที่เกิดขึ้นแล้วเกิดขึ้นอีก โดยที่การเรียนรู้เป็นผลจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า สิ่งเร้าในกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องอาศัยการจูงใจ

2. ความต้องการทางกาย อารมณ์ และสังคม เป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรหาทางเสริมแรงหรือกระตุ้น โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการเหล่านั้น

3. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถความพึงพอใจแก่ผู้เรียน จะเป็นกุญแจสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และผู้สอนควรจะต้องช่วยเหลือให้เพียงพอสำหรับความต้องการที่ผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ง่าย มีแรงจูงใจสูงขึ้น และมีเจตคติต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

4. การจูงใจผู้เรียนให้มีความตั้งใจและสนใจในการเรียนย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ ของผู้เรียน แต่ละคน ซึ่งผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจลักษณะความต้องการของผู้เรียนแต่ละระดับแต่ละ สังคม แต่ละครอบครัว แล้วจึงพิจารณากิจกรรมการเรียนที่จะจัดให้สอดคล้องกัน

5. ผู้สอนควรพิจารณาสิ่งล่อใจ หรือรางวัล รวมทั้งกิจกรรมการแข่งขันให้รอบคอบและ เหมาะสม เพราะเป็นแรงจูงใจที่มีพลังรวดเร็ว ซึ่งให้ผลทั้งทางด้านการเสริมสร้าง และการทำลายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวิธีการ

3) ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) การรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใดๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและความสามารถในการแปลความหมาย ของสภาพนั้นๆ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการรับรู้ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิตคือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้านคือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์

หลักการรับรู้สำหรับการศึกษา

1. การรับรู้จะพัฒนาตามวัยและความสามารถ ที่จะรับรู้สิ่งภายนอกอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. การรับรู้โดยการเห็นจะก่อให้เกิดความเข้าใจดีกว่า การได้ยินและประสาทสัมผัสอื่นๆ ดังนั้นการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสได้มากจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ลักษณะและวิธีการรับรู้ของแต่ละคน จะแตกต่างกันตามพื้นฐานของบุคลิกภาพ และจะแสดงออกตามที่ได้รับรู้และทรงสนะของเขา

4. การเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านคุณลักษณะและสภาพแวดล้อม จะเป็นผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน

4) ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (*Individual Difference Theory*) เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในทางจิตวิทยา เช่น ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อ ทำให้คนสนใจในการเปิดรับข่าวสาร หรือตีความหมายข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล มีดังนี้

1. มนุษย์เรามีความแตกต่างกันมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล

2. ความแตกต่างนี้มีบางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาพหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้

3. มนุษย์ซึ่งถูกหุบเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่างๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป

4. การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นสภาวะเงื่อนไข (Conditioning) ที่กำหนดการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้นมีทฤษฎีใหญ่ๆ อยู่ 4 ทฤษฎี นั่นคือ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนอง ทฤษฎีการจูงใจ ทฤษฎีการรับรู้ และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ในแต่ละทฤษฎีจะมีการกล่าวถึงกระบวนการและกลวิธีที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดเจตคติต่างๆ กันออกไป ตามปัจจัยต่างๆ ที่อยู่รอบตัวตามสิ่งเร้าและตามข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งจากแนวคิดที่ได้จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กมีเจตคติต่อโรงเรียน โดยทฤษฎีการเรียนรู้ เมื่อเด็กเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ได้รับข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดเจตคติ นำสู่การเกิดแรงจูงใจให้ตัดสินใจกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด บนพื้นฐานความชอบ หรือไม่ชอบ พอใจ ไม่พอใจ เป็นต้น

3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ ไว้ดังนี้

ถวิล ธาราโกชน (2532, น. 9) กล่าวว่าทัศนคติไม่เกิดโดยฉับพลันแต่จะค่อยๆ สะสมประสบการณ์ของบุคคล ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติสรุปได้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specified experiences) เป็นประสบการณ์ที่บุคคล ได้พบกับเหตุการณ์นั้นมาด้วยตัวเอง ทำให้เกิดความพึงใจกลายเป็นทัศนคติ

2. การติดต่อข่าวสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) โดยปกติในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสังคมอยู่แล้ว จากผลของการติดต่อข่าวสารกับบุคคลอื่นจึงทำให้รับเอาทัศนคติหลายๆ อย่างเข้าไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ทั้งนี้ เพราะการเกี่ยวข้องกับนั้นจะอยู่ในลักษณะที่ไม่มีแบบแผน โดยมากจะเป็นในกลุ่มครอบครัว วงศ์เครือญาติ หรือผู้สนิทสนมกัน

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) มีบ่อยครั้งที่ทัศนคติ พัฒนาจากการลอกเลียนแบบคนอื่น กล่าวคือ เป็นการมองดูบุคคลอื่นกระทำหรือปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไรแล้วจำเอารูปแบบนั้นมาปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบอันนั้นจะก่อให้เกิดทัศนคติ

4. องค์ประกอบของสถาบัน (Institutional factors) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่าง สืบเนื่องจากสถาบันอันได้แก่ วัด ครอบครัว หน่วยงาน สมาคม โรงเรียน องค์กรต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสถาบันเหล่านี้มีส่วนในการสร้างทัศนคติได้อย่างมากมาย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520, น. 65-69) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีเจตคติที่แตกต่างกันไว้ ดังนี้

1. ตัวบุคคล ประสบการณ์ในการให้การเลี้ยงดู หรือการฝึกอบรม จะเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน ซึ่งบุคลิกภาพที่แตกต่างกันนี้จะมีผลทำให้เจตคติของบุคคลเหล่านั้นแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านสรีรวิทยา สังคม เช่น อายุ การศึกษา มีผลต่อเจตคติของบุคคล ทำให้มีผลต่อเจตคติของตนเองที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในสังคม

2. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การที่บุคคลหนึ่งจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะบางอย่างของบุคคลนั้น ได้แก่ ความเป็นที่น่าเชื่อถือ ความน่าสนใจ และอำนาจ คุณลักษณะเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นอกจากนี้ความแตกต่างกันของความเชื่อและเชื้อชาติจะมีผลก่อให้เกิดเจตคติที่แตกต่างกันของบุคคลได้

3. กลุ่มบุคคลย่อมมีส่วนร่วมไปกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลายคน ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นก็อาจจะมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มอื่นด้วยเจตคติของบุคคลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลในกลุ่มที่เขาเป็นสมาชิกด้วย ดังนั้น เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนได้ทางหนึ่งก็โดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติของกลุ่ม

4. สัมพันธภาพระหว่างกลุ่ม กลุ่มต่างๆ ถ้ามีความเหมือนกัน และความแตกต่างกันมากเท่าใดในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม ความแตกต่างของสังคม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม บางครั้งอาจทำให้เกิดความแตกต่างของเจตคติระหว่างกลุ่มขึ้นได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานในด้านตัวบุคคล สัมพันธภาพระหว่างบุคคล กลุ่ม และสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มนั้น ล้วนแต่ส่งผลให้คนเรามีเจตคติที่แตกต่างกัน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติในการดำรงชีวิต จะเห็นว่าสังคมจะมีความสุขได้ก็ด้วยบุคคลในสังคมให้ความสำคัญร่วมมือร่วมใจในการปลูกฝังแนวความคิดที่ดี โดยเริ่มจากครอบครัว สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสังคม ชุมชนที่อยู่ร่วมกันให้มีแนวคิดที่ดีบนพื้นฐานเดียวกัน

สำหรับงานวิจัยนี้มีปัจจัยที่มีผลต่อการมีเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูจากที่บ้านของเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละครอบครัว ย่อมส่งผลต่อการมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันบ้าง และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เด็กคุ้นเคย จนเกิดเป็นความเชื่อถือหรือไว้วางใจ ให้ความสนใจ อันจะเป็นพลังอำนาจหรือมีอิทธิพลต่อเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กจะดูแลแบบอย่างจากผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัว ทั้งผู้ปกครอง ครู บุคลากรในสถานศึกษา อันส่งผลต่อการมีเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

3.5 การพัฒนาเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย

การพัฒนาเจตคติที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัย มีผู้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

วิวัฒน์ วิริยะกิจจา (2547, น. 33) กล่าวว่า การสร้างเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมจนสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. บุคคลต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ และทักษะใหม่ๆ รวมทั้งพัฒนาภาพพจน์ คุณค่า รูปร่าง หน้าตา จิตใจ อารมณ์ ความรู้ บุคลิกที่ดีของตนเองอยู่เสมอ

2. ผู้ปกครอง บิดา มารดา ต้องอบรมสั่งสอน ชี้แนะบุตรหลานด้วยเหตุผลถึงหลักการปฏิบัติตน ตามแนวทางของศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อเป็นการปูพื้นฐานบุคลิกภาพ พฤติกรรม และแนวคิด เจตคติที่ดีต่อการดำรงชีวิต

3. ครู-อาจารย์ ควรอบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษา ด้วยหลักเหตุผล และหลักแห่งศีลธรรมอันดีงาม เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่นการประหยัดอดออม ขยันขันแข็ง อดทน มีความสุภาพอ่อนโยน เมตตากรุณา เป็นต้น

4. การคบหาสมาคมกับเพื่อนดี จะมีผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีเพราะจะได้แนวความคิด และแนวทางการปฏิบัติตนที่ดี มาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

5. ต้องพยายามใช้สิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อม จูงใจให้บุคคลหันมาประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตจนเคยชินเป็นนิสัย

นุชจรี วงศ์ไผ่ (2552: 9) กล่าวว่า การสร้างและการพัฒนาเจตคติ มีแนวทาง ดังนี้

1. วิธีการสร้างและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อ โรงเรียนและการเรียนการสอนให้เด็กมีดังนี้

1.1 ครูต้องวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติและการมีวินัย ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก และพยายามทำความเข้าใจและเห็นใจเด็ก รับรู้และช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาตามความเหมาะสม

1.2 จัดการเรียนการสอนให้สนุกและเด็กได้รับความรู้ตามหลักสูตร

1.3 จัดสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้เหมาะสม มีสื่อการเรียนพร้อมสรรพและใช้เป็นประจำ

1.4 จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีอย่างเพียงพอ

2. พัฒนาเจตคติให้แก่เด็ก

2.1 ให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง

2.2 ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติให้แก่เด็ก

2.3 ให้เห็นและได้รับฟังจากตัวอย่างของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน

2.4 ใช้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

สรุปได้ว่า การสร้างและการพัฒนาเจตคติ คือ การวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ไม่ว่าจะด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรม ระเบียบวินัยต่างๆ การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เด็กมีความสุขสนุกสนานในการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่ในห้องเรียนให้เหมาะสม การให้ความรู้ความเข้าใจในการเรียนที่ถูกต้องและชัดเจนใช้ทฤษฎีต่างๆ ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติให้แก่ผู้เรียน

สำหรับงานวิจัยนี้ ได้ใช้หลักการของวิวัฒน์ วิริยะกิจจา (2547, น. 33) ที่กล่าวว่า การสร้างเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิต เพื่อให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เหมาะสมจนสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยผู้ปกครอง บิดา มารดา ต้องอบรมสั่งสอน ชี้แนะบุตรหลานด้วยเหตุผล ถึงหลักการปฏิบัติตน ตามแนวทางของศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อเป็นการปูพื้นฐานบุคลิกภาพ พฤติกรรม และแนวคิด เจตคติที่ดีต่อการดำรงชีวิต และครู-อาจารย์ ควรอบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษา ด้วยหลักเหตุผล และหลักแห่งศีลธรรมอันดีงาม เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่นการประหยัคอดออม ขยันขันแข็ง อดทน มีความสุภาพอ่อนโยน เมตตากรุณา เป็นต้น

และใช้แนวทางของนุชจรี วงศ์ไผ่ (255, น. 9) ที่กล่าวว่า การสร้างและการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน มีแนวทาง ดังนี้ 1) ครูต้องวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติ และการมีวินัย ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก และพยายามทำความเข้าใจและเห็นใจเด็ก รับรู้ และช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาตามความเหมาะสม 2) จัดการเรียนการสอนให้สนุกและเด็กได้รับความรู้ตามหลักสูตร 3) จัดสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้เหมาะสม มีสื่อการเรียนพร้อมสรรพ และใช้เป็นประจำ และ 4) จัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดียิ่งเพียงพอ

3.6 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพราะการรู้ถึงเจตคติ ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าเป็นไปในทิศทางใด ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ของบุคคลนั้นได้ และสามารถวางแผนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีวิธีการวัดเจตคติ พอประมวลได้ ดังนี้

ปัทมน รักสนอง (2547, น. 38-40) ได้สรุปวิธีการวัดเจตคติ ไว้ 3 วิธี ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ศึกษาเจตคติโดยใช้ ประสาทหู และตาเป็นสำคัญ การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้นอนุมานว่าบุคคลนั้นมีเจตคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร

1.1 ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสังเกต ได้ผลดี ผู้สังเกตต้องมีคุณสมบัติ

4 ประการ คือ

1.2 มีความใส่ใจต่อสิ่งที่สังเกต (Attention)

1.3 มีประสาทสัมผัสที่ดี (Sensation)

1.4 มีการรับรู้ที่ดี (Perception)

1.5 มีมโนคติที่ดี (Conception) โดยสามารถสรุปเรื่องราวได้ถูกต้อง

2. และเชื่อถือได้

2.1 กระบวนการเพื่อให้ผลการสังเกตสามารถรวบรวมข้อมูลที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ควรมีวิธีดำเนินการการสังเกตดังนี้

2.1.1 มีการเตรียมการล่วงหน้า เช่น เตรียมการบันทึกเครื่องมือต่างๆ ต้อง

พร้อม

2.1.2 ไม่มีอคติ

2.1.3 ต้องสังเกตหลายๆ ด้าน ใช้ระยะเวลาสังเกตอย่างต่อเนื่องและนานพอสมควร อาจใช้เครื่องมืออื่นๆ ช่วยอย่างระมัดระวัง เช่นแบบสำรวจ การบันทึกกระเปาะสัมผัสและอื่นๆ

2.2 หลักเกณฑ์การสังเกตที่ดี ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้สังเกตจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สังเกตให้มาก

2.2.2 หาความสอดคล้องระหว่างประเด็นและพฤติกรรมที่จะทำการสังเกต

2.2.3 กำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกตให้ชัดเจน

2.2.4 ในการสังเกตผู้สังเกตจะต้องทำอย่างระมัดระวังและใช้ความละเอียด

ถี่ถ้วน

2.2.5 ผู้สังเกตจะต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือตามที่กำหนดขึ้น

2.2.6 ผู้สังเกตจะต้องพร้อมที่จะทำการสังเกต และกำจัดอคติส่วนตัว

ออกไปให้หมด

3. การให้รายงานตนเอง (Self report) เป็นวิธีการศึกษาเจตคติของบุคคลโดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น และจากการฟังสิ่งเหล่านี้ สามารถกำหนดค่าคะแนนของเจตคติได้ วิธีการศึกษาเจตคติแบบนี้เป็นวิธีการของเทอร์สโตน (Thurstone) ลิเคอร์ท (Likert) กัทท์แมน (Guttman) และออสกู๊ด (Osgood) ที่ได้พยายามสร้างสเกลการวัดเจตคติขึ้น คะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติแบบสเกลนี้ จัดแบ่งเป็นช่วง ๆ โดยแต่ละช่วงจะมีขนาดเท่ากันสามารถที่จะนำมาเปรียบเทียบความมากน้อยของเจตคติได้ วิธีนี้เป็นที่นิยมใช้วัดเจตคติมาก

4. เทคนิคการฉายออก (Projective techniques) เป็นการวัดเจตคติโดยการให้สร้างจินตนาการจากภาพ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลนั้นแสดงความคิดเห็นออกมาจะได้สังเกตและการวัดได้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกอย่างไร ซึ่งบุคคลย่อมแสดงออกตามประสบการณ์ที่เคยได้รับมาแต่ละคนจะมีการแสดงออกไม่เหมือนกัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539: 55-56)

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษา นักจิตวิทยา ได้เสนอวิธีการวัดเจตคติ ไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

1. การประเมินความรู้สึกของตนเอง แปลความหรือตีความปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้า และการทำงานบางอย่างที่กำหนดให้ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2528, น. 187)

2. การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้โปรเจกทีฟเทคนิค และ การใช้สังคมมิติ (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์, 2533, น. 17)

3. การใช้บันทึกที่มีอยู่แล้ว โดยผู้วัดเจตคติอาจเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลได้จากบันทึกที่มีอยู่แล้ว เช่น บันทึกการเข้าชั้นเรียน บันทึกการดื่มนม บันทึกการแปร่งฟัน แฟ้มบันทึกของครูแนะแนว (กานดา พูนลาภทวี, 2545, น. 203-204)

สรุปได้ว่า การวัดเจตคติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีวิธีการวัดหลายวิธี เช่น การสังเกต การให้รายงานตนเอง และเทคนิคการฉายออก การประเมินความรู้สึกของตนเอง แปลความหรือตีความปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้า การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้โปรเจกทีฟเทคนิค การใช้สิ่งคมมิติ การใช้บันทึกที่มีอยู่แล้ว โดยผู้วัดเจตคติอาจเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของบุคคลได้จากบันทึกที่มีอยู่แล้ว เช่น บันทึกการเข้าชั้นเรียน บันทึกการดื่มนม บันทึกการแปร่งฟัน แฟ้มบันทึกของครูแนะแนว

สำหรับงานวิจัยนี้ ได้พิจารณาใช้วิธีวัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โดยการให้เด็กประเมินความรู้สึกของตนเองว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่ผู้วิจัยเป็นผู้อ่านให้เด็กฟัง ทั้ง 15 ข้อ ถ้าเห็นด้วยให้ระบายสีรูปหน้ายิ้ม และถ้าไม่เห็นด้วยให้ระบายสีรูปหน้าบึ้ง ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีการศึกษาเจตคติของเด็กปฐมวัยที่ง่ายและสะดวก

3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

3.7.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของเด็กปฐมวัย เท่าที่ผู้วิจัยพยายามศึกษาค้นคว้ายังไม่ปรากฏ จึงขอนำเสนองานวิจัยอื่นๆ ที่ใกล้เคียงแทน พอประมวลได้ ดังนี้

ดวงเนตร เชยประเสริฐ (2551) ได้ศึกษาการศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อนุบาลปีที่ 2 และอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 จากโรงเรียนเอกชนสองภาษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) ที่เปิดสอนตั้งแต่ในระดับอนุบาลขึ้นไป จำนวน 463 คน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนสามทาง ผลการศึกษาพบว่า 1) เจตคติของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความรู้สึกและด้านการแสดงพฤติกรรม อยู่ในระดับดี 2) เจตคติผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยในภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านความรู้ ผู้ปกครองที่มีอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยทางด้านความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยในด้านความรู้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความรู้สึก ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยในด้านความรู้สึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในด้านการแสดงพฤติกรรม ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนรู้สองภาษาของเด็กปฐมวัยในด้านการแสดงพฤติกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิตา อู๋ยธีรทัต (2552) ได้ศึกษา ทักษะคิดของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะคิดของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา จังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองนักเรียนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942 สถิติ ที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test, One-way ANOVA และวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 71.51 มีอายุมากกว่า 35 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 33.15 มีอาชีพ ลูกจ้าง/รับจ้าง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 63.37 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 31.97 มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,000-15,000 บาท จำนวน 102 คน คิด เป็นร้อยละ 59.30 ทักษะคิดของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา จังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ลำดับหนึ่งคือ ด้านครูผู้สอน รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการเรียน การสอน ด้านการบริการ ด้านสื่อการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน เป็นลำดับสุดท้าย และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีทักษะคิดต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา ทั้งในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

โกลด์สไตน์ (Goldstein, 1994) ได้ศึกษาเรื่องเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสิ่งที่สร้างสาระบันเทิง (Children's Entertainment) ให้กับเด็ก 4 ชนิด ได้แก่ โปรแกรมโทรทัศน์ (Television Program) การเล่นดนตรี (Musical Preference) กิจกรรมอิสระ (Leisure Activities) และการเล่นของเล่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสิ่งที่สร้างสาระบันเทิง (Children's Entertainment) ให้กับเด็ก 4 ชนิด ได้แก่ โปรแกรมโทรทัศน์ (Television Program) การเล่นดนตรี (Musical Preference) กิจกรรมอิสระ (Leisure Activities) และการเล่นของเล่น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครอง จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น โปรแกรมโทรทัศน์ (Television Program) การเล่นดนตรี (Musical Preference) กิจกรรมอิสระ (Leisure Activities) การเล่นของเล่น และแบบวัดเจตคติ พบว่า การเล่นเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ละเลยมากที่สุด เพราะเห็นว่าฟุ่มเฟือยไม่เป็นประโยชน์กับเด็ก

ยูท ทราน และ เมยลวง (Youth, Tran & MyLuong (1999, p. Abstract) ได้ทำการศึกษาเจตคติของผู้ปกครองชาวเวียดนามต่อการเรียนรู้สองภาษา โดยได้ทำการสำรวจจากกลุ่มผู้ปกครองชาวเวียดนาม จำนวน 106 คน ในซานดิเอโก ซึ่งในการวิจัยนี้ได้มีการระบุระดับอายุของเด็กนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ปกครองชาวเวียดนามต่อการเรียนรู้สองภาษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองชาวเวียดนาม จำนวน 106 คน ในซานดิเอโก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดเจตคติ พบว่า ผู้ปกครองชาวเวียดนามนั้น ต้องการให้บุตรของตนได้เรียนในห้องเรียนที่มีการเรียนรู้ภาษาเวียดนามในหลักสูตรการเรียนรู้อังกฤษด้วย เนื่องจากผู้ปกครองมีความเชื่อว่า การเรียนรู้สองภาษานั้นจะทำให้เด็กสามารถเก็บรายละเอียดในเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ ได้ดีในขณะที่ต้องการการเรียนรู้อังกฤษด้วยเช่นกัน ซึ่งเมื่อเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในภาษาแม่ของตนเอง ย่อมทำให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระภาคภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น การเรียนสองภาษาช่วยให้เด็กมีความก้าวหน้าในด้านการประกอบอาชีพ และในด้านการเรียนรู้ต่างๆ ได้ดีในอนาคต ในขณะที่วัยกันั้นเป็นการรักษาและคงไว้ซึ่งภาษาแม่และวัฒนธรรมของชาวเวียดนามอีกด้วย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ชี้ให้เห็นว่า เจตคติของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษาภาพรวมจะมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา แต่การศึกษาวิจัยถึงผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย เท่าที่ผู้วิจัยศึกษายังไม่พบว่ามีผู้ใดทำการศึกษาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงนำเสนองานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเทียบเคียงให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก"แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม และเพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชายหญิงที่อายุระหว่าง 4-5 ปี เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเด็กชายหญิงที่อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 24 คน เรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ ได้แก่ คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และแบบวัดเจตคติ ซึ่งมีรายละเอียด คั้งนี้

2.1 คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ในระดับปฐมวัย

2.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

2.1.3 ศึกษาแนวทางการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.4 ดำเนินการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ซึ่งคู่มือการจัดกิจกรรมประกอบด้วย

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ
- 3) รายละเอียดการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม
 - (1) บทบาทในฐานะการเป็นวิทยากร
 - (2) บทบาทในฐานะอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู

2.1.5 นำคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.1.6 นำคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบและเนื้อหา ได้ค่าความเหมาะสม เท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด

2.1.7 นำคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและเวลา ผลการทดลอง พบว่า กิจกรรมและเวลามีความเหมาะสม

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและคำนิยามศัพท์ที่ให้ไว้

2.2.2 ดำเนินการจัดสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์ เป็นแบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านการกล้าแสดงออกทั้งหมด 10 ข้อ

- 1) อาสาสมัครทำกิจกรรม
 - 2) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
 - 3) กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ
 - 4) อดผลงานของตนเองกับเพื่อน
 - 5) พுகชื่นชมผลงานของเพื่อน
 - 6) พุกคยซักถามเรื่องที่สนใจ
 - 7) พุกขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
 - 8) พุกทักทายคนอื่น
 - 9) พุกเพื่อรักษา ปกป้องสิทธิของตนเอง
 - 10) ซักถามเมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พฤติกรรมที่แสดงออก ให้คะแนน 1 คะแนน

พฤติกรรมที่ไม่แสดงออก ให้คะแนน 0 คะแนน

2.2.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของพฤติกรรมการกล้าแสดงออก เกณฑ์การให้คะแนน และความชัดเจนของภาษา

2.2.4 ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.2.5 แกะไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และศึกษาปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการใช้เครื่องมือวิจัย ผลการทดลองใช้พบว่า เครื่องมือวิจัยมีความเหมาะสม ไม่พบปัญหาอุปสรรคใด

2.2.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่า r เท่ากับ 0.90

2.3 แบบวัดเจตคติของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของเด็กปฐมวัย และกำนิยามศัพท์ที่ให้ไว้

2.3.2 ดำเนินการจัดสร้างแบบวัดเจตคติของเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกของเด็กปฐมวัยที่มีต่ออาคารสถานที่ ครู บุคลากร และเพื่อนเล่นในสถานศึกษา โดยกำหนดเจตคติ รวม 15 ข้อ ดังนี้

- 1) ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีของเล่นให้เล่นหลายชนิด
 - 2) ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น
 - 3) สวนหย่อมหน้าอาคารเรียนสวยงาม ร่มรื่น
 - 4) สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นที่สะอาด ปลอดภัย
 - 5) ห้องรับประทานอาหารสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ
 - 6) คุณครูใจดี พุดเพราะ
 - 7) แม่ครัวทำอาหารอร่อย ให้รับประทานทุกวัน
 - 8) พี่เลี้ยงเด็กใจดี คอยดูแล ช่วยเหลือ และแนะนำเป็นอย่างดี
 - 9) มีเพื่อนเล่นหลายคนที่โรงเรียน
 - 10) อยากมาโรงเรียนทุกวัน
 - 11) ได้เล่นสนุกทุกวันที่มาโรงเรียน
 - 12) เมื่อทำผิดคุณครูไม่ดุ หรือทำโทษด้วยการเขียนดี
 - 13) อยากให้พ่อแม่มาช่วยครูที่โรงเรียนบ่อย ๆ
 - 14) ชอบทำกิจกรรมที่มีพ่อแม่มาร่วมด้วย
 - 15) ได้เลือกทำกิจกรรมตามที่ต้องการและอยากทำ
- โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
- เห็นด้วย ให้คะแนน 1 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 0 คะแนน

2.3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรายการพฤติกรรมด้านเจตคติ เกณฑ์การให้คะแนน และความชัดเจนของภาษา

2.3.4 ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.3.5 แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และศึกษาปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการใช้เครื่องมือวิจัย ผลการทดลองใช้พบว่า เครื่องมือวิจัยมีความเหมาะสม ไม่พบปัญหาอุปสรรคใดๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทดสอบก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 วัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Pre-test) โดยผู้วิจัย เป็นผู้อ่านข้อความวัดเจตคติต่อโรงเรียนให้เด็กปฐมวัยฟังทีละข้อ แล้วให้เด็กเลือกระบายสีรูปหน้ายิ้มถ้าเห็นด้วย และเลือกระบายสีรูปหน้าบึ้งถ้าไม่เห็นด้วย โดยมีผู้ช่วยวิจัยคอยดูแลการระบายสีรูปหน้าของเด็ก ซึ่งดำเนินการในช่วงระหว่างเวลา 09.20-09.40 น.รวมเวลา 20 นาที ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2558

3.1.2 สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Pre-test) โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกไปสังเกตเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงระหว่างเวลา 09.50-10.10 น. (ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์) ระหว่างวันที่ 25-29 พฤษภาคม 2558 ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ใช้เวลาทั้งสิ้น 5 วัน สังเกตวันละ 4-5 คน จนครบ 24 คน หลังการสังเกตพฤติกรรมแต่ละคน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาตรวจสอบความสอดคล้องของการเกิดพฤติกรรม

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ตามคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้เป็นไปตามความสมัครใจและความถนัดของผู้ปกครอง ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2558 ถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2558 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น ผู้วิจัยและผู้ปกครองได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีทั้งหมด 7 กิจกรรม จัดวันละ 1 กิจกรรม หมุนเวียนไปเรื่อยๆ จนครบ 5 สัปดาห์ ในแต่ละกิจกรรมมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมละ 2 คน รวมทั้งสิ้น สัปดาห์ละ 10 คน ตามปฏิทินการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้ลงชื่อเลือกกิจกรรมตามความสมัครใจและมีความถนัดในวันประชุมผู้ปกครอง ส่วนจำนวนครั้งที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ และเวลาว่างในการเข้าร่วมของแต่ละท่าน ซึ่งมีรายละเอียดตามปฏิทิน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ปฏิทินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

สัปดาห์ ที่	วันเดือนปี	รายการกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัด กิจกรรม	ชื่อ-สกุล ผู้ปกครอง ที่เข้าร่วม
1	1 มิ.ย.2558	กิจกรรมประกอบอาหาร	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสุพัสชา ศรีไสว นางอรุณี ทองจันทร์
	2 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน	เช้าก่อน กิจกรรมหน้า เสาธง	นางทิพมาศ มาเสมอ นางมณี อินพรหม
	3 มิ.ย.2558	กิจกรรมการเล่นิทาน	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสายฝน สมศรี นางสมถวิล ยิ่งงาม
	4 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลการรับประทาน อาหารกลางวันและการ แปรงฟัน	พักกลางวัน	นางสาวสุกัศตรา ปิ่นทอง นางหนูเลียม บุญสว่าง
	5 มิ.ย.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การวาดภาพ)	กิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์	นายปิยะ พันธุ์ลิขิต นางสาวทวิผล อินทร์ทอง
2	8 มิ.ย.2558	ช่วยปลูกและดูแลรดน้ำ ต้นไม้	ช่วงกิจกรรม กลางแจ้ง	นายแสนคม สีหะไชย นายแสงจันทร์ พิมพิเศษ
	9 มิ.ย.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การสาน)	กิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์	นายรุ่งรัตน์ คำภาณุช นางกรรณิการ์ พากกล้า
	10 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลขณะนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง	ช่วงกิจกรรม กลางแจ้ง	นายสมบุญ พากเพียร นายพิเชษฐ์ ผิวอ่อน
	11 มิ.ย.2558	กิจกรรมประกอบอาหาร	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสาวศิริลักษณ์ เหล็กกลม นางขนิษฐา รัมมะสิงห์
	12 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน	เช้าก่อน กิจกรรมหน้า เสาธง	นายชรัตน์ ย้ำชม นายสุนทร สมสมาน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับที่	วันเดือนปี	รายการกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม	ชื่อ-สกุล ผู้ปกครองที่เข้าร่วม
3	15 มิ.ย.2558	กิจกรรมการเล่านิทาน	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสุพิน ชัยชมพู นางหัสดี เลิศล้ำ
	16 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการ แปรงฟัน	พักกลางวัน	นายสำราญ พูลแสง นางนพภรณ์ ทรามรัมย์
	17 มิ.ย.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การวาดภาพ)	กิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์	นายปิยะ พันธุ์ลิขิต นางสาวทวีผล อินทร์ทอง
	18 มิ.ย.2558	ช่วยปลูกและดูแลรดน้ำ ต้นไม้	ช่วงกิจกรรม กลางแจ้ง	นายแสนคม สีหะไชย นายแสงจันทร์ พิมพิเศษ
	19 มิ.ย.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การสาน)	กิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์	นายรุ่งรัตน์ คำภาณุช นางกรรณิการ์ พากล้ำ
4	22 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลขณะนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง	ช่วงกิจกรรม กลางแจ้ง	นายสำราญ พูลแสง นางนพภรณ์ ทรามรัมย์
	23 มิ.ย.2558	กิจกรรมประกอบอาหาร	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสุพัสชา ศรีไสว นางอรุณี ทองจันทร์
	24 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน	เข้าก่อน กิจกรรมหน้า เสาธง	นางทิพมาศ มาเสมอ นางมณี อินพรหม
	25 มิ.ย.2558	กิจกรรมการเล่านิทาน	กิจกรรมเสริม ประสบการณ์	นางสายฝน สมศรี นางสมถวิล ยิ่งงาม
	26 มิ.ย.2558	ช่วยดูแลการรับประทานอาหารกลางวันและการ แปรงฟัน	พักกลางวัน	นางสาวสุภัทสร ปิ่นทอง นางหนูเลียม บุญสว่าง

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับที่	วันเดือนปี	รายการกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม	ชื่อ-สกุล ผู้ปกครองที่เข้าร่วม
5	29 มิ.ย.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การวาดภาพ)	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	นางสาวศิริลักษณ์ เหล็กกลม นางขนิษฐา รัมมะสิงห์
	30 มิ.ย.2558	ช่วยปลูกและดูแลรดน้ำต้นไม้	ช่วงกิจกรรมกลางแจ้ง	นายชรัตน์ ย้ำชม นายสุนทร สมสมาน
1 ก.ค.2558	1 ก.ค.2558	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (การสาน)	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	นายรุ่งรัตน์ คำภาณุช นางกรรณิการ์ พากกล้า
				2 ก.ค.2558
3 ก.ค.2558	3 ก.ค.2558	กิจกรรมประกอบอาหาร	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	นางสุพิน ชัยชมพู นางหัสดี เลิศล้ำ

3.3 ทดสอบหลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 วัดเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัย หลังการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Post-test) โดยใช้แบบวัดเจตคติชุดเดียวกับก่อนการทดลองด้วยวิธีการเดียวกัน ในช่วงระหว่างเวลา 09.20-09.40 น. รวมเวลา 20 นาที ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2558 หลังการจัดกิจกรรมครั้งสุดท้ายสิ้นสุดลง

3.3.2 สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Post-test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกชุดเดียวกับก่อนการทดลองสังเกตเด็ก ในช่วงระหว่างเวลา 09.50-10.10 น.(ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์) ระหว่างวันที่ 6-10 กรกฎาคม 2558 ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ใช้เวลาทั้งสิ้น 5 วัน วันละ 4-5 คน จนครบ 24 คน ด้วยวิธีการเดียวกับก่อนการทดลอง

3.4 นำผลการสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และผลการวัดเจตคติต่อโรงเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตร ดังนี้ (รัมภาพิศ ปีติมล, 2547, น. 75)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความสอดคล้องทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง แนใจว่า มีความสอดคล้องและชัดเจนดีแล้ว

0 หมายถึง ไม่แนใจว่า มีความสอดคล้องและชัดเจนหรือไม่

-1 หมายถึง แนใจว่า ไม่สอดคล้องและไม่ชัดเจน

4.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, น. 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ตัวกลางเลขคณิตหรือค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง

4.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยใช้สูตร ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \sum = ผลรวมของคะแนน
 X = คะแนนของเด็ก
 \bar{X} = คะแนนเฉลี่ยของเด็กแต่ละคน
 N = จำนวนเด็กทั้งหมด

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent samples) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ, 2539, น. 105)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
 D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
 N แทน จำนวนคู่ของคะแนน
 D^2 แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
 $\sum D$ แทน ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
 $(\sum D)^2$ แทน การเอาผลรวมของคะแนนแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลังสอง

4.4 เกณฑ์การแปลความหมายคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม
(สัมฤทธิ์ ทางเพ็ญ, 2558, น. 1)

4.50 - 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 4-5 ปี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 24 คน ซึ่งได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

เด็กปฐมวัยมีคะแนนรวมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็น 87 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังการจัดกิจกรรมเป็น 216 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่าเด็กปฐมวัยมีคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นทั้งโดยรวมและเป็นรายบุคคล โดยมีเด็ก 2 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากที่สุด 8 คะแนน คือ คนที่ 8 และคนที่ 23 และมีเด็ก 2 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด 3 คะแนน คือ คนที่ 17 และ 19 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

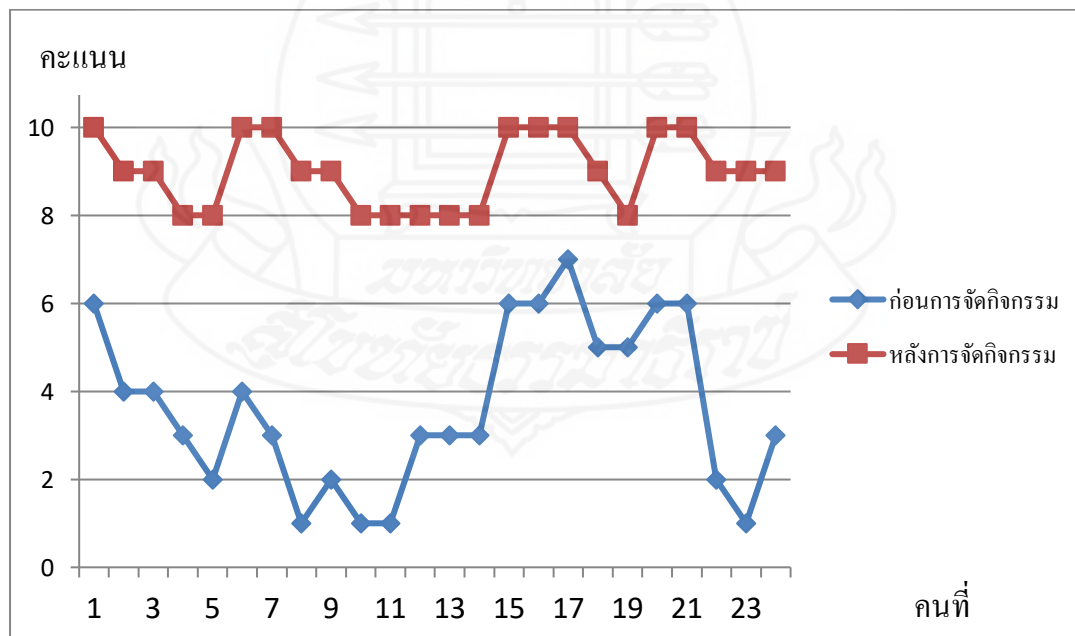
ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล
(n = 24, คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน
1	6	10	4
2	4	9	5
3	4	9	5
4	3	8	5
5	2	8	6
6	4	10	6
7	3	10	7
8	1	9	8
9	2	9	7
10	1	8	7
11	1	8	7
12	3	8	5
13	3	8	5
14	3	8	5
15	6	10	4
16	6	10	4
17	7	10	3
18	5	9	4
19	5	8	3
20	6	10	4
21	6	10	4
22	2	9	7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน
23	1	9	8
24	3	9	6
คะแนนรวม	87	216	129
\bar{X}	3.63	9.00	5.38
S.D.	1.88	0.83	1.50

เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีเด็กปฐมวัย 4 คน ได้คะแนนน้อยที่สุด 1 คะแนน คือ คนที่ 8, 10-11 และคนที่ 23 และหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีเด็กปฐมวัย 8 คน ได้คะแนนเต็ม 10 คะแนน คือ คนที่ 1,6-7,15-17 และคนที่ 20-21 ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยรวม

การสังเกตพฤติกรรม การกล้าแสดงออก	N	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนการทดลอง	24	3.63	1.88	129	745	17.576**
หลังการทดลอง	24	9.00	0.83			

** p < .01

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบกันเป็นรายพฤติกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกรายการพฤติกรรม รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายพฤติกรรม

พฤติกรรม การกล้าแสดงออก	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\sum D$	$\sum D^2$	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. อาสาสมัครในการทำ กิจกรรม	0.21	0.41	0.88	0.34	0.67	0.4489	6.782 **
2. แสดงออกทางอารมณ์ ได้เหมาะสมกับวัย	0.46	0.51	0.92	0.28	0.46	0.2116	3.817 **
3. กระตือรือร้นในการทำ กิจกรรมต่างๆ	0.29	0.46	0.83	0.38	0.54	0.2916	5.214 **

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

พฤติกรรม การกล้าแสดงออก	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\sum D$	$\sum D^2$	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
4. อดผลงานของตนเอง กับเพื่อน	0.42	0.50	0.96	0.20	0.54	0.2916	5.214 **
5. พุดชื่นชมผลงานของ เพื่อน	0.46	0.51	0.92	0.28	0.46	0.2116	4.412 **
6. พุดคุยซักถามเรื่องที่ สนใจ	0.42	0.50	0.88	0.34	0.46	0.2116	3.817 **
7. พุดขอความช่วยเหลือ จากคนอื่น	0.50	0.51	0.96	0.20	0.46	0.2116	4.412 **
8. พุดท้าทายคนอื่น	0.33	0.48	0.79	0.41	0.46	0.2116	3.412 **
9. พุดเพื่อรักษา ปกป้อง สิทธิของตนเอง	0.25	0.44	0.88	0.34	0.63	0.3969	6.191 **
10. ซักถามเมื่อเกิดความ สงสัยหรือไม่เข้าใจสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง	0.29	0.46	1.00	0.00	0.71	0.5041	7.474 **
รวม	3.63	1.88	9.00	0.83	5.39	2.9911	17.576**

** p < .01

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

เด็กปฐมวัยมีคะแนนรวมเจตคติต่อโรงเรียนก่อนการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็น 124 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังการจัดกิจกรรมเป็น 334 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเจตคติก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเจตคติเพิ่มขึ้นทั้งโดยรวมและเป็นรายบุคคล โดยมีเด็ก 2 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากที่สุด 12 คะแนน คือ คนที่ 7 และคนที่ 11 รองลงมา มีคะแนนเพิ่มขึ้น 11 คะแนน คือ คนที่ 5, 10 และคนที่ 22 และมีเด็ก 1 คน มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด 5 คะแนน คือ คนที่ 1 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4 ต่อไปนี้

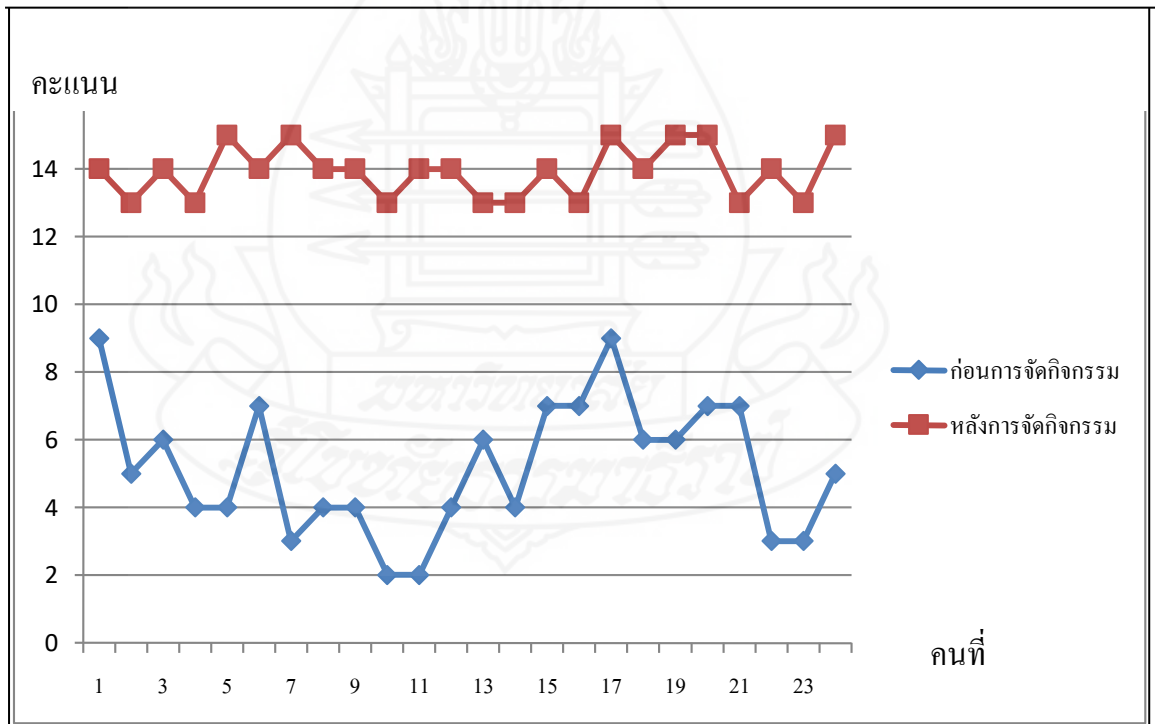
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง
การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล
(n = 24, คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน
1	9	14	5
2	5	13	8
3	6	14	8
4	4	13	9
5	4	15	11
6	7	14	7
7	3	15	12
8	4	14	10
9	4	14	10
10	2	13	11
11	2	14	12
12	4	14	10
13	6	13	7
14	4	13	9
15	7	14	7
16	7	13	6
17	9	15	6
18	6	14	8
19	6	15	9
20	7	15	8
21	7	13	6
22	3	14	11
23	3	13	10
24	5	15	10

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน
รวม	124	334	210
\bar{X}	5.17	13.92	8.75
S.D.	1.99	0.78	2.01

เมื่อนำคะแนนเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีเด็กปฐมวัย 2 คน ได้คะแนนน้อยที่สุด 2 คะแนน คือ คนที่ 10 และคนที่ 11 และหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีเด็กปฐมวัย 6 คน ได้คะแนนเต็ม 15 คะแนน คือ คนที่ 5, 7, 17, 19, 20 และคนที่ 24 ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายบุคคล

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยรวม

การวัดเจตคติต่อโรงเรียน	N	\bar{X}	S.D.	D	D ²	t
ก่อนการทดลอง	24	5.17	1.99			
หลังการทดลอง	24	13.92	0.78	210	1930	21.375**

** p < .01

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาเปรียบเทียบกันเป็นรายพฤติกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกรายการ รายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นรายพฤติกรรม

เจตคติต่อโรงเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีของเล่นให้ เล่นหลายชนิด	0.21	0.41	0.92	0.28	0.71	0.5041	7.474**
2. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดไม่มีกลิ่นเหม็น	0.46	0.51	0.96	0.20	0.50	0.2500	4.796**
3. สวนหย่อมหน้าอาคาร เรียนสวยงาม ร่มรื่น	0.29	0.46	0.88	0.34	0.59	0.3481	5.675**

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

เจตคติต่อโรงเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
4. สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นที่สะอาดและปลอดภัย	0.42	0.50	0.96	0.20	0.54	0.2916	5.214**
5. ห้องรับประทานอาหารสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ	0.46	0.51	0.96	0.20	0.50	0.2500	4.796 **
6. คุณครูใจดี พุดเพราะ	0.42	0.50	0.92	0.28	0.50	0.2500	4.796**
7. แม่ครัวทำอาหารอร่อย ให้รับประทานทุกวัน	0.50	0.51	0.96	0.20	0.46	0.2116	4.412**
8. พี่เลี้ยงเด็กใจดี คอยดูแล ช่วยเหลือ และแนะนำเป็นอย่างดี	0.33	0.48	0.92	0.28	0.59	0.3481	4.897**
9. มีเพื่อนเล่นหลายคนที่โรงเรียน	0.25	0.44	0.88	0.34	0.63	0.3969	6.191**
10. อยากมาโรงเรียนทุกวัน	0.42	0.50	0.96	0.20	0.54	0.2916	5.214**
11. ได้เล่นสนุกทุกวันที่มาโรงเรียน	0.33	0.48	1.00	0.00	0.67	0.4489	6.782**
12. เมื่อทำผิดคุณครูไม่ดุหรือทำโทษด้วยการเขียนตี	0.29	0.46	0.96	0.20	0.67	0.4489	6.782**
13. อยากให้พ่อแม่มาช่วยครูที่โรงเรียนบ่อย ๆ	0.33	0.48	0.88	0.34	0.55	0.3025	5.214 **
14. ชอบทำกิจกรรมที่มีพ่อแม่มาร่วมด้วย	0.17	0.38	0.88	0.34	0.71	0.5041	7.474 **

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

เจตคติต่อโรงเรียน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D	D ²	t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
15. ได้เลือกทำกิจกรรม ตามที่ต้องการและ อยากทำ	0.29	0.46	0.92	0.28	0.63	0.3969	5.318 **
รวม	5.17	1.99	13.92	0.78	8.79	5.2433	21.375**

** p < .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

1.2 สมมติฐานการวิจัย

2.2.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

2.2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเจตคติต่อโรงเรียนดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 24 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 13 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) *คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม* ประกอบด้วย หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ และรายละเอียดการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมแล้ว มีคุณภาพอยู่ในระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

2) *แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก* เป็นแบบสำรวจรายการ พฤติกรรมการกล้าแสดงออกในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยมีทั้งหมด 10 ข้อ ใช้สังเกต พฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3) *แบบวัดเจตคติต่อโรงเรียน* เป็นข้อความที่บ่งบอกความรู้สึกนึกคิดของเด็กปฐมวัยที่มีต่ออาคารสถานที่ ครู บุคลากร และเพื่อนเล่นในสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ทดสอบก่อนการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) *วัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Pre-test)* โดยผู้วิจัย เป็นผู้อ่านข้อความวัดเจตคติต่อโรงเรียนให้เด็กปฐมวัยฟังทีละข้อ แล้วให้เด็กเลือกระบายสีรูปหน้ายิ้มถ้าเห็นด้วย และเลือกระบายสีรูปหน้าบึ้งถ้าไม่เห็นด้วย โดยมีผู้ช่วยวิจัยคอยดูแลการระบายสีรูปหน้าของเด็ก ซึ่งดำเนินการในช่วงระหว่างเวลา 09.20-09.40 น.รวมเวลา 20 นาที ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2558

2) *สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Pre-test)* โดยนำแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกไป สังเกตเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงระหว่างเวลา 09.50-10.10 น. (ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์) ระหว่างวันที่ 25-29 พฤษภาคม 2558 ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ ใช้เวลาทั้งสิ้น 5 วัน สังเกตวันละ 4-5 คน จนครบ 24 คน หลังการสังเกตพฤติกรรมแต่ละคน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาตรวจสอบความสอดคล้องของการเกิดพฤติกรรม

3.3.2 *ดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม* ตามคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้เป็นไปตามความสมัครใจและความถนัดของผู้ปกครอง ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2558 ถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2558 เป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น ผู้วิจัยและผู้ปกครองได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่จัดมีทั้งหมด 7 กิจกรรม จัดวันละ 1 กิจกรรม หมุนเวียนไปเรื่อยๆ จน

ครบ 5 สัปดาห์ ในแต่ละกิจกรรมมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมละ 2 คน รวมทั้งสิ้น สัปดาห์ละ 10 คน ตามปฏิทินการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองได้ลงชื่อเลือกกิจกรรมตามความสนใจและมีความถนัดในวันประชุมผู้ปกครอง ส่วนจำนวนครั้งที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสนใจ และเวลาว่างในการเข้าร่วมของแต่ละท่าน

3.3.3 ทดสอบหลังการทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) วัดเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัย หลังการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Post-test) โดยใช้แบบวัดเจตคติชุดเดียวกับก่อนการทดลองด้วยวิธีการเดียวกัน ในช่วงระหว่างเวลา 09.20-09.40 น. รวมเวลา 20 นาที ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2558 หลังการจัดกิจกรรมครั้งสุดท้ายสิ้นสุดลง

2) สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยหลังการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม (Post-test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกชุดเดียวกับก่อนการทดลองสังเกตเด็ก ในช่วงระหว่างเวลา 09.50-10.10 น. (ช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์) ระหว่างวันที่ 6-10 กรกฎาคม 2558 ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ โดยไม่ให้อุบัติ ใช้เวลาทั้งสิ้น 5 วัน วันละ 4-5 คน จนครบ 24 คน ด้วยวิธีการเดียวกับก่อนการทดลอง

3.3.4 นำผลการสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และผลการวัดเจตคติต่อโรงเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล โดยรวม และรายชื่อก่อนและหลังการทดลอง

3.4.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเจตคติที่มีต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที แบบ Dependent

3.5 ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

3.5.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ

3.5.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเจตคติต่อโรงเรียนหลังการจัดกิจกรรมดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออก และเจตคติต่อโรงเรียน หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อที่น่าสังเกต ดังนี้

2.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยหลายประการ เช่น เด็กมีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย เด็กมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาปฐมวัยจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของอรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์ (2555, น. 12-8)) ที่ว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในสภาพแวดล้อมใหม่ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกเหมือนอยู่กับผู้ใหญ่ที่คุ้นเคย เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการปฐมวัยศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาปฐมวัยจัดขึ้นมากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยผ่านการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มและผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี เชื้อเจ็ดตน (2539) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ วงษ์เชษฐ (2543) ที่ได้ศึกษาการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังการการใช้กระบวนการกลุ่ม นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการพูด การกระทำ

และการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้กระบวนการกลุ่ม และมีความพึงพอใจในการใช้กระบวนการกลุ่ม กล่าวแสดงความรู้สึก และมีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง

นอกจากนี้ เด็กที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมยังมีทักษะทางวิชาการ มีอัตลักษณ์ที่เป็นบวกและความฉลาดทางภาษา มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้ปกครองมากกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม สอดคล้องกับพัฒนาชัชพงศ์ (2555, น. 1) กล่าวไว้ว่า การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กนั้น เรียกได้ว่าผู้ปกครองเป็น "หุ้นส่วน" ของโรงเรียนในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กสู่คุณภาพสูงสุด และการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กร่วมกันกับทางโรงเรียน ดังคำกล่าวของ ธีรนุช เขยกลิ่นเทศ (2549, น. 37) ที่ว่า ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กร่วมกับครูและทางโรงเรียน เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่บ้าน ให้ต่อเนื่องจากทางโรงเรียน ทั้งยังเกิดประโยชน์ต่อครูโรงเรียน และผู้ปกครองเองด้วย ซึ่งทางโรงเรียนต้องพยายามชี้ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ฐานะ คือ 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้ร่วมกิจกรรม โดยเป็นผู้ปกครองอาสาในกิจกรรมพิเศษ 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้เสริมประสบการณ์แก่นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยจัดหาหนังสือภาพ คู่มือแนะนำให้เด็กทำการบ้าน แนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษา ก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พบว่าหลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เด็กมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงขึ้นทุกคน โดยมีเด็กคนที่ 8 และ 23 มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 8 คะแนน และเด็กคนที่ 17 และ 19 มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากเด็กคนที่ 8 และ 23 เป็นเด็กที่พูดไม่ค่อยชัด ตื่นกลัว ขี้อายไม่มั่นใจ ชอบเก็บตัว สภาพครอบครัวค่อนข้างขัดสน ก่อนหน้านี้ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ช่วงการทดลองการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามที่ผู้ปกครองได้ลงชื่อเลือกไว้ เท่าที่สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลง เด็กเริ่มมีความมั่นใจ อยากร

แสดงความดี ความเด่นอวดผู้ปกครอง ส่งผลให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น อาสา เป็นผู้นำ ไม่เก็บตัวเหมือนเดิม มีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับเด็กคนที่ 17 และ 19 มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกก่อนการทดลองสูงอยู่แล้ว เป็นกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองเป็นกรรมการสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม นั้นมีอิทธิพลต่อเด็ก เพราะเด็กไม่ใช่เป็นผู้รับรู้อย่างเดียว แต่เด็กสามารถเรียนรู้และรับรู้ตลอดทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเองได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวทฤษฎีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของฮูเวอร์-เดมป์เซย์และแซนเดอร์ (Hoover-Dempsey and Sandler's Model of the Parental Involvement Process) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมมนุษย์ว่า เป็นส่วนหนึ่งของระบบที่มีองค์ประกอบทางบุคคล เช่น ความเชื่อและองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม เช่น การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กนั้นยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้และคุณสมบัติอื่น ๆ ของเด็กด้วย แสดงให้เห็นถึงการมองเด็กว่ามีใช่เป็นเพียงผู้รับแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะเรียนรู้และรับรู้เชิงรุก และมีส่วนสำคัญในการปรับแต่งการเรียนรู้ของตนเอง (Walker, Wilkins, Dallaire, Sandler & Hoover-Dempsey, 2005, p. 86)

ในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้เข้าร่วมตามความสมัครใจ ผ่านกระบวนการวางแผนกำหนดเป้าหมาย ปรึกษาหารือ วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ การให้ข้อเสนอแนะ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ ผู้ปกครองเต็มใจให้การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ทุกคนมีความตระหนักและเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2541, น. 4-6) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือในกระบวนการบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

- 1) การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) ได้แก่ การวางแผน กำหนดเป้าหมาย ปรึกษาหารือ วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ การให้ข้อเสนอแนะ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ
- 2) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ลงมือแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน และ
- 3) การรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ การตรวจสอบ การปฏิบัติตามแผน กำหนดมาตรฐาน จึงชี้ให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม สามารถเสริมสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น ได้อีกวิธีหนึ่ง

2.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยสามารถเสริมสร้างให้ดีขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ดังที่ อรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์ (2555, น. 12-8) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการปฐมวัยศึกษาที่มีต่อเด็ก ผู้ปกครอง และสถานศึกษา ไว้ว่า เจตคติของเด็กปฐมวัยที่มีต่อผู้ปกครอง บุคลากร และสถานศึกษาปฐมวัยจะเข้าไปในเชิงบวก เมื่อเห็นผู้ปกครองและบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยทำงานร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาเจตคติของเด็กนั้น นอกจากต้องหมั่นอบรมสั่งสอน ปลุกฝังสิ่งที่ดีงามแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของนุชจรี วงศ์ไผ่ (2552, น. 9) ที่ว่าการสร้างและการพัฒนาเจตคติ ครูต้องวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความประพฤติ และการมีวินัย ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก และพยายามทำความเข้าใจและเห็นใจเด็ก รับรู้และช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาตามความเหมาะสม

เมื่อพิจารณาเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พบว่า หลังการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เด็กมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อ โรงเรียนของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นทุกคน โดยมีเด็กคนที่ 7 และ 11 มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 12 คะแนน และเด็กคนที่ 1 มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ 5 คะแนน โดยอธิบายได้ว่า เด็กคนที่ 7 และ 11 ปกติจะเป็นเด็กขี้อายไม่มั่นใจ ชอบเก็บตัว ไม่ค่อยพูด สภาพครอบครัวหย่าร้างและค่อนข้างยากจน ก่อนหน้านี้ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ช่วงการทดลองการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้ลงชื่อเลือกไว้ เท่าที่สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลง เด็กเริ่มมีความมั่นใจ พูดคุยกับครูผู้ปกครองและเพื่อนๆ มากขึ้น ร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างกระตือรือร้น และชอบอาสา ไม่เก็บตัวเหมือนเดิม มีพัฒนาการทุกด้านดีขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเด็กคนที่ 1 มีเจตคติต่อโรงเรียนก่อนการทดลองสูงอยู่แล้ว เป็นเด็กที่ผู้ปกครองเป็นแม่ครัวของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองของเด็กเป็นบุคลากรคนหนึ่งที่มาช่วยงานที่โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้การที่เด็กมีเจตคติที่แตกต่างกันนั้น ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามแนวทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference Theory) ที่กล่าวว่า มนุษย์เรามีความแตกต่างกันมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความแตกต่างนี้มีบางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาพหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้ และมนุษย์ซึ่งถูกซบเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่างๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป นอกจากนี้ยังมีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ เช่น สภาพครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาเพ็ญ

สุวรรณ (2520, น. 65-69) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีเจตคติที่แตกต่างกันไว้ในประเด็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่า การที่บุคคลหนึ่งจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะบางอย่างของบุคคลนั้น ได้แก่ ความเป็นที่น่าเชื่อถือ ความน่าสนใจ และอำนาจ คุณลักษณะเหล่านี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ นอกจากนี้ความแตกต่างกันของความเชื่อและเชื้อชาติจะมีผลก่อให้เกิดเจตคติที่แตกต่างกันของบุคคล นับได้ว่าการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมส่งผลดีต่อเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ถ้าจะให้เกิดความสำเร็จอย่างแท้จริงนั้น ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

3.1.1 ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจในช่วงเวลาที่สะดวก ไม่บังคับ

3.1.2 ให้ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทำกิจกรรม เช่น วัสดุสำหรับการสาน วัสดุประกอบอาหาร

3.1.3 ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วม และประสบความสำเร็จในการร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน

3.1.4 ต้องให้เกียรติผู้ปกครอง และให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครอง

3.1.5 ต้องคอยช่วยเหลือผู้ปกครองตามความต้องการของผู้ปกครอง

3.1.6 ควรมีงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็น

3.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น พัฒนาการทางด้านการพูด การเล่าเรื่อง พัฒนาการทางด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการจัดประสบการณ์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออก เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาและความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

3.2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ เช่น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านการแก้ปัญหา ด้านความรับผิดชอบ ฯลฯ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญารัตน์ วงษ์เชษฐ. (2543). *การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล วัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กาญจนา พงศ์ฤกษ์. (2523). *ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กานดา พูนลาภทวี. (2545). *แบบวัดเจตคติ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กำพล สิ้นันดา. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู ในการเสริมสร้างวินัยให้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านหัวดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชัตติยา วรรณสุด. (2516). *เจตคติ*. สืบค้นจาก <http://www.socialscience.igetweb.com>.
- จอมขวัญ ทุ่มโมง. (2540). *ผลของการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ฉวีวรรณ วิชัย. (2548). *การรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- ชัยณรงค์ ใจแปง และพยอม วงศ์สารศรี. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- ฐานิยา ชมมาก. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ปฐมวัย
ต้นแบบเครือข่าย: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปล่องหอย อำเภอกะพ้อ จังหวัดปัตตานี.
(สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่,
สงขลา.
- ณัฐ ปาณะจันงค์. (2555). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การ
บริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). เอกสารประกอบการบรรยายวิชาจิตวิทยาชั้นสูง. กรุงเทพฯ: คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดวงเนตร เขยประเสริฐ. (2551). การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองต่อการเรียนรู้สองภาษา
ของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ถวิล ชาราโกชน์. (2532). จิตวิทยาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทิพย์ทิวา วุฒิวัย. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลาดบัว
หลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- ทิพย์ธารา ประทุมมณี. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอฝาง
จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- เทอดศักดิ์ จันเสวี. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ใน
โรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธีรนุช เขยกลิ่นเทศ. (2549). ผลของการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการพัฒนา
ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธีระพร อูวรรณโณ. (2533). เจตคติ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาจิตวิทยาและสังคมวิทยา
พื้นฐานเพื่อการแนะแนว. หน่วยที่ 8, น. 1-37. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์

- ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นริพร ชู่อากย์. (2552). การเสริมสร้างพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยใช้กระบวนการกลุ่มของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก โรงเรียนบ้านเชิงคอย (คอยสะแกดศึกษา) จังหวัด
เชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นิตยา วิเศษพานิช. (2546). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง. (การค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นิพนธ์ แจ่มเอี่ยม. (2544). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: เอกมัยการพิมพ์.
- นุชจรี วงศ์ไผ่. (2552). เจตคติกับผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเทพดินทร์วิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. (2546). การมีส่วนร่วมและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เนืองนิตย์ ปิยะวงศ์. (2541). ผลของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสา จังหวัดน่าน. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- ประภาพร สุวรรณ. (2520). ทศนคติ: การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม
กรุงเทพฯ.

- ปัทมน รักสนอง. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เทคนิคการจัดเนื้อหาสาระด้วยแผนภาพกับการสอนตาม
คู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เพชร ศิลาวรรณโณ. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการป้องกันปัญหาภาวะทุพโภชนาการ
ของนักเรียนปกกอะญอ โรงเรียนบ้านห้วยกุ่ม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553”. (2553, 22 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับ
กฤษฎีกา. เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก. หน้า 4-9.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2555). ความร่วมมือบ้านและโรงเรียน: ผู้ปกครองกับการส่งเสริมพัฒนาการของ
ลูก. บรรยายพิเศษใน การประชุมผู้ปกครอง วันที่ 23 มิถุนายน 2555 ณ อำเภอ เมือง
จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิภพ วังเงิน. (2547). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.
- ยุวรัตน์ จงใจรักษ์. (2547). การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการจัด
การศึกษาปฐมวัยใน โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เขवालักษณ์ ญาณสุภาพ. (2550). ผลของการใช้กิจกรรมการละครต่อความกล้าแสดงออกด้าน
พูดที่เหมาะสมในวิชาศิลปะการพูดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2533). การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- รัมภาพิศ ปิติมล. (2547). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแบบกึ่งชี้แนะเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นด้าน
การกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย โรงเรียนศรีจิตรา จังหวัดปทุมธานี. (การศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- รัศมี เชื้อเจ็ดตน. (2539). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็ก
ปฐมวัย. (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา”. (2556). *รายงานการประเมินตนเองระดับการศึกษาปฐมวัย
 ประจำปีการศึกษา 2556*. สุรินทร์: โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา”.
- ฤทัย บุญมาเมือง. (2554). *การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออกในวิชานาฏศิลป์
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดเกตการาม จังหวัด
 เชียงใหม่*. (การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 ชมรมเด็ก.
- ลักขณา สตะเวทิน. (2549). *หลักการประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าการพิมพ์.
- ละเอียด ชูประยูร และคณะ. (2521). การศึกษา Assertive behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช. *วารสาร
 จิตวิทยาคลินิก*, 9(1), 7-18.
- ลิตา อู่ธีรทัต. (2552). *ทัศนคติของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนา
 เด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลรัชฎา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- วชิราภรณ์ บ่อน้อย. (2551). *ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อความกลัวของเด็กวัย
 ก่อนเรียนที่ได้รับการฉีดวัคซีน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- วิโรจน์ ธรรมจินดา. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัดทางภาษา
 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*.
 เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับ
 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียน
 อนุบาลกุ๊กไก่ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
 ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วิวัฒน์ วิริยะกิจจา. (2547). *อยู่อย่างมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ศดาญ์ สองจันทร์. (2546). การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อพัฒนาการพูดหน้าชั้นเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา ศิริพรรณ วิวัฒน์สร
- ศรีนวล วิวัฒน์คุณูปการ. (2535). โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมเหมาะสมในการแสดงออกและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิริพรรณ วิวัฒน์สร. (2523). การศึกษาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมสุดา มาแก้ว. (2552). การพัฒนาแบบประเมินความกล้าแสดงออกสำหรับผู้ป่วยจิตเวชฉบับภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2558). การใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า. ค้นคืนจาก www.kroobannok.com.
- สุชา จันทน์เอม. (2533). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดาวลัย ลีลากุล. (2548). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุวณี บุญยณธิ. (2550). เจตคติต่อการส่งเสริมสิทธิเด็กของครูในโรงเรียนสันมหาพนวิทยาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2541). ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา. หน่วย 5-8, น.177-266. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมนุษย์. (2518). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). จิตวิทยาสัมพันธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครูศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อภิญา เวชยชัย. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง: การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อมรัตน์ มณีจักร. (2551). ผลของโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรชา ตูลานันท์. (2554). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนราชวินิต (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี หรดาล และอรชา ตูลานันท์. (2555). ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. หน่วยที่ 12, น. 1-47. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อวยชัย ขบา และคณะ. (2547). *พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารี มั่นศิลป์ (2547) *การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนในเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Alberti, Robert E., and Emmons, Machael L. (1983). *Your Perfect Right*. (2nd ed.). California: Saint Louis Obispo.
- Allport, Gordon. (1998). "Attitude" *A Handbook of Social Psychology*. Worcester, Massachusetts: Ckerk University Press.
- Barnes, R.A. (1995). African American Parents Involvement in Their Children Schooling. *Dissertation Abstracts International*, 55(5), 3152-A.
- Belkin, G.S & Skydell, R.H. (2000). *Foundation of psychology*. Boston: Houghton Mifflin.
- Bem, D. J. (1970). Self-perception Theory. In L. Berkowitz (ed). *Advances in experimental social psychology*, (Vol. 6. pp. 1-62), New York: Academic Press
- Bower, Sharon Anthony and Gordon H. Bower. (1976). *Asserting Yourself: A Practical Guide for Positive Change*. Massachusetts: Addison Wesley.
- Clark CC. (1978). *Assertive Skills for Nurses*. Wakefield, MA.: Contemporary.
- Christian. (2006). *Money Illusion and Housing Frenzies 579*. Financial Markets Group, London: School of Economics and Political Science, London, UK.

- De Giovanni, B. (1979). *Lenin and Gramsci: State Politics and Party In Gramsci and Marxist Theory*. (ed. C. Mouffe, London: Routledge & Kegan Paul, 259-288).
- Del Greco, L. (1983). The Del Greco assertive behavior inventory. *Journal of Behavioral Assessment*, 5, 49-63.
- Delaney, Dawn M. (2000). Assertiveness Levels of Occupational Therapists. *Dissertation Abstracts International*, 35(3), 127.
- Epstein, J.L. and others. (2004). *School, family, community partnerships : Your handbook for action*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Fishbein and Ajzen. (1975). *Reading in attitude theory and measurement*. New York: Wiley.
- Galassi JP, (1977). The college self-expression scale: A measure of assertiveness. *Behavior Therapy*, 5(2), 165-77.
- Gestwicki JE. (2010). Special series: Molecular chaperones in protein folding and disease. *Biopolymers*, 93(3), 209-10.
- Goldstein, Jeffrey H. (1994). *Toys Play and Child Development*. New York: Cambridge University Press.
- Kanfer and A. Goldstein, Pergamon. (1975). *Responsible Assertive Behavior: Cognitive/Behavioral Procedures for Trainers*, A. J. Lange and P. Jakubowski, Champaign.
- Katz D. (1950). *The Social psychology of organizations*. New York: Wiley, Dept. Psychol. and Survey Research Center, University of Michigan, Ann Arbor, MI.
- Kretch, Crutchfield, Pallachey. (1962). *Theory and Problem in Social Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Langrish, Sandra V. (1986). *Assertiveness Training Improving Interpersonal Relations*. England: Wildwood House.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. (2nd ed). New York: Harper and Row.
- Masters, J. C., Burish, T. G., Hollon, S. D., & Rimm, D. R. (1987). *Behavior therapy: Techniques and empirical findings (3 rd ed.)*. Fort Worth, TX: Harcourt, Brace, Jovanovich.
- Morris, (1985). *Learning to learn from Text: Effective Reading in the Content Areas*. Sydney: Addison-Wesley.
- McGregor. (2555). *การมีตัวตนร่วม*. สืบค้นจาก <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/27.pdf>.

- Office for Standards in Education-OFSTED. (2000). *Effective Schools*. Retrieved from <http://www.ofsted.gov.uk/>.
- Parashiv, (2000). Implementation and Outcomes of Training in Problem-Solving Skills for Adults with Mild and Moderate Mental. *Dissertation Abstracts International*, 58(12), 116.
- Rosenberg, M. J. (1960). *Attitude Organization and Change*. New Haven: Yale University.
- Salter, J. H. (1987). A volunteer treasurer's survival guide. *Management Accounting*, 46-49.
- Shaver. (1977). *Principles of Social Psychology*. Camvridger: Winthrop.
- Shelton, H.M. (1997). *Establishment of forage tree legume*, pp. 132-142. In Ross, C., Gutteridge and H. Max Shelton, eds. *Forage Tree Legumes in Tropical Agriculture*. UK. Cited
- Smaby and Tamminen. (1994). Smaby, M. H., & Tamminen, A. W. *Miller-Dwan Hospital Mental Health In-Service Training, 1974-1975*. Miller-Dwan Hospital.
- Thurstone L.L. (1967). *Attitude can be measured in Fishbein, Martin. Reading in attitude theory and measurement*. New York: John Willy and Son.
- Triandis, Harry G. (1971). *Attitude and Attitude*. Chicago, New York: John Willy and Sons.
- Walker, J. M., Wilkins, A. S., Dallaire, J., Sandler, H. M., & Hoover-Dempsey, K. V. (2005). Parental involvement: Model revision through scale development. *Elementary School Journal*, 106(2), 85-104.
- Weiss, H. B., Caspe, M., & Lopez, M. E. (2006). *Family Involvement in Early Childhood Education*. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project.
- Wilk, Carole and Virginia Copland. (1997). Assertive Training as Confidence Building Technique. *Personnel and Guidance Journal*, 55(4), 460 – 464.
- William Irwin. (2555). *การมีส่วนร่วม*. สืบค้นจาก <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/27.pdf>.
- Wolpe, J. (1982). *The Practice of behavior therapy*. (3rd ed.). New York: Progamon.
- Youth, Russell L.; Tran, MyLuong T. (1999). Vietnamese Parent Attitudes Toward Bilingual Education. *Bilingual Research Journal*, 23(2-3), 225 – 34.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

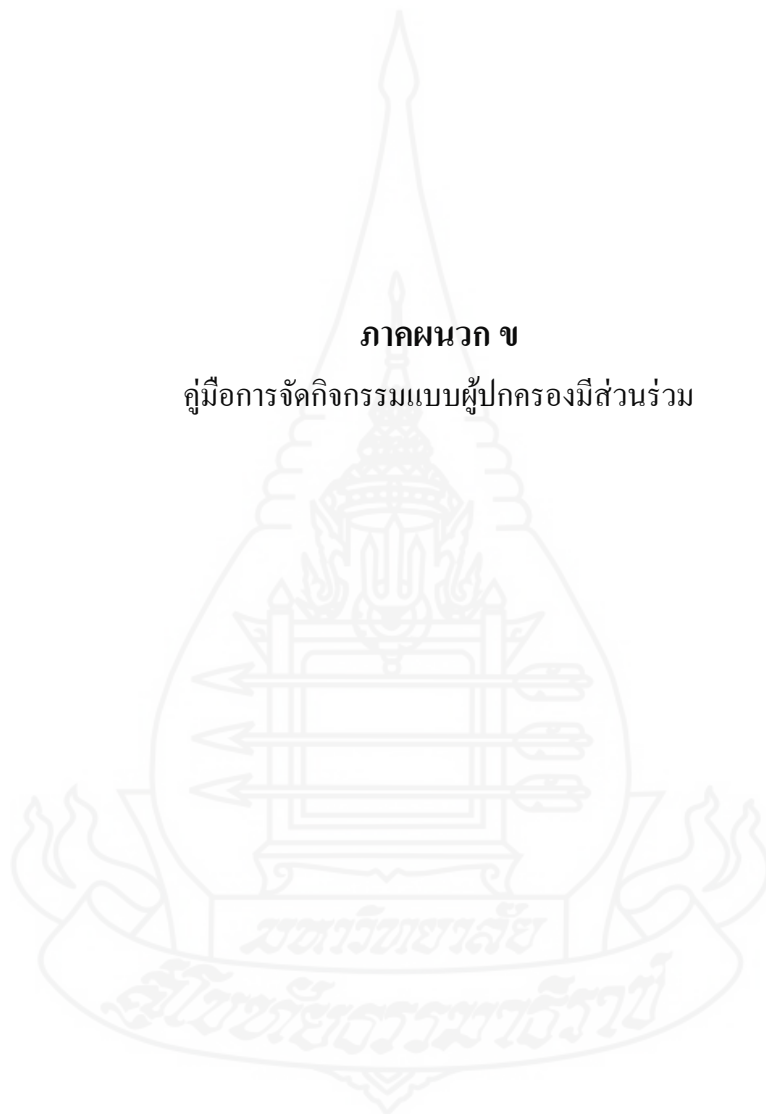

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

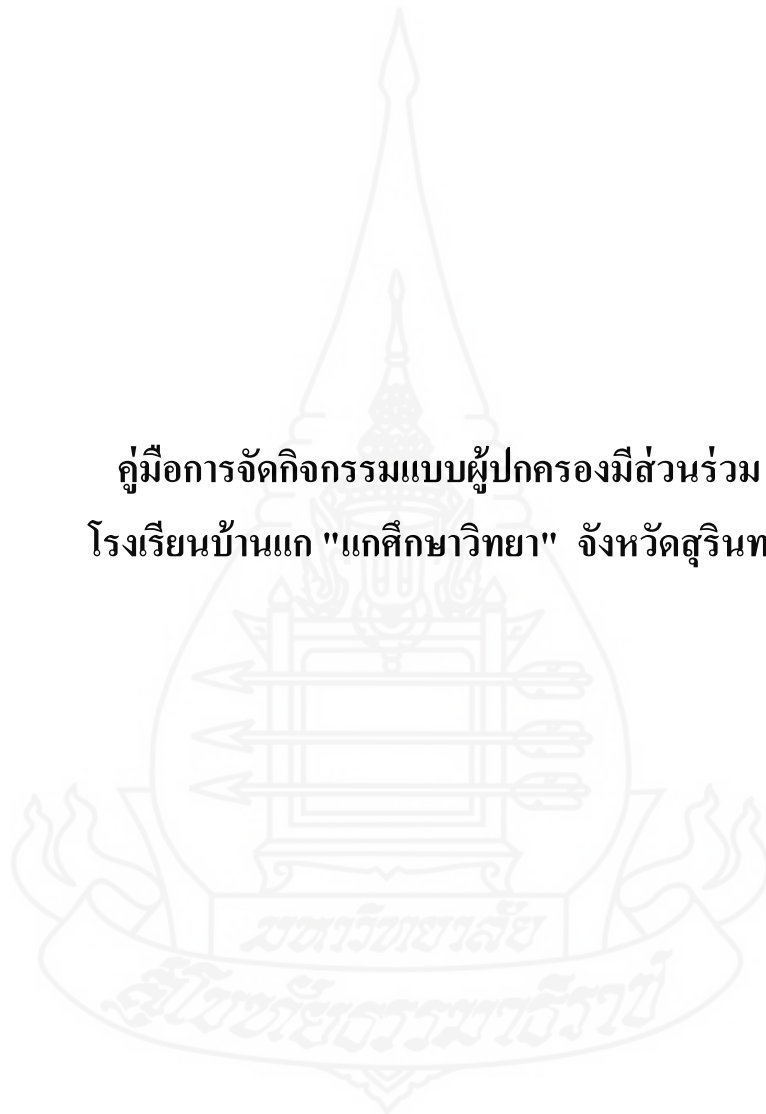
1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
 วุฒิการศึกษา คบ.การอนุบาลศึกษา
 กศ.ม. การศึกษาปฐมวัย
 ศษ.ด. การบริหารการศึกษา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์ประจำ ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. ชื่อ ดร.ปรีชมน กาลพัฒน์
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
 วุฒิการศึกษา ค.บ. การศึกษาปฐมวัย
 กศ.ม. หลักสูตรและการสอน
 ประ.ด. นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ดูแลงานการศึกษาปฐมวัย
3. ชื่อ ดร.ศิริมงคล ทนทอง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านตอกตรา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
 วุฒิการศึกษา ค.บ. การศึกษาปฐมวัย
 กศ.ม. หลักสูตรและการสอน
 กศ.ด. การศึกษาปฐมวัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูชำนาญการพิเศษ อาจารย์พิเศษ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภาคผนวก ข

คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม
โรงเรียนบ้านแก "แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์

คู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

1. หลักการและเหตุผล

พ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากครอบครัวคือผู้ที่รู้เกี่ยวกับเด็ก และต้องเกี่ยวข้องกับเด็กมากที่สุด การมีส่วนร่วมของครอบครัวจึงมีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก ดังนั้นครูต้องสนับสนุนให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การช่วยเหลือเด็ก และการให้ความร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวนอกจากจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กแล้วยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน และเป็นการสร้างพลังที่ดีต่อชุมชน ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และมีความรู้สึที่ดีต่อโรงเรียน

2. วัตถุประสงค์ของคู่มือ

- 2.1 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง
- 2.2 เพื่อกำหนดบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน
- 2.3 เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ราบรื่น

3. รายละเอียดการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) บทบาทในฐานะการเป็นวิทยากร และ 2) บทบาทในฐานะอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู ซึ่งมีรายละเอียดของการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

3.1 บทบาทในฐานะการเป็นวิทยากร

บทบาทในฐานะการเป็นวิทยากร มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม 3 กิจกรรม คือ

3.1.1 กิจกรรมการประกอบอาหาร ผู้ปกครอง ครู และเด็กปฐมวัยมีบทบาทในกิจกรรม ดังนี้

3.1.1.1 บทบาทของผู้ปกครอง

- (1) อธิบายวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องปรุงที่จะใช้ในการประกอบอาหาร
- (2) สาธิตวิธีการประกอบอาหาร
- (3) ร่วมกับเด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมการประกอบอาหาร

(4) ร่วมกันรับประทานอาหาร

3.1.1.2 บทบาทของครู

- (1) วางแผนร่วมกับผู้ปกครองในการกำหนดรายการอาหาร
- (2) สนทนากับผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทในการเป็นวิทยากร
- (3) จัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม อำนวยความสะดวก

และให้การช่วยเหลือผู้ปกครองขณะทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก

3.1.1.3 บทบาทของเด็กปฐมวัย

- (1) ให้ความสนใจ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมการประกอบอาหาร
- (2) ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการประกอบอาหาร
- (3) ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม
- (4) ร่วมกันทำความสะอาดหลังการปฏิบัติกิจกรรม

3.1.1.4 สถานที่ประกอบกิจกรรม โรงอาหารของโรงเรียน เพราะมีวัสดุ อุปกรณ์ อำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน

3.1.1.5 วัสดุ-อุปกรณ์ วัสดุ-อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาหารแต่ละชนิด

3.1.2 กิจกรรมการเล่านิทาน ผู้ปกครอง ครู และเด็กปฐมวัยมีบทบาทในกิจกรรม ดังนี้

3.1.2.1 บทบาทของผู้ปกครอง

- (1) นำหนังสือนิทานจากโรงเรียนไปเตรียมตัวล่วงหน้า 1 สัปดาห์
- (2) เล่านิทานเรื่องที่เตรียมมาให้เด็กฟัง
- (3) ชวนเด็ก ๆ พุดคุยประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน และให้เด็กแสดง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟัง

3.1.2.2 บทบาทของครู

- (1) พุดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับประเด็นหรือคำถามที่จะใช้พุดคุยกับเด็ก หลังฟังนิทานจบแล้ว
- (2) ในขณะที่ผู้ปกครองและเด็กร่วมกันจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครู คือดูลูกๆ ให้อยู่ห่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และช่วยเหลือเมื่อผู้ปกครองต้องการ

3.1.2.3 บทบาทของเด็กปฐมวัย

- (1) มีความกระตือรือร้น สนใจในการร่วมกิจกรรม
- (2) สนทนา พุดคุย ตอบคำถามประเด็นเนื้อหาในนิทาน

3.1.2.4 สถานที่จัดกิจกรรม ห้องเรียน

3.1.2.5 สื่อ-อุปกรณ์ สื่อ-อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นนิทาน เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่น
ตุ๊กตา ฉาก หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่ผู้ปกครองต้องการ

3.1.3 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผู้ปกครอง ครู และเด็กปฐมวัยมีบทบาทในกิจกรรม
ดังนี้

3.1.3.1 บทบาทของผู้ปกครอง

(1) ผู้ปกครองสนทนากับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์ (เช่น การสาน การปั้น ฯลฯ) และอธิบายวิธีปฏิบัติกิจกรรมให้เด็กฟัง

(2) ผู้ปกครองสาธิตการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (เช่น การสาน
การปั้น ฯลฯ)

(3) ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม

(4) ดูแลเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม

3.1.3.2 บทบาทของครู ในขณะที่ผู้ปกครองและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูดูแล
อยู่ห่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวก เมื่อผู้ปกครองขอความช่วยเหลือ

3.1.3.3 บทบาทของเด็กปฐมวัย

(1) กระตือรือร้นสนใจในการร่วมกิจกรรม

(2) ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ

(3) ช่วยเก็บวัสดุ อุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อยหลังปฏิบัติกิจกรรม

3.1.3.4 สถานที่ปฏิบัติกิจกรรม ห้องเรียน

3.1.3.5 สื่อ-อุปกรณ์ วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
แต่ละประเภท

3.2 บทบาทในฐานะอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู

รายละเอียดบทบาทของผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ร่วมกับเด็กปฐมวัยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายในและ
ภายนอกห้องเรียน

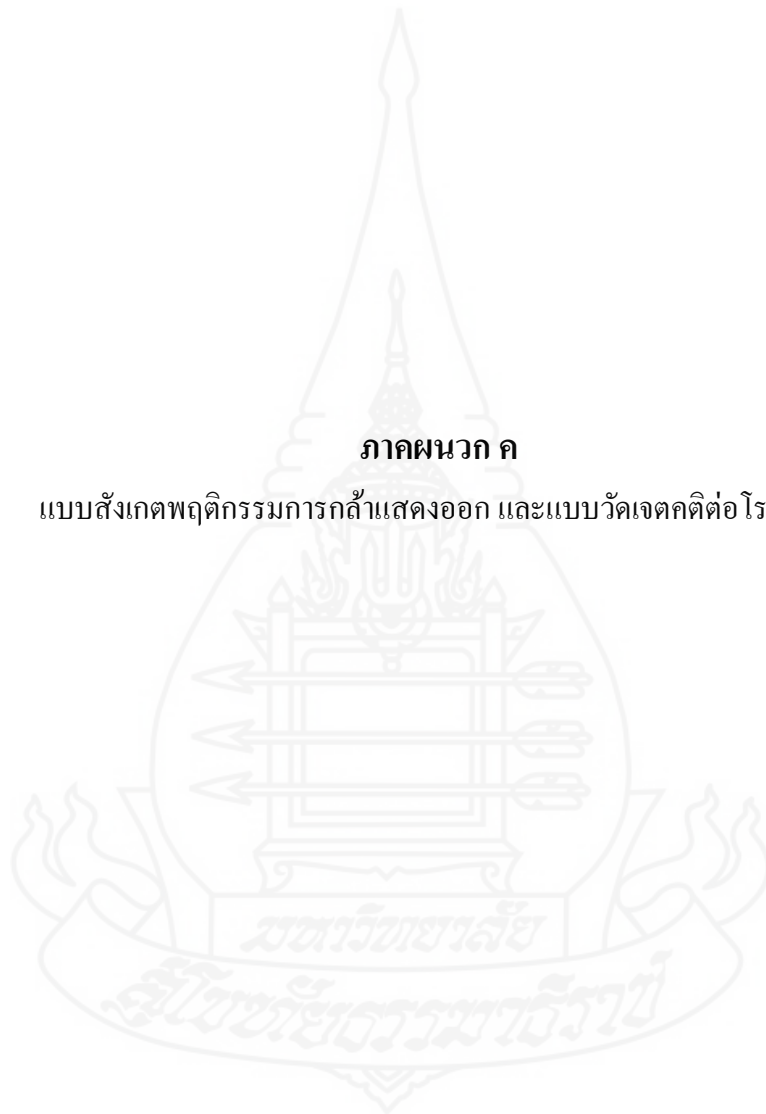
2. ร่วมกับเด็กปฐมวัยปลูกและดูแลรดน้ำต้นไม้

3. ดูแลเด็กปฐมวัยรับประทานอาหารกลางวันและการแปรงฟัน

4. ดูแลเด็กปฐมวัยเล่นกลางแจ้ง

ภาคผนวก ค

แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการกล้าแสดงออก และแบบวัดเจตคติต่อโรงเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

ชื่อ.....นามสกุล.....วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

- คำชี้แจง 1. แบบสังเกตนี้ ให้ใช้บันทึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกช่วงจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์
2. ให้ขีดเมื่อสังเกตเห็นเด็กมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกตามที่กำหนด

ลำดับที่	พฤติกรรมการกล้าแสดงออก	แสดง พฤติกรรม	ไม่แสดง พฤติกรรม
1	อาสาสมัครทำกิจกรรม		
2	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย		
3	กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ		
4	อวดผลงานของตนเองกับเพื่อน		
5	พูดชื่นชมผลงานของเพื่อน		
6	พูดคุ้ยชกถามเรื่องที่สนใจ		
7	พูดขอความช่วยเหลือจากคนอื่น		
8	พูดทักทายคนอื่น		
9	พูดเพื่อรักษา ปกป้องสิทธิของตนเอง		
10	ซักถามเมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง		

..... ผู้สังเกต และบันทึก

(นางพานทอง ทองทวี)

ครูประจำชั้น

แบบวัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

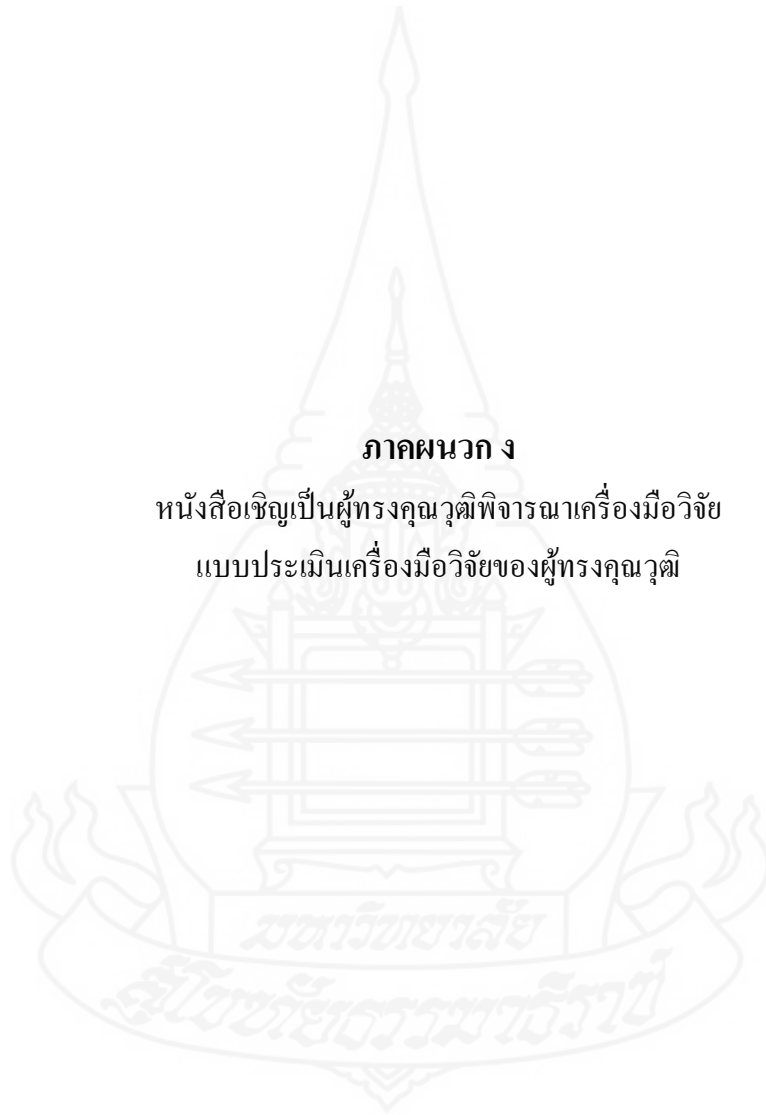
ชื่อ.....นามสกุล.....วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

คำชี้แจง เมื่อครูอ่านข้อคำถามจบให้เด็กระบายรูปหน้า ที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง
ถ้าเห็นด้วยให้ระบายรูป 😊 ถ้าไม่เห็นด้วยระบายรูป ☹️

ข้อที่	รายการ	ความรู้สึก	
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1	ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีของเล่นให้เล่นหลายชนิด	😊	☹️
2	ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น	😊	☹️
3	สวนหย่อมหน้าอาคารเรียนสวยงาม ร่มรื่น	😊	☹️
4	สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นที่สะอาดและปลอดภัย	😊	☹️
5	ห้องรับประทานอาหารสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ	😊	☹️
6	คุณครูใจดี พุดเพราะ	😊	☹️
7	แม่ครัวทำอาหารอร่อย ให้รับประทานทุกวัน	😊	☹️
8	พี่เลี้ยงเด็กใจดี คอยดูแล ช่วยเหลือ และแนะนำเป็นอย่างดี	😊	☹️
9	มีเพื่อนเล่นหลายคนที่โรงเรียน	😊	☹️
10	อยากมาโรงเรียนทุกวัน	😊	☹️
11	ได้เล่นสนุกทุกวันที่มาโรงเรียน	😊	☹️
12	เมื่อทำผิดคุณครูไม่ดุ หรือทำโทษด้วยการเมียนตี	😊	☹️
13	อยากให้พ่อแม่มาช่วยครูที่โรงเรียนบ่อย ๆ	😊	☹️
14	ชอบทำกิจกรรมที่มีพ่อแม่มาร่วมด้วย	😊	☹️
15	ได้เลือกทำกิจกรรมตามที่ต้องการและอยากทำ	😊	☹️

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
แบบประเมินเครื่องมือวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๒๕๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางพานทอง ทองทวี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมการกล้า แสดงออกและเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านแก"แกศึกษาวิทยา" จังหวัดสุรินทร์ ตาม โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับ รายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอรณพ ฝินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๒๖๕๘๔๖๘

แบบประเมินคุณภาพแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน +1 หมายถึง มีความสอดคล้องกันและชัดเจนดี
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องและชัดเจนหรือไม่
 -1 หมายถึง ไม่มีความชัดเจนและไม่สอดคล้องกัน

ข้อที่	พฤติกรรมการกล้าแสดงออก	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ		
		1	0	-1
1	อาสาสมัครทำกิจกรรม			
2	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย			
3	กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ			
4	อวดผลงานของตนเองกับเพื่อน			
5	พูดชื่นชมผลงานของเพื่อน			
6	พูดคุยซักถามเรื่องที่สนใจ			
7	พูดขอความช่วยเหลือจากคนอื่น			
8	พูดทักทายคนอื่น			
9	พูดเพื่อรักษา ปกป้องสิทธิของตนเอง			
10	ซักถามเมื่อเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินคุณภาพแบบวัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาแบบวัดเจตคติต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัย แล้วทำเครื่องหมาย
เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน +1 หมายถึง มีความสอดคล้องกันและชัดเจนดี
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องและชัดเจนหรือไม่
-1 หมายถึง ไม่มีความชัดเจนและไม่สอดคล้องกัน

ข้อที่	เจตคติต่อโรงเรียน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ		
		1	0	-1
1	ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีของเล่นให้เล่นหลายชนิด			
2	ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น			
3	สวนหย่อมหน้าอาคารเรียนสวยงาม ร่มรื่น			
4	สนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่นที่สะอาดและปลอดภัย			
5	ห้องรับประทานอาหารสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ			
6	คุณครูใจดี พุดเพราะ			
7	แม่ครัวทำอาหารอร่อย ให้รับประทานทุกวัน			
8	พี่เลี้ยงเด็กใจดี คอยดูแล ช่วยเหลือ และแนะนำเป็นอย่างดี			
9	มีเพื่อนเล่นหลายคนที่โรงเรียน			
10	อยากมาโรงเรียนทุกวัน			
11	ได้เล่นสนุกทุกวันที่มาโรงเรียน			
12	เมื่อทำผิดคุณครูไม่ดุ หรือทำโทษด้วยการเขี่ยนติ			
13	อยากให้พ่อแม่มาช่วยครูที่โรงเรียนบ่อย ๆ			
14	ชอบทำกิจกรรมที่มีพ่อแม่มาร่วมด้วย			
15	ได้เลือกทำกิจกรรมตามที่ต้องการและอยากทำ			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาคู่มือการจัดกิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม แล้วทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการประเมินคู่มือการจัดกิจกรรม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ				
		5	4	3	2	1
1	คู่มือมีรายละเอียดครอบคลุมครบถ้วนนำไปใช้ได้จริง					
2	กำหนดวัตถุประสงค์ของคู่มือไว้อย่างชัดเจน					
3	กำหนดบทบาทของผู้ปกครองครบถ้วนชัดเจน					
4	กำหนดบทบาทของครูเหมาะสม					
5	บทบาทของเด็กปฐมวัยชัดเจนเหมาะสม					
6	สถานที่ในการจัดกิจกรรมเหมาะสม					
7	วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้เหมาะสม					
8	ภาษาที่ใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย					
9	กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมสามารถส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยได้					
10	กิจกรรมแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมสามารถส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนของเด็กปฐมวัยได้					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)

ตำแหน่ง.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางพานทอง ทองทวี
วัน เดือน ปีเกิด	4 เมษายน 2513
สถานที่เกิด	อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยาและการแนะแนว) วิทยาลัยครูสกลนคร พ.ศ. 2535
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ

